

28 Dezember 1984
Nummer 47

15 GÜNLÜK GAZETE
Adres: Moltkestr. 45
4100 Duisburg 1
Tel: 0203/34 03 97

Türkiye Postası

FEDERA
FRANS/
BELÇIK/
HOLLAN
INGİLTE
DANİMA
İSVİÇE: I
AVUSTU
İSVİÇRE

013700 TL 64.047 6258 219
ATA TURAN
STAMBUKSTR. 84
TOL 4 KÖRNESTHEIM

Postvertriebstück Gebühr bezahlt A1 319D

1984'de halkımız ve dünya halkları acıyı ve umudu birlikte yaşadılar ve...

Yeni yıla girerken umutlarımız acılarımızdan daha büyük ve güçlü...

1984 bitti. Yeni bir yıla başlıyoruz. Yeni bir yıl yeni umutlar demek. Ama yeni acılar da... Ancak umutlarımız acılarımızdan daha büyük ve güçlü. 1984'de de böyle değil miydi? Reagan yönetiminin yeniden seçilmesi, ABD'nin Lübnan yenilgisine rağmen kanlı ellerini Ortadoğu'dan bir türlü çekmeyişi; bölgede, özellikle Körfez'de gerginliği durmaksızın tırmandırışı; El Salvador'da, Grenada'da, Güney Afrika'da

dümece seçimlerle ABD kuklası hükümetlerin işbaşına gelmeleri; kapitalist sistemin dört köşesinde işsizliğin alabildiğine yükselişi, milyonlarca emekçinin aç, işsiz ve yarınlara güvensiz yaşamaya zorlanması dünya halklarına, insanlığa acı verdi. Keza ülkemizde Evren-Özal rejiminin hâlâ yıkılmamış oluşu, acılı Kürt halkına karşı sürdürülen ilan edilmemiş ama aman-sız savaş; halkımızın pahalılık cehen-

neğine döndürülmüş Türkiye'de açlığın sınırında yaşaması; bapishaneleri dolduran binlerce siyasi tutuklu, kardeşlerimiz, arkadaşlarımız, yoldaşlarımız bizleri, ilerici insanlığı acılara saldı. Ama olsun. Olsun gene de büyük ve güçlüdür umudumuz. Acılarımızdan daha büyük ve güçlü. Umudumuzun büyüten, besleyen bir dizi kazanım elde ettik 1984'de. İşte Nikaragua, İşte Latin Amerika'da birer ikiye dev-

riten diktatörlükler. İşte İngiliz maden işçilerinin yığılı direnişleri. İşte 35 saatlik hafta için greve çıkan Alman işçi sınıfı. Ve ülkemizde Türkiye'de, dilekçeleriyle rejime meydan okuyan öğrenciler, aydınlar, Gökova halkı. Ve 1984'ün sonunu taçlandıran Sol Birlik... Elbette acılarımızdan daha büyük ve daha güçlüdür umutlarımız...

• Yazısı 6-7. Sayfalarda

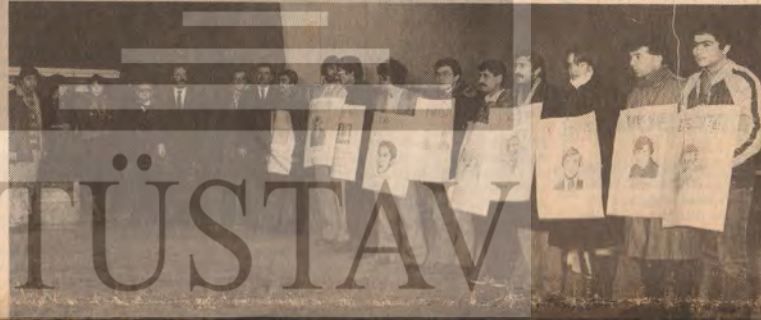

Tüm okur ve dostlarımızın
yeni yılı kutlu olsun !

1985 dünyamıza barış, ülkemize demokrasi, yurtdışındaki
göçmen emekçilere eşit haklar getirsin

Doğru Yol
Partisi'nde
hareketlenme:
Demirel
yavaş yavaş
siperden
çıkyor !

Doğru Yol Partisi son günlerde
belirgin bir hareketlenmeye girdi.
Kapatılan Büyük Türkiye Partisi'

Dışsıatım
patlamasının
içyüzü Özal
Hükümetini
yalanlıyor

Özal hükümetinin en çok övündüğü "dışsıatım patlaması"nın kalıcı olmadığı ve Türkiye'nin döviz sorunu'nun hiçbir ciddi çözüm getirmeyeceği her geçen gün biraz daha iyi görülmüyor. Herşeyden önce 1984 yılında gerçekleştirilen dışsıatımın hiç de küçümsenemeyecek

STTD'in ve Dev-Yol sempatanlarının Avrupa Parlamentosu toplantısı sırasında gerçekleştirdikleri protesto eylemine (sağda), parlamenterler de bizzat katıldılar (solda)

Türkiye'de insan hakları konusu gündemden inmiyor

Strasbourg Türküylü İşçiler Derneği ile Dev-Yol sempatanlarının oluşturdukları İdam ve İşkenceler Protesto Komitesi, 13 Aralık günü Avrupa Konseyi binasında

yapılmakta olan Avrupa Parlamentosu toplantısı sırasında Türkiye'deki idam ve işkenceleri protesto ettiler. Ögleden sonraki oturum başlarken, bu kez komünist ve eko-

lojist parlamenterlerin bizzat bildiri dağıtmaya başlamaları üzerine bir çok parlamenter, idam edilene resimlerini boyunlarına asarak gösteriyi bizzat katıldılar. Parla-

menterlerin ilk kez bizzat katıldıkları bu protesto eylemi büyük yankı uyandırdı. Türkiye'deki rejimi protesto amacıyla Batı Avrupa'nın çeşitli kentle-

rinde düzenlenen eylemlere ilişkin şemsiye haberleri Türkiye Postası'nın iç sayfalarında okuyabilirsiniz.

● Yazısı 5. Sayfada

iyi görüyor. Herçeyden önce 1984 yılında gerçekleştirilen dissatın n'hiç de kükümsenemeyecek bir bölümünü "hayali dissatım" olu turuyor. Öte yandan 1984 yılına la gerçekleştirilen dissatın temelinde, 17 holdinge verilen 750 mül yar lırayı aşan teşvikler yatıyor. 1914 yılında, haktan toplanan vergi rin dissatım yarı holdinge teşvik adı altında aktarılması sayesinde, Türkiye'nin dissatım ürün le için çok düşük fiyatlarla dünya pıyasasına sürülmesi mümkün ol du. ● Yazısı 8. Sayfada

Kıbrıs doruğu öncesinde hangi konularda anlaşma oldu

Kıprıyanuile Denktas'ın 17 Ocak'ta bir doruk toplantısında buluşarak Kıbrıs'ta bir federe devlet oluşturulması konusunda bir anlaşmaya varmaya çalışmaları bekleniyor. ABD ve NATO'nun yönlendirdiği

ve halkın devre dışı bırakıldığı bu toplantıda soruna çözüm getirilemeyeceğini ilişkin haklı kuşku lar var.

● Yazısı 3. Sayfada

Yeni bir yıla başlarken...

1984 yurt dışında yaşamak zorunda bırakılmış Türküylüler için nasıl bir yıl oldu? Güzel bir yıl oldu! Bu sözler bazılarımıza şaşırtabilir. Uluslararası gerginlikle ve işsizlikle büyüyen yabancı düşmanlığı... Geriye dönük zorlamalarıyla ve yabancıları ilgilendiren yasaların ağırlaştırma çabalarıyla bu yılın üzerine kötülükler giden gerici hükümetler... Diktatörlüğe yönetilen bir ülkenin yurttaşların olmanın manevi ve maddi acısı... Evet, bunların hepsi doğru ama hiçbirisi yeni değil. Bunlar daha öncesi 80'li yıllarda da vardı.

Gözlemlerimizi "gitmekte olana" değil, "gelmekte olana", "yeni olana", 1984'te uç veren "filizlere" çevirmeliyiz. O zaman başarıları da eksiklikleri de daha iyi değerlendirebiliriz.

1984 güzel bir yıldır. Büyüyen sorunlarımız karşısında yalnız olmadığımızı, tersine, artırmızı güvenle dayayabileceğimizi sağ lam dostlara sahip olduğumuzu en iyi 1984 yılında gördük. Federal Alman hükümeti 1984 programına aldığı yeni Yabancılar Yasası'nı erlemek zorunda kaldı. Bu, Federal Alman işçi sınıfının, emekçilerinin ve bütün ilerici ve demokrat güçlerinin, bizimle dayanışma içinde Zimmermann Yasası'na karşı gösterdikleri direniş sayesinde gerçekleşti. Kemal Özgül faşist Fransız adamları tarafından öldürülme 2 milyon 300 bin Fransız işçisi ayağa kalktı. Batı Avrupalı ilerici ve demokratlar Türkiye'de genel af ilan edil sin diye Avrupa Konseyi'ne 130 bini aşkın imza yığdılar. Diekeç verme hakkını kullandılar diye yargılanan aydınlarımız, aralarında dünya çapında ünlü sanatçıların, yazarların ve politikacıların yer aldığı 2 bin Avrupalı aydının da yanı şmasını yanlarında buldular.

1984 güzel bir yıldır. Federal Almanya'daki 35 saat grevlerinde oynadığımız rolle Batı Avrupa işçi sınıfının yalnız tezgah başında değil, sınıf mücadelesinde de kopmaz bir parçası olduğumuzu anımsızın aklıyla ispatladık.

1984 güzel bir yıldır. Yurt dışındaki gençlerimiz bedelli askerlik soygununa karşı Federal Almanya'da merkezi bir örgüt kur-

Türkiye Postası

Devamı 2. sayfa da

Tikhonov'un Türkiye gezisi halkımıza gerçek dostun kim olduğunu bir kez daha gösterdi

Sovyetler Birliği Başkanı Tikhonov'un Turgut Özal'ın davetlisi olarak Türkiye'ye ziyareti gazetemizin baskıya verildiği sırada başladı. "Sovyet tehdidi", "Türkiye'nin doğusunda baskı var" ve "terörizm arkasındaki Sovyetler" biçimindeki anti-komünist ve anti-Sovyet propagandanın, alabildiğine yükseldiği bir dönemde gerçekleştiren bu ziyaret hem uluslararası planda hem de Türkiye açısından büyük önem taşıyor. Bu ziyaret sonucunda Sovyetler Birliği ile Türkiye arasında gaz boru hattı ve elektrik enerjisi başta olmak üzere bir çok konuda önemli ticari anlaşmaların imzalanması bekleniyor.

● Yazısı 3. Sayfada

Sol Birlik coşku ve sevinç yarattı

1984 yılının son gününde 6 partinin oluşturduğu Sol Birlik Türkiye'de ve Batı Avrupa'daki göçmen işçiler ve ilerici ler arasında coşku ve sevinç yarattı. Tekelci boyalı basın da olaya gents yer verdi. Kuşkusuz haberi çarpıtmak ve kuralamak amacıyla kullanmışlardı. Ama silah geri tepti.

● Yazısı 3. Sayfada

Hollanda hükümeti ülkede yabancı gençlere "evlenme yasağı" koymak istiyor

Sayın Lubers, evlenmemize izin verir misiniz ?

Hollanda hükümetinin ikinci ve üçüncü kuşaktan yabancı gençlerin evlenmelerini engelleyen "1445 Gulden" uygulaması Hollanda'da büyük protestolarla karşılaşılıyor. Hollanda hükümetinin bundan bir süre önce yürürlüğe soktuğu uygulamaya göre, yabancı bir genç kendi ülkesinden evlilik yaparak eşini yanında getirebilmesi için ayda asgari 1445 Guldenlik gelire sahip olması gerekiyor. Gençlerin alabildiğince asgari ücretin bu sınırın altında olması ve gençler arasındaki yüksek işsizlik oranı göz önünde alındığında, bu uygulama filen "evlenme yasağı" anlamına geliyor. Buna karşı iki aydan bu yana etkili bir kampanya yürütülüyor...

● Yazısı 5. Sayfada

Foto: Türkiye Postası, özel

1984'le vedalaşırken...

Bastırağı 1. sayfa

mayı bu yıl başardılar. Yürüttükleri kararlı mücadeleyle silah-tan, zaman ve dövizden başka birşeyi kalsa, eylem birliğinin Türkiye'deki diktatörlüğe ve hükümetine geri adım attırarak bedel miktarını yüzde 25 oranında düşürmeyi başardılar.

1984 güzel bir yıldır. Yurt dışında bizleri temsil etmekte olan ilericiler için örgütleri, simdik yalnızca Türkiye demokrasisi güçleriyle dayanışma konusuna sınırda kalsa, eylem birliğinin güzel örneklerini verdiler. Türkiye'deki diktatörlüğün kendisini "batı dünyası"na bir türlü kabul ettirememişliği sağlanan uluslararası dayanışmanın temelleri bu eylem birliğine dayandı.

1984 yılında yapamadıklarımıza ve başarılarımızın içinde saklı olan eksikliklere gelince... Bunları tek tek sıralamak yerine şu soruya yanıt vermek herhalde daha doğru olacaktır: "**Batı Avrupa'daki barış savaşımına, yabancı düşmanlığına karşı eylemleri ve Türkiye demokrasisi güçleriyle dayanışma hareketi için 2 milyon dolayındaki insanımızın kaçta kaçını aktif olarak çekebildik?**" Eğri oturup doğru konuşalım. Bu soruya görsümüze göre gene verebileceğimiz bir yanıtımız yoktur. "**Simdiye kadar yaptıklarımızın daha fazlasını yapmalıyız**" gibi bir yanıtla da işin içinden çıkmak mümkün değildir.

Bu konu bizi yurt dışındaki varlığımız tarihi kadar eski ve temel bir sorunumuz götürüyor. Örgütlenme sorununa... Demokrasinin örgütlenmesi sorununa... Batı Avrupa ülkelerinde, bir avuç faşist dışın da kalan bütün Türk ve Kürt emekçilerinin politik görüşleri ve dini inançları ne olursa olsun yinşal olarak bir araya getirecek ve onları temsil edebilecek güçte örgütler hâlâ yoktur. Gerici güçlerin kurmayca çalıştıkları "**lobilerden**" ve sınıf savaşımının dışındaki "**cemaat**" örgütlerinden söz etmiyoruz. Yaşadığımız ülkelerin işçi ve emekçilerinin bir parçası olarak üzerimize düşenleri yapabilmemiz sağlayacak, bulduğumuz ülkelerin demokrasinin örgütleriyle ve ilericilerle birlikte hareket edecek, hem Türk ve Kürt göçmenlerini temsil edebilecek ve onların özel sorunlarını ele alabilecek, hem de Türkiye demokrasisi güçleriyle dayanışmamızı daha yükseltebilmemiz sağlayacak örgütlerden söz ediyoruz.

Yurt dışındaki milyonlarca Türkiye'nin sözcüğü, Türkiye'nin gerici hükümetlerine ya da onların borazanlığını yapan işçi sınıfı düşmanı iç-çeşitli gazetye ve konsolosluklara bırakılmış. Bu alanda ilk adımları atarak ilericiler Türk ve Kürt yığın örgütlerini düşüyor. Türkiye demokrasisi güçleriyle dayanışma eylemlerinin örgütlenmesinde bugüne kadar başanmış olan eylem birlikleri bizi bu konuda haklı olarak umutlandırdılar.

1985 yılı bu umudumuzun da gerçekleşmeye başladığı bir yıl olsun!

Türkiye Postası

Buchhandlung ORTADOĞU

Kapı Kapı, V. Bardakçı, Dizi Öykü (Yeni çıktı) 9.-DM
24 Ocak-Bir Dönemin Perde Arkası, E. Çölaşan (12. Baskı) 10.-DM
● 12 Eylül-Özül Ekonomisinin Perde Arkası, E. Çölaşan, (15. Baskı) 10.-DM
● Banker Skandalının Perde Arkası, E. Çölaşan (5. Baskı) 9.-DM
● 12 Eylül-Saat: 04, M. Ali Brandt 10.-DM
● Yüzyılların Gerçeği ve Mirası, Server Tanilli (Yeni çıktı) 16.-DM
● Atatürk Döneminde Muhalefet, N. Mazıcı (Yeni çıktı) 10.-DM
● Sermaye Birliklerinin Tarihsel Koşulları, R. Lüksemburg 7.-DM
● Ekonomik Doktrinler Tarihi, H. Denis (iki cilt) 36.-DM

BİR KONU BİR YAZAR

Bedel kampanyası yeniden yükselirken

Hasan A. YORULMAZ

Federal Almanya düzeyinde gençlerin "**Bedel kampanyası**" yaklaşık bir yıldır sürüyor. Bundan bir yıl önce yerel çapta niteliğinde Federal Almanya'nın her köşesinde filizlenen bu hareket kısa zamanda bir kampanyaya dönüştü. Özellikle gençliğin en yakıcı sorunlarından birini ana belgi olarak alan ve "**Bedel başı bine indirilmelidir**" belgisinin etrafında gelişen bu kampanya Mart 84'de Federal Almanya Bedelli Askerlik Girişim'i'nin (FEBAG) kurulumu ile daha da güçlendi. Hem de öyle bir güçlendi ki, Federal Almanya'nın en saygın işçi kuruluşlarından Alman Sendikalar Birliği'nin, Yabancılar Sorumlusu Bayan Funke'nin ve Türk-İş'in desteğini aldı. Federal Almanya'da bugüne dek gerçekleştirilen en güçlü 19 Mayıs Gençlik ve Spor kutlamaları gerçekleştirildi. Onbir bin genç 1984 19 Mayıs'ın yıldızlığını kutladı. Gecelerin, şenliklerin yansısı bütün bir imza kampanyası sürdürdü, onbinlerce imza topladı. Ve işte bu güçlü bedel miktarında başbın Mark, yani % 25'lik bir indirim yapıldı. Böylece gençler güçlerini ortaya koyarak "**zam kralı**" Turgut Özal hükümetinden ilk indirimi koparak aldılar. Kolay değildir hergün işne-

den iliphe herşeye zam yapanlardan indirim istemek ve sonucunda da almak. Ama işte gençlerin bu güçlü olmaz denilene de gerçekleştirdi.

Şimdi bu başan gençlerin safalarında gevşeme mi yarattı? Hayır. Yaşam koşullarının hergün ağırlaştığı günümüzde bedelin 15 bin Marka imisi olmasa sorunları çözümü. Bedel sorunu yıldan daha da güçlü bir bedel hareketi yaratıp bedelin başbın Marka indirilmesini sağlamaktır. En önde yine tek belgi var. "**Bedel başbın olmalı**" Kampanya bu belgiyle yaygınlaştırılmalı. Tek belgiyle diyoruz. Çünkü geçen dönemde elde edilen başanın sırrı, istemleri bir temel belgi etrafında toparlayıp kampanyayı bu temelde geliştirmekti. Şimdi geçen yılın tüm deneyimleri, tüm kazanımları bu dönemden daha başlangıcında geçen yıla nazaran daha güçlü olmasını getiriyor. Şimdi kampanyamız filen yürütecek daha fazla genç vardır, ilk yapılacak eylem çıkışlar bu potansiyelin harekete geçmesini sağlayacak ve geçen yıldan daha güçlü bir hareket yaratacaktır.

Burada dikkat edilmesi gereken bir nokta şudur:

Kampanyalar nitelikleri gereği sürekli bir yönde gelişmezler, yani sürekli yükselmezler. Önce yükseltilir, güçlenirler sonra belli bir noktadan sonra grafikte bir iniş gözlenir, bir durgunluk başlar. Bedel kampanyası da şimdi yeniden yükselcek ve doğal olarak duruk noktasına ulaşacak. Ama kampanya belli bir dönem sonra durgunlaşsa bile Bedel Hareketi durgunlaşmaması, sürekliğini, iç dinamiklerini korumalıdır. Her an yeni bir çıkış hazır olmalıdır. Onun için Bedel Kampanyası'nın yükseliş sürecinde yerel potansiyelin uzun vadeli ve sürekli gelişmesini sağlamak için sportif kültürel ve eğitici çalışmalar da yerel olarak organize edilmesi ve geliştirilmesi gerekmektedir. Bedel hareketini uzun vadede güvence altına almak bu yolla gerçekleştirilecektir.

Federal Almanya Bedelli Askerlik Girişim'i'nin son merkez toplantısında aldığı kararlar böyle bir çalışmanın gerçekleştirilmesi yönündedir. Bu çalışmalar başlarıyla uygulandığı sürece bedelin başbına indirilmesi hedefi hergün biraz daha yakınlaşacaktır. Turgut Özal da zamlar arasında bir indirim daha yapmak zorunda kalacaktır.

OKUYUCU POSTASI

Demir
Özlü'nün
açıklaması

Bu küçük mektubum bir teşekkür sayfa değildir. Türkiye Postası'nın 21 Eylül 1984 tarihli 40. sayısında 4. sayfada yer alan bir haberle ilgili bir açıklama.

Eski dostum sevgili Yılmaz Güney'in, hepimiz için çok sarsan ölümü karşısında duyduğum duygu ve düşünceleri, Sayın Prof. Server Tanilli'ye telefonla, sevgili eşi Fatma Güney'e de mektupla ilettim. Cenaze töreninde bulunma olanagının olmaması da beni üzündür. Gençlik arkadaşımın yaşamı sonuna kadar dost kalabilmiş olmasında, dostluğunun gereklerini yerine getirebilmek ve onun arkasından birakmış olduğu bu

Doğum günün armağanı

Yeni ilde yaklaşırken birçoklarımız tanıdıklarına, dostlarına ufak tefek armağanlar vermekle planlayabilir. Ben, bizim gazetye henüz abone olmamanı tanıdıklarına şimdiye kadar doğum günü hediyeleri olarak 3 aylık bir abonelik armağanı ediyordum. Geçen gün gazetemizi nasıl daha yaygınlaştıracağız diye kendim düşünürken, hemen aklıma yaklaşan yıl ve bir abonelik armağanı geldi. Bu önerim benimsenirse, hem yeni abone kazanmış ve hem de gazetemizin adını bir kez daha duyurmuş oluruz. Yeni yılda daha çok aboneler kazanmamız dileğiyle...

I.H./Frankfurt

İlmdir.

Onun ölümü üzerine bildiriyi yayınlayan arkadaşlar bildiri metnini önceden bana da iletilmişlerdi, belki "uslup" konusunda bazı eleştirilerim olurdu. Politika alanına girdi mi, uslubun önemi inandırıcıdır. Ben, arkadaşlarımın heyecanını anlamakla birlikte, sorunların önemli aşısını bu cesit bir üslupla

Bu küçük mektubun, hiç olmazsa "Okuyucu Postası" sütununda yayını rica ederim.

Demir Özlü/Stockholm

Türkiye Postası'nın notu: Sayın Demir Özlü'nün 29 Eylül tarihini taşıyan bu açıklamasını, istemeyerek meydana gelen bir aksaklıktan dolayı ge-

TKSP'nin 10. Kuruluş Yıldönümü

Türkiye Postası'nın 44. sayısında, 16. sayfada "TKSP 10. Kuruluş Yıldönümü Kutladi" başlığı altında kısa bir haber veriliyor ve "500 kadar kişinin katıldığı" belirtiliyor.

O geceye ben de katılma olanağı buldum. Olanak diyorum, çünkü sıradan bir kültür gecesi ne olduğu gibi yaygın bir propaganda çalışması yapılmadı, görevli arkadaşlar tancıkları sağlamlı yurtsverer, demokrat ve sosyalistleri geceye davet ediyorlardı. Bir Türkiye'de demokrat olarak ben de bu haber verilir ve

geceye katılanlar arasındaydım. TKSP'nin 10. Kuruluş yıldönümü kutlama gecesinde Türkiye Postası'nın belirttiği gibi "500 kadar kişi" değil, 1000' aşkın kişi katıldı. Ve gece oldukça konuşlu ve disiplinli geçti.

Türkiye Postası Türkiye Kürdistanı Sosyalist Partisi'nin bu önemli toplantısına daha geniş yer verebilir ve katılım sayısını da daha gerçekçi bir şekilde dile getirebilir.

Mahmut Demir/Schwerte

maye Birliklerini Tarihî Kışları, R. Lûxemburg 7.-DM
Ekonomik Doktrinler Tarihî, H. Denis (iki cilt) 20.-DM
Türk Halk Hareketleri ve Devrimler, Y. Çetkin 20.-DM
Türk Toplumunda Kadın, N. Abadan 15.-DM ● Moskova
Önlemleri, A. Bek 15.-DM ● Felsefe Sözlüğü, O. Hançer-
lioğlu 20.-DM ● Firtına, I. Ehrenburg (iki cilt-Aranan Roman)
30.-DM ● Halk Türklükleri, Cahit Öztelli (880 Sayfa) 28.-DM
Fabrika, Gladkov, Roma 1 13.-DM ● Ana, M. Gorki, Roman
12.-DM ● Matyev Kojemyakin, M. Gorki, Roman (Yeni Çıktı)
15.-DM ● Sorgu, P. Allig 6.-DM ● Yüksek Fırınlar, F.
Baykurt, Almanya Romanı 12.-DM ● Golovnev Ailesi, S.
Şcedrin, Roman (Yeni Çıktı) 14.-DM ● Genç Kızlar ve
Cinsel Sorunları, Pomeroy (Yeni Çıktı) 6.-DM ● Genç
Erkekler ve Cinsel Sorunları, Pomeroy (Yeni Çıktı) 6.-DM
Unutulmayan Öğretmenler, Öğretmen D. Yayınları 5.-DM
Para ve İnsan, Kenan Bulutoğlu (Yeni Çıktı) 12.-DM ● Eko-
nomi Politik, P. Nikitin 13.-DM ● Darağacından Notlar, J.
Fuçık 6.-DM ● Direnen Filistin, C. Candar 13.-DM
Kadın ve Eşitlik, Mitchell-Çakley 12.-DM ● Belgelerle 1908
Devrimi Öncesinde Anadulu, H. Z. Kars (Yeni Çıktı) 7.-DM
Türkçenin Dünyü ve Yarını 4.-DM ● Kımas, F. Edgü, Ro-
man (Yeni Çıktı) 7.-DM ● Türk Romanı, R. P. Finn 10.-DM
Ölü Bir Deniz, E. Bener, Roman 10.-DM ● İste Biz, A. Kah-
raman (Yeni Çıktı) 14.-DM ● İnce Memet, Y. Kemal 1. Cilt
12.-DM, 2. Cilt 15.-DM, 3. Cilt 18.-DM ● Öztürkçe Sözlük,
A. Püsküllüoğlu 14.80.-DM ● Türkisch Kochen, Yemek Ki-
tabı (Yeni Çıktı) 29.80.-DM

Ödeme Şekli: İstedğiniz kitapların listesini hemen bize gön-
deriniz. Adınıza düzenlenmiş bir POSTSCHECKKONTO For-
mülü alacaksınız. Bu hazır formülere postanıza götürerek
ödeyiniz. Kitaplarınızın geç 3-7 gün içinde elinizde olacak-
tır.

Brandenburg Str. 22
4200 Oberrhausen 11
Tel: 02071/66 17 43

bilimsel olmak, dostluğun gerek-
lerini yerine getirebilmek ve onun
arkasında bırakmış olduğu büyük
yapısal-kültürel miras, bu
büyük acı karşısında tek tesel-

laşmanın heyecanını anlamak
birlikte, sorunların önemi açısin-
dan, bu peşit bir uygulamaya
yolacılmasını da düşün-
yorum.

OKUYUCU SİRLERİNDEN SEÇMELER

Durmayın

Doldurun, doldurun bardaklarınızı
Kandan irinden olsun
İçtikleriniz
Yapın,
yapın yeni cezaevleri
savaşa isyan eden insanlar
yaşıyor hala

Yeni yöntemler bulun
Daha fazla acı verin insanlara

ve geçin karşlarına
kan için kana kana
Ama söz çıktı bir kere
ağızdan
Neyin edin
Söylenmeye görsün yeterki
son söz
Acısız günler yaşanacak
Uğrunda ölmeye değer.

Salahattin Baykoku/lu/
Bremen

AMBLEM YARIŞMASI

27 Temmuz-3 Ağustos günleri arasında Moskova'da
yapılacak 12. Dünya Gençlik ve Öğrenci Festivali
için oluşturulan Hazırlık Komitesi, çeşitli hazırlık
çalışmalarında ve festival sırasında kullanılacak
amblemin saptanması amacıyla bir yarışma açmıştır.
Uluslararası festival hareketi ilkelerini, yansırı Türk
ve Kürt halklarının ortak kültürel özelliklerini, ortak
mücadelelerinin yansıtılacağı çalışmaların geç
30 Ocak 1985 tarihinde çek gönderilmektedir. Katılmak
isteyen herkese açık olan yarışmada seçilen ambliem
(amblem)ler ödüllendirilecektir.

Çalışmaların gönderiileceği Yarışma Sekreterliği adresi:
Postlagerkarte A-11723, 6000 Frankfurt/M 60
12. Dünya Gençlik ve Öğrenci Festivali Hazırlık Komitesi
Bağlantı Adresi: Cüneyt BASBUGU, 33, rue de la Grange
aux Belles, 75010 Paris/France

BULMACA

SOLDAN SAĞA: 1. Bir tür islam
sosyalizminin ideolojik temellerini
"Yeşil Devrim" adını verdiği küçü-
cük broşüründe açıklamaya çalış-
san Libya Sosyalist Cemahiriyesi-
nin lideri, 2. Tokat'ın bir ilçesi -
Canlı, becerikli, çevik anlamında
bir sıfat - Dilisiz, 3. Tann - Gerçek,
4. Son dönem ud ustalarının en ün-
lüsü bir Ermeni yurttaşımız - Si-
lahın mermiyi ateşlemeye yarayan
mekanizması, 5. Devamı "küçük ku-
şanın" olan bir atalar sözü - Ur,
6. Türkiye Cumhuriyeti'nin kurucu-
su, bujuva devrimi Osmanlı
generali - Eski dilde: Süt (eski harf-
lerle yazılan) küçük bir değişik-
likle "aşam" anlamında da geliyor),
7. Neden olma, yol açma - Büyük
ve yüksek tahlil deposu, 8. (Tersi)
"Aşırığını öle" anlamında bir
emir - (Tersi) Birdenbire - Üstüne nakış işlenen delikli kumaş, 9. 12 Mart döneminde anti-faşist tutumu
ile saygınlık, 12 Eylül'den sonra ise şovenizmi ve faşizme dolaylı övgüleri ile öfke yaratan, üstelik anayasa
profesörlüğü de olan bir köşe yazarının soyadı - Keştiği bir köprü başında geçenden de, geçmeyenden
de harap almışıyla ünlü bir Dede Korkut kahramanı - Bir ılıgı zamiri, 10. Dolaylı anlatım - (Tersi) Yugos-
lav para birimi - Bir malın getirildiği gelir, 11. Cümlede özellikle fiilin anlamını açıklamakla görevli söz-
cüklerin dilbilgisindeki adı - (Tersi) "Dahi" anlamında bir takı - Kararından kolay kolay dönmeyen, ayak
direnen, 12. (Tersi) İstanbul'da Kadıköy yakasında, son dönem Osmanlı mimarisinin en özgün eserlerinden
biri olarak kabul edilmiş ünlü bir cami.

YUKARIDAN AŞAĞIYA: 1. Acımasız, hunhar, 2. Doğu Anadolu'da Ermenilerin kurduğu çok eski bir
uygarlığın ve devletin adı - Tolstoy, Dostoyevsky, Şolohov, Flaubert, Emile Zola, Steinbeck, Balzac, Faulkner
gibi yazarların elinden en iyi örneklerini okuduğumuz tür edebiyat dalı, 3. "Yıkılı Atı" adı uzun
hikayesi ile ünlenmiş tür edebiyatçı, 4. Eski dilde: Su - (Tersi) Polonya'da İkinci Dünya Savaşı sıra-
sında büyük yıkıma uğramış bir kent - Başlangıcı çok eskilere giden bir zaman dilimi için kullanılır, 5. Eski
dilde: Su - (Tersi) İnce şerit - Sanat, 6. Ege'de zeybek başı, yığıt - (Tersi) Anlam, kavram, 7. (Tersi)
Türk lirasının yüzde birinin kısa yazılışı - Divan edebiyatının ünlü bir şairi - (Tersi) DDR'nin resmi
haber ajansı, 8. Baharda yağın ve güllerle süren yağmurların adı, 9. Roma İmparatorluğu döneminde
"Romalı selamı" olarak ünlü sözcük - (Tersi) Bir ülkede görevli yabancı diplomatların en yaşlı ve kıdemli-
lisi, 10. (Tersi) Ege'de, Gediz Ovası'nda büyük yıkıntılarla ünlü, ilk çağların büyük yerleşim merkez-
lerinden birini - (Tersi) "Dudaklarını yapıstırıp içmek" anlamında bir emir - Yün yada pamuktan
ilip bretti için bir alet, 11. Ağacın gövdesinden çıkan bülümleri - Rus Çarı Deli Petro'nun entrikaları
kadar zekası ve güzelliği ile de ünlü karsı, 12. Sözleşme - Türk ırklarının hayalindeki anayurt, 13. Eşi
olmayan - Yeşil sebzelerden yapılan, ekimsi lezzetli ile yemeklerini yansırı sofrada önemli bir yerli olan
yemek, 14. Haberleşme - Yurtdışındaki işçi dövizlerini çekilebilmek için 1980 öncesinde Türkiye'de ban-
kaların uyguladığı bir hesap biçimi, 15. Asırı sıcak ve terleme sonucu yüz ve sırta oluşan küçük, pembe
kabarcıklar - Sahip (eski dil), 16. Elektronlara dayalı olarak ses ve görüntü ileten aletlerle uğraşan bilim
dalı.

GEÇEN SAYIDAKİ BULMACANIN ÇÖZÜMÜ

SOLDAN SAĞA: 1. Mimarısın - Kaide, 2. Ararat - Apeninler, 3. Rila - İsabet - Eki, 4. İyi - Marituna -
Tav, 5. Faysal - Prima, 6. Ereğ - Ebahas - Egen, 7. Tıbaz - İte - Zit, 8. Ar - Ruh - Emre, 9. Ark -
Kusurcu - Ek, 10. Maalesef - Unita, 11. Esnek mukabele - Le, 12. Tali - Ali - Eteklik.

YUKARIDAN AŞAĞIYA: 1. Marifetname, 2. İriyan - Rast, 3. Malyebakanı, 4. Ara - Skar - Lek, 5. Ra -
Ma - Kek, 6. St - Ale - Kusma, 7. Iv - Bi - Seul, 8. Nasihat - Ufki, 9. Nebula - Ucube, 11. Nen -
Şahmet, 12. Kitap - Kile, 13. An - Reze - Tek, 14. İletişim, 15. Dekametre - Li, 16. Erivan - Eknek.

Türkiye Postası

Abone Fişi

6 aylık (12 sayı) ☐
1 yıllık (24 sayı) ☐
Tarih:

Adı-Soyadı
Adresi
Ülkesi

Abone ücretini Vereciniz için Völkerverständigung und Solidarität.
Postcheckkonto 4014 32 - 100, BLZ 100 100 100 Postcheckkonto Berlin-
West hesabına yatırınız ve bu abone fişi ile birlikte havale makbuzun-
uzu Türkiye Postası Abone Servisi, Moltke Str. 45, 4100 Duisburg 1
adresine postalayınız.

Abone bedeli

	F. Almanya	Belçika	Danimarka	Fransa	İngiltere	Hollanda	İsviç
6 aylık	30.- DM	600 BF	120 Kr	81 FF	8.40 E	35 G	95 Krn
1 yıllık	60.- DM	1200 BF	240 Krn	170 FF	16.80 E	70 G	190 Krn

Türkiye Postası: 15 günde bir cuma günleri için Herausgeber: Vereinigung für Völkerverständigung und Solidarität e.V. 100 Berlin 44, Donaustr. 1 Tel: (030) 624 60 92
Verantwortlicher Redakteur: Ahmet Karan Anschrift der Redaktion: 4100 Duisburg 1, Moltkestr. 45 Tel: (0203) 34 03 97
Herstellung: Infomedia, 4100 Duisburg 1, Moltkestr. 45
Druck: Plambeck & Co. Druck und Verlag GmbH, 4040 Neuss, Xantenstr. 7
Banka Hesabı: Vereinigung für Völkerverständigung und Solidarität, Postcheckkonto 461 432-100, BLZ 100 100 100 Postcheckkonto Berlin-West
Abone Kayıtları: Federal Almanya ve Batı Berlin'de 6 aylık (12 sayı) 30 DM, 1 yıllık (24 sayı) 60 DM. Temsilcilikler: Fransa-Paris, Tel: 0-258 26 90 İsviçre-Basel, Tel: 061-22 15 91 Hollanda-Amsterdam, Tel: 020-90 85 46 İngiltere-Londra, Tel: 01-341 40 39 Danimarka-Kopenhag, Tel: 01-707 506 İsveç-Stokholm, Tel: 08-367 576 Batı Berlin, Tel: 030-624 60 92

BM Genel Sekreteri Peres de Cuellar'ın girişimiyle 17 Ocak'ta doruk toplantısı var

Kıbrıs doruğu öncesinde hangi konularda anlaşma sağlandı?

Kıbrıs Cumhurbaşkanı Kipriyanu ile Denktas arasında, Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri Cuellar aracılığıyla yürütülen do-
laylı görüşmelerin 26 Kasım'daki son oturumunun ardından, Kıbrıs'da federe bir devletin oluşturulması için temel ilkelere anlaşmaya varıldığı ve iki liderin 17 Ocak'da bir zirve toplantısı yapacakları açıklandı. Kipriyanu-Denktaş görüşmeleri 6-7 Ağustos'da Viyana'da başlamış, 10-20 Eylül ve 15 Ekim'de New York'da sürmüştü ve o tarihte deki iki lider arasında bir anlaşma sağlanamamıştı.

İki liderin 1979 yılından bu yana ilk kez biraraya gelmeleri ve Kıbrıs'da barışın sağlanması yönünde bir umut doğması, her ne kadar geniş çevrelerde bir iyimserlik yarattıysa da olayların gelişimi, ABD ve Türkiye'nin işe karışmaları ve KKTC'de son ayların kimi gelişmeleri düşünüldüğünde bu koşullarda yapılacak bir zirveden ne çıkacağı konusunda kaygılar doğmaktadır.

Denktas uyarı ile tavrı değişirdi

Bir kere aylarca süren do-
laylı görüşmelerde hibir ödün ver-
meyeceğini Denktas, 26 Kasım'daki son turda tavrı değiştirmiş ve çeşitli konularda kimi ödünlere yanaşmıştı. Denktas, esnek tavrı alması için bizzat Başkan Reagan tarafından Evren aracılığıyla ula-
yılmıştı. New York'ta girmeden önce Türkiye'ye uğrayan R. Denktas, Evren'le ve Türkiye dışişleri yetkilileriyle birlikte, Reagan'ın bu konuda Evren'e gönderdiği özel mesajın değerlendirildiği bir toplantı yapmıştı. New York dönüşünde de yine Türkiye'ye uğramış, Evren, Özal Genel Kurmay Başkanı Örg. Ürgü, devlet bakanları Yılmaz ve Tenekçeli'nin katıldığı bir toplantıda New York görüşme-

SPİROS KİPRİYANU

RAUF DENKTAS

Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri Peres de Cuellar aracılığıyla yürütülen do-
laylı görüşmeler sonucu 17 Ocak'ta Kıbrıs doruğu toplantısına karar-
bağlandı. Ancak do-
laylı görüşmeler sırasında her iki toplumun lideri kimi noktalarda anlaşmaya vardılar.

DENKTAS VE KİPRİYANU ŞU NOKTALARDA ANLAŞMAYA VARDILAR

- Türk kesimi toprakların yüzde 29,5'una sahip olacak.
- Senatoda Türkler ve Rumlar yanı yarıya temsil edilecekler.
- Temsilciler meclisinde her iki toplum 70/30 oranında temsil edilecekler
- Lefkoşe havaalanı açılacak, ekonomik ambargo kalkacak.
- Türk askerlerinin adadan çekilişi konusuna garantiler sonucu ile birlikte daha sonra ele alınacak.

leri değerlendirilmiş ve 17 Ocak zirvesi için politika saptanmıştı. Eğer Rum kesimi zirvede bazı ko-
şulları kabul etmezse, KKTC'de yeni anayasa ve genel seçimler yu-
niden gündeme getirilecek ve toprak konusundaki tavizler de geri alınacaktı. Öte yanda Kipriyanu'nun Türk askerinin belirli bir tak-
vim çerçevesinde adadan çekilmesi yönündeki ısrarı üzerinde durul-
du ve bu konunun nihai anlaşma sağlanıncaya kadar görüşülme-

mesi karara bağlandı. Denktas, ABD'nin önerileriyle hareket eden Evren-Özal yöneti-
mine danışarak bazı kararlar alı-
rken, Kipriyanu'nun da ülkesindeki partilerden çok Yunan hükümeti-
ne de yöneticilerine danışıyor-
ortadaydı. Yani iki toplum lideri zirveye giderken, işin içinde Ame-
rika vardı, Türkiye vardı, diğer NATO ülkeleri vardı, Yunanistan vardı. Ama adanın barış içinde birarada yaşaması isteyen halkın

ve onların partilerinin görüşünü alan yektü.

Geçitkale ve yabancı askerler

Dahası, KKTC'de bir süredir Kıbrıs'ın en büyük askeri havaala-
nı Geçitkale Havaalanı'nın inşaatı hızlandırılmıştı. İngiltere'nin ünlü The Times gazetesi dahil bazı yab-
ancı yayın organlarında bu hava-
alanının Amerikan fonları ile inşa edildiği, ABD'nin bu havaalanına 97 milyon dolarlık harcama yaptı-
ğı, havaalanının Amerikan Çevik Güçleri tarafından kullanılmasını planlandığı haberleri çıkmaktaydı.

Öte yanda KKTC ile Türkiye arasında Ekin ayı ortasında yapılan ekonomik konulardaki gizli bir çerçeve anlaşması ile Kuzey Kıbrıs ekonomik açıdan tümüyle Türkiye'ye bağlanmıştı. Hükümetin izlediği bu politika, yüksek faiz oran-
ları, yüksek fiyatlar ve yükselen in-
flasyon oranına bağlı olarak artan yoksulluk protestolarına yol açmak-
taydı. 10 Aralık günü KKTC'de 32 sendika ve meslek örgütü 24 saatlik bir greyle hükümeti uyardı-
lar. Grevden bir süre sonra işe KKTC'de Sanayi ve Ticaret Bakanı ile Çalışma Bakanı'nun hükümet-
ten istifa ettikleri açıklandı.

Zirveye giderken, KKTC'de yapı-
lan askeri havaalanı, KKTC'yi Türkiye'ye bağlayan anlaşmalar ve adadaki tüm yabancı askerlerin ne-
olacağı konuları ağırlık bekleyen sorunlardı. Denktas'ın yaptığı açıklamalara göre işe bunlar, ni-
haif anlaşması sağlanıncaya kadar ele alınmayacaktır. Bu durumda, "ba-
şımız ve bağıntısız bir Kıbrıs Fe-
deral Cumhuriyeti" adında yabancı askerlerin varoluşu ve belki de varolacakları koşullarda kula-
caktır.

Bu koşullarda zirve, çözüm mü getirecek, yoksa yeni çözümsüz-
lüklerle mi yolacaktır? Zirveye gi-
derken bu konuda haklı endişeler vardır.

Sol Birlik'in kurulduğu haberi büyük sevinç yarattı

Kürdistan Öncü İşçi Partisi (PPKK), Türkiye İşçi Partisi (TİP), Türkiye Komünist Emek Partisi (TKEP), Türkiye Komünist Partisi (TKP), Türkiye Kürdistanı Sosyalist Partisi (TKSP), Türkiye Sosyalist İşçi Partisi'nin (TSİP) "Türkiye ve Türkiye Kürdistanı Sol Birliği" adı altında bir güçbirliği oluşturduklarının Türkiye Postası tarafından duyurulması okuyucularımız ve bütün ilerici ve demokratlar arasında büyük bir sevinç yarattı. Batı Avrupa ülkelerinden Avustralya'ya kadar uzanan geniş bir bölgeden gazetemize telefon edenler Sol

Birlik'in kurulmasından duydukları sevinç ve haberi duyurduğu için Türkiye Postası'na teşekkürlerini ilettiler.

Türkiye halkı işe haberi TKP'nin Sesi ve Bizim Radyo kanalı ile duydu. Sol Birlik'in

DÜZELTME VE ÖZÜR

Geçen sayımızda orta sayfamızda yer alan Sol Birlik haberiinde Türkiye İşçi Partisi Genel Başkanı Sayın Behice Boran için "TIP Genel Sekreteri" terimi yer almıştı. Bu üzücü diğiz hatamızdan özürü öztir dileriz.

kuruluşu özellikle fabrikalarda ve işçi semtlerinde coşku yarattı ve çok değerli bir yeni yıl armağanı olarak nitelendi.

Milliyet gazetesi de haberi 16 Aralık'ta Türkiye Postası'nı kaynak göstererek birinci sayfa-
dan verdi. Daha başlında "Karak sol Türkiye'ye karşı bir-
leşti. İhanet cephesi" diyerek belirgin çarpıtma gayretlerine rağmen Sol Birlik'i kuran 6 par-
tinin adlarını tek tek anılması ve "Demokratik Güçbirliği Plat-
formu"ndan alıntılar yapılması, haberin geniş kitlelerce öğre-
nimesine istemeyerek de olsa katkı oldu.

Sovyetler Birliği Başbakanı Nikolai Tikhonov Türkiye'de...

Türkiye halkına gerçek dostun kim olduğunu gösterecek bir ziyaret

Sovyetler Birliği Başbakanı Tikhonov'un Başbakan Özal'ın davetlisi olarak Türkiye'ye yapacağı ziyaret gazetemizin baskıya hazırlanmış sırada başlamak üzereydi. Sovyetler Birliği Savunma Bakanı Ustinov'un ölümü üzerine ziyaretini bir gün ertelenen Tikhonov, 9 yıllık bir aradan sonra Türkiye'ye gelen ilk Sovyet Başbakanı oluyordu.

Evren-Özal rejiminin ve onun sözcüğünü yapan boyalı basını-
n bu ziyareti "Özal'ın başansı" ve Türkiye'deki diktatörlük rejimi-
nin "aklanması" olarak göster-
me çabalarına rağmen, Tikhonov'un gezisinin Türkiye'deki yö-
netimin bölge ve dünya barışını tehdit eden dış politikasının fre-
nlenmesinde ve "Sovyet tehdidi" bi-
çimindeki anti-Sovyet propagan-
danı zayıflatılmasında etkili ol-
ması bekleniyor.

Bu ziyaret öncesinde, Sovyetler

Birliği'nin, Kuzey Kıbrıs'ta yapı-
mı sürmekte olan Geçitkale Hava-
alanı ile Doğu Anadolu'daki Muş ve Batman üslerini ABD'nin Çevik Kuvvetleri tarafından kullanılacağı konusundaki endişelerini Ankara'ya iletmişti bildiriliyor. Ziyaret sırasında bu havaalanları konusunun da gündeme getiril-
mesi bekleniyor. Bilindiği gibi, Kuzey Kıbrıs'taki Geçitkale aske-
ri havaalanının ABD tarafından kullanılması özellikle Ortadoğu ve Doğu Akdeniz'de barışın ko-
runması açısından bir tehlike oluştururken, Sovyet sınırına 380 kilometre mesafedeki Muş ve Bat-
man'daki üsler de doğrudan doğ-
ruya Sovyetler Birliği'nin güven-
liğini tehdit ediyor.

Sovyetler Birliği Başbakanı be-
raberinde 6 milyar dolarlık ticari bir paket önerisi de getiriyor. Ge-
lişmiş kapitalist ülkelere kuran-
la ve sömürü ve bağımlılık ilişkileri-

ni arttıran ekonomik ilişkilerin tersine doğrudan doğruya Türkiye halkına yardım ve Türkiye'nin dış bağımlılığını azaltıcı nitelik-
te bir ticari paket, başta tekstil ve tarım ürünleri olmak üzere Türk mallarına Sovyet pazarını açmakta ve Türkiye'nin enerji so-
rununu uzun vadeli çözecek güc-
te gaz boru ve elektrik hattı pro-
jesini de içeriyor.

ABD'nin yapılması düşünülen bu ticari anlaşmalara ve özellikle enerji anlaşmasına karşı çıkmayı, bu ziyareti Türkiye halkı için ta-
ziye niteliğinde gösterirken, Ame-
rika ve Ortak Pazar ülkelerinin Tür-
kiye'nin ihraz mallarına ambargo koydukları bir dönemde Sovyet-
ler Birliği'nin bu hacimde bir ti-
cari anlaşma önerisiyle gelmesi bütün anti-Sovyet kampanyaya rağmen Türkiye halkına gerçek dostunun kim olduğunu göster-
me fırsatını da veriyor.

Kapatılan BTP'nin yöneticileri topluca DYP'ye katıldı

Org. Örg. devlet başkanları yönetimi isran üzerinde oldu. Yılmaz ve Tenekeç'in katılımı bir toplantıda New York görüşme-

NATO ülkeleri vardı. Yunanistan vardı. Ama adanan barış içinde birarada yaşamak isteyen halkın

klere yolaçarak Zorvegi- derin bu konuda haklı endişeler vardır.

Kapatılan BTP'nin yöneticileri topluca DYP'ye katıldı

Kıbrıs sorunu, egemen bir devletin bölünmesi ve işgali sorunudur

Kıbrıs Türk kesiminde, sırtını Türkiye diktatörlüğüne ve emperyalizme dayayan olan Denktas, kendi kendine gelen güvey olma misali "Kıbrıs Türk Cumhuriyeti"nin birinci yılını, dünyada Türkiye dışındaki hiçbir devleti tanımadığı bir kukla Cumhuriyet olarak kutlarken, Türkiye Postası Başkanı Barış Konseyi Sekreteryası üyesi Yannakis D. Potamitis ile bölge- nin ve barış hareketlerinin sorunları konusunda bir konuşma yaptı. Aşa- dında, Kıbrıs sorununun, bölge barış güçleri açısından değerlendirilmesi- ni ve çözüm önerisini de içeren bu konuşmayı okuyacaksınız.

Türkiye Postası: Kıbrıs yıllar- dan beri dünyanın "sıcak nokta" larından biri olmaya devam ediyor. Bu durum bölge barış hareketleri- nin (tümü gibi) Kıbrıs barış harekete- di de kendine özgü görevler yük- lüyor olmalı. Çalışma ve sorunları- nızı kısaca aktarır mısınız.

Potamitis: Uluslararası siyaset açısından, Kıbrıs sorunu pek çok kez de değindiğiniz gibi "sıcak bölge" olarak nitelendi. Bu soru derece önemli soruna halen bir çözüm bu- lunamaması olması, Kıbrıs', sizin de değindiğiniz gibi "sıcak bölge" haline getiriyor. Emperyalist güçler ve NATO, Kıbrıs sorunun çözümü kavuşmasını istemiyorlar. Çünkü, çözüm sağlanırsa adada halen var olan üsleri kaybedecekleri gi- beni veya üsleri olanaklarına sa- hip olma şansını da yitirecekler. Çünkü bizim için çözüm tam bağımsız egemen Kıbrıs'ın ve bağımsız Kıbrıs askerden arındırılacağı gibi blokuz konumunu sürdürü- cekti. Bu durum emperyalistlerin işine gelmiyor kuskusuz. Amerika- lıların, işgal altındaki Kuzey Kıbrıs'ta adanın en büyük askeri havalan- ının kurdukları, bunun için 97 milyonluk harcama yaptıkları, ayrıca deniz üsleri kurma hazırlıkları- nı da sürdürdükleri biliniyor. Ku- saca özetlemeye çalıştığım bu du- rum, Kıbrıs Barış Komitesi'nin öz- gün sorunları karşısında birakıyor ve ona önemli görevler yükliyor. Barış Komitemiz, var olan ve ku- rulması planlanan üsleri karşı ba- şanlı diyebileceğimiz bir savaşım yürütürken, uluslararası planda ba- rışın sağlanması için enternasyona- list görevlerini de unutmuyor. Barış yürüyüşleri düzenliyoruz, çeşit-

li gösteriler örgütleyoruz ve sal- farımıza yeni üyeler, yandaşlar ka- zanyoruz. Tam bu noktada en bü- yük sorunumuz barış hareketini bir- yığın hareketi haline getirebilmek olarak ortaya çıkıyor. Sendikalar, gençlik ve kadın örgütleri, köylü örgütlenmeleri hareketimize bir- bölgede katıldıkları halde, bu ka- dımlı ve yığnalsallama çok daha il- keleri boyutlara vardiirabilmek için çalışıyor. Şu sırada ilk soru- muz yığnalsallama...

Türkiye Postası: Sizce Kıbrıs sorununun çözümü nedir? Öneri- nizin bugünkü dünya koşullarında hayata geçebileceğini, gerçekçi ol- duğunu düşünüyor musunuz?

Potamitis: Önce, "Kıbrıs sorunu nedir" diye sormak gerek. Kıbrıs sorunu, Birleşmiş Milletler üyesi bağımsız bir devletin bölünmesi ve topraklarının işgali sorunudur. Yüzlerce yıl birlikte yaşamış bir halkın bölünmesi sorunudur. So- run böyle konulunca çözüm de kendiliğinden ortaya çıkıyor. Çözüm, işgalin kaldırılması ya da Kıbrıs'ın birliktirinin çekilmesi, toprak bir- liğinin yeniden sağlanması, ve hal- ken kendi bölgelerine, kendi yurt- larına gönüllü olarak dönmeleri-

Türk ve Rum nüfusunun po- ßunluğu, kendi yurtlarına, evlerine bakanlara dönmek ve birlikte yaşamak istiyorlar. Türk ve Rum Kıbrıs halkı, dış müdahaleler ol- madan sükün içinde yaşamak; nüfusun tümünün kişisel ve ana- salık haklarının güvenli altına alınması olduğu askerden anımı, bağımsız, bağlantısız, egemen bir demokratik devleti kendileri, kendi

uygun gördükleri biçimde kurmak istiyor.

Türkiye Postası: Kıbrıs ve Türk barış hareketlerinin ortak sorunla- rı konusunda bilgi verir misiniz?

Potamitis: Kıbrıs'ın tümünde barış savaşçıları temsil eden Kıbrıs Barış Komitesi'yle sadece adanın kuzeyinde etkinlik gösteren Barış Destan Hareketi'nin savaşçıları ortakları: Dünya barış için ve Kıbrıs dramını yaratmış olan ve halen de sürdüren, Türkiye'de Kıbrıs'ta şovenistleri cesaretlendiren emperyalizme karşı savaş...

Bugünkü koşullarda, Kıbrıs'ta, iki barış hareketi için de ilişkiye geçmeleri ve ortak hareket etmeleri olanaklı değil, ama yurt dışındaki toplantılarda, eylemlerde ve kararlarda birlikte yer alıyorlar. Her iki hareketin ve Türkiye Barış Komitesi'nin, genel uluslararası sorunlar ve Kıbrıs sorunuyla ilişkin görüşleri her zaman birbiriyle tam uyum içinde oldu. Hareketleri- mi arasında bugünkü birliğin doğan dostluğu da vurgulamak istiyorum. Kıbrıs Barış Komitesi Türkiye Barış Komitesi yöneticileri üzerinde ki baskıları, özellikle Başkan Dikerdem'in tutuklanma- sı ve maruz bırakıldığı sert muamele- yi sürekli olarak protesto et- ti. Bunu dayışmanın somut örne- klerinden biri olarak veriyorum.

Köyceğiz'de 12 Eylül partileri yenik düştü

Muğla'nın köyçüçük ve gü- zel ilçesi Köyceğiz'de ölen belediye başkanı yüzünden yeniden belediye başkanlığı seçimi yapıldı. Türkiye Postası'na girerken alınan kesin olmayan sonuçlara göre oyların 1300'ünü alan DYP seçimi kazandı. ANAP 1000 oy alırken, SODEP de 500'de kaldı. Yani parlamen- to dışında birakılmış burjuva muhalefet, "12 Eylül partile- ri"ni ezdi geçti. Kısaca önce yapılan Kuyucak (Aydin) belediye seçimlerini SODEP'in kazandığı hatırla- rına şu yerel seçimlerde bu- na yansı gelmelerin yönünü bulmak hiç de zor değil.

Bir önemli nokta daha var. Ağrı ve Köyceğiz belediye seç- imleri neden bir genel seçim havasında geçti? Böyle oldu, çünkü 12 Eylül parla- mentosunun sahte ve gayri- meşru olduğunu canlı ka- nitlayan bu seçimler, Türkiye'de yıllardır yerli seçim yapı- lıyor. Ama köyçüçük bir ilçe- nin, uzak bir göç bölü- ni be- lediye seçiminin genel seçim havasına girildiğine daha önce hiç tank olmamıştı. O yüzden Köyceğiz seçimine, halkın 12 Eylül rejimine bir- yanıtı diye bakmak hiç de yanlış değil.

DYP'de hareketlenme: Demirel yavaş yavaş siperden çıkıyor

Aydın ENGIN

SÜLEYMAN DEMİREL
Bir zamanlar ustası mı?

Doğru Yol Partisi 17 Ara- lık günü, Ankara'da Selim Sırmı Tarcan Spor Salonu'nda keliminin tam anlamıyla gövde gösterisi yap- ti. "İkinci Büyük Danışma Topla- nış" için Ankara'ya aktarılan dele- geler ve ilziciler salondan taştı ve kapı önünde birkaç bin kişil- ki kuyruklar oluşturdular. Ancak gövde gösterisi salt kalabalıktan ibaret değildi. Genel Başkan Yıldı- rım Ayva, kurucu üye Mehmet Döl- ger, AP'nin ünlü Dişçileri Baka- rı İhsan Sabri Çağlayangil, DYP yönetimine yeni getirilen Nazif Ka- cıyusufoşpaşoğlu'nun konuşmaları da argo, fakat yerinde bir deyim- ile ANAP'a da, Çankaya'ya da "posta koyar" niteliğeydi. AP'nin devamı olduklarını altını özel- lelikle çizien konuşmacılar, ANAP'ı "tesadüflerin hükümdarı" olarak ni- tellediler.

Danışma toplantısında Yıldırım Ayva'nın "Gerçek demokrasinin, ilk şartı bir ortamda serbest, adil, eşit ve genel seçimdir" diyerek 12 Eylül rejimini anti-demokratik ola- rak nitelemesi delegelerin "Usta yapar çarı sarat", "Muhteşem Süleyman" sloganları ile kesildi.

DYP'nin bu gövde gösterisinden bir kaç gün önce yönetim di- zeyinde büyük operasyonlar ger- çekleştirildi, kapatılan Büyük Türkiye Partisi'nin (BTP) vetolu yöneticilerinden Mehmet Gülhan ile Hüsamettin Cindoruk'un ve maliye uzmanlarından Nazif Ka- cıyusufoşpaşoğlu'nun genel başkan yardımcılıklarına getirildikleri, Demirel'in yakın çevresinin partide "kan vermek üzere" kolları sıva- dıkları hatırlanıyor. DYP'nin bu hareketlenmesini Demirel'in 12 Eylül öncesi çekildiği siperden ya- şaya yavaş çıkması başladığı bi- minde değerlendirildi.

Doğru Yol Partisi'ni elinde tutan bu eski politikacı, sezarın hakkını sezarla vermek gerekice, usta bir zamanlarca olduğunu bir kez daha kanıtlıyor. Büyük Türkiye Partisi'nin başına gelenlerden son-

ra "temkinli" olmak gerektiğini kavrayan Demirel, DYP'yi uzun süre ve sabırla buzdağında tuttu. Anayasa Mahkemesi'nde açılan soruşturmaları sonuçlanmasını bekledi. Bu bekleyişin "isabeti", partinin bu badeyeyi atlattığıyla ka- nıtlandı. Demirel'in zamanlama- plannına göre şimdi partiye taze kan gerekiyordu.

İlk olarak Mehmet Gülhan, Hü- samettin Cindoruk gibi usta AP'nin kuruluş yıllarında çorbadı tutu- bulunan siyasetçiler DYP yöneti- mine getirildiler. Ardından Özal'a aralarında kan davası bulunan eski maliyecilerinden Nazif Kacıyusufoşpaşoğlu da DYP yönetimine da- hil edildi. Bütün bu manevralar için Genel Başkan Ayva'nın tarihi önceden bilinen bir Avrupa gezisi beklenmişti. Ayva döndüğünde operasyon çoktan tamamlanmış- tı. Emriviakıyı kabullenmek isteme- yen Ayva ise yandaş bulamayınca tükürdüğünü yalayavdı ve en azından bir süre daha koltuğunda kalmayı yeğledi. DYP'de halen parti- yi fiilen yöneten beş genel baş- kan yardımcısı var: Ahmet Nusret Tuna ile Halil Ünal örgütlenme ile ilgileniyorlar, Mehmet Gülhan ise çevreleri ile ilişkileri düzenli- yor, Nazif Kacıyusufoşpaşoğlu Özal ve ekibine alternatif bir ekono- mik paket oluşturmaya üsleni- yor, Demirel'in en sadık adama-

larından, geçtiğimiz yıl ölen Yılmaz Ergenekon'un oğlu Gökbek Er- genekon ise doğrudan Demirel'e bağlı olarak, Demirel'in yönerge ve öngörülerini yönetim organla- rına aktarıyor ve her zaman yazı- li olmasına özen gösterdiği me- tinlere dayanarak partinin sözcü- lüklerini üstleniyor. Sözkonusu ya- zılı metinlerde Demirel'in üslu- buyu sezmek ise başkent gazete- cileri için hiç de zor değil.

Demirel'in bu manevralardan beklentisinin ne olduğu sorusuna gelince... Bu konuda en ilginç gözlemler, SODEP ile işbirliği tar- tışmaları sırasında ortaya çıktı. İlk bakışta Milliyet gazetesinin siyasi sansasyon yaratmak için düzenli- leği izlenimi uyandıran ve Türkiye Postası'nın geçen sayısında değeri- lendirmesi sunduğumuz DYP-SODEP yakınlaşması, daha son- rakı günlerde burjuva basınında "saman alevi gibi yanıp sönen asılsız bir haber" olarak ele alındı. Ancak daha da sonraki günlerde yeralan açıklamalar ve kulis dedi- kodular saman alevi değeri den- mesinin yanlışlığını, dumandan ateş olduğu için çıktığını gösteriyor. Gözlenebildiği kadarıyla, Ayva ve çevresi yakınlaşmayı "işbirliği"ne dönüştürme eğilimini benimsen- ken, Demirel ve ekibi daha mesa- feli ve fakat daha gerçekçi konum- larda kalmayı yeğliyorlardır. Nite- kim Mehmet Gülhan, Hüsamettin Cindoruk, İhsan Sabri Çağlayangil gibi Demirel'e dolaysız bağlı poli- tikaclar, daha çok 12 Mart'ta Fa- ruk Güler'in cumhurbaşkanı ol- masını önemek için AP-CHP ara- sında varılan türden yakınlaşma- lardan, ortak tutumlar almakta- ran ya çıkıyorlardır. Bir başka deyiş- le Demirel -eğer hesabı deysin- laktikdiren er geç kendisine düşe- ceğini inanıyor. Pek paylaşma yan- lısı da değil. Çünkü Ünal'ın kaçı- nılmazza benzeney ve geç kalmay- cağa benzeney düşüşünden sonra- Türkiye tekeli sermayesinin ve ABD'nin, gönüllü yada gönülsüz "sonunda gene ona gelecektir"ni hesapiyor Demirel...

1985 yılının barış, demokrasi ve işçi haklarının genişletilmesi için yürüteceğimiz birlikte mücadelede başanları bir olma dileğiyle, yeni yılınızı kutlar, sıhhat ve mutluluklar dileriz.

FİDEF
Genel Yönetim Kurulu

Federal hükümetin 1985 paketi işçi sınıfının bir dizi kazanımını geri almayı hedefliyor

Kohl'den, işçilere yılbaşı armağanı !..

Ümit KÖSEÖĞLU

● Federal hükümet, iş mukavelelerinin "sürelili" yapılmasını, kiralık işçi almada kolaylık getirmeye öngörüyor

Yılbaşlarında adettir, herkes sevdiğilerine yeni yıl dilekleriyle birlikte hediyeler verir. Ümitler, arzular, beklentiler doludur yeni yıl.

Federal Almanya'da sayıları, gizli-çapık, 3,5 Milyonu bulan işsizler yeni yılda bir işyerine kavuşabilme ümidiyle yaşıyadırsun, hükümetin Çalışma Bakanı Norbert Blum milyonlarca emekçinin yeni yıl hediye paketini hazırladı bile. 1984 yılına girerken kendilerine Federal hükümetçe verilen hediye paketiyle işsizlik parasının, işsizlik yardımı ve analık ödeneklerinin, çocuk parasının, BAFÖG yardımının

kısıtlandığını gören emekçiler, 1985 yılı paketinin de kendilerine neler getireceğini yaklaşıklık olarak tahmin edebiliyorlar. "Yaklaşık" diyoruz, çünkü 1985 paketi daha ağır sürprizlerle dolu.

Çalışma Bakanlığı'nca hazırlanan ve 1 Ocak 1985'ten itibaren yürürlüğe sokulmasını çalışan yasa tasarı, kazanılmış emekçi haklarına geçmiş yıllara kıyasla daha büyük boyutlarda saldırıya da beraberinde getirmektedir. Şimdi bunlara sırayla bir bakalım:

İş mukavelesinin süreli yapılması

Yasa tasarı, işyeri bularak çalışmaya başlayacak işsizlerle ve meslek eğitimini bitirenler için hayatına atılacak gençler, 3 veya 6 aylık, veya en fazla bir yıl süreli iş mukavelesi yapılmasını ve sürenin dolmasından sonra mukavelelerin, işveren isterse, yine aynı süreler

için uzatılmasını öngörüyor.

Halen geçerli olan yasa, süreli iş mukavelelerinin özel hallerde ve belirli ön şartlara dayandırılarak yapılabileceğini ve böyle durumlarda işyeri işçi temsilciliğinin onayının alınmasını öngörmektedir.

Yeni yasanın yardımıyla böylece "Fesihden korunma yasası" (Kündigungsschutz) ve işçi temsilciliğinin birlikte karar olanağı ortadan kaldırılmak istenmekte, işverenlere, yasal bir hakkın çiğnenmesi, yine yasa gücüne verilmektedir. Bilindiği gibi, bir işyerinde 6 ayı doldurmayanların, işten çıkarılmaları halinde, fesihden korunma yasanın uygulanarak İş Mahkemesi'ne başvurma hakları yoktur. "Süreli" kaydıyla iş alanlar ise bu haktan zaten baştan itibaren yoksundurlar.

Bu durum işverene ayrıca "Seç, beğen, al - kullan, kullan at" olanağı da vermektedir. İşveren, vermek istediği diğer bir hedef de,

işyerilerindeki sendikal güç birliğini, süreli olarak işe alınacaklar- la kırılmak istemidir.

Kiralık işçi almada kolaylık

Yasa tasarı, bu zamana kadar geçerli olan 3 aylık işçi kiralama süresini 6 aya çıkarmayı öngörmektedir. Yasanın gerekçesiyle halinde, zaten günümüzde varolan işçi kiralayan firmaların, yasal bir kuruluş olan iş bulma kurumlarına karşı konumlarını güçlendirecek bu kurumlara "gerekli" kuruluşlar durumuna geçecektir. Ayrıca, ezici çoğunluğu sendikası olan kiralık işçiler sayesinde işyerilerindeki sendikal güç birliği kolayca kırılacaktır. Sendikaların, üyeleri için her yıl yeniledikleri toplu sözleşme haklarından mahrum olan kiralık işçiler, patronlarla işçi kiralayan firmalar arasında "alışıp satılan ve değiştirilebilen bir mal gibi, pazarlık faktörü" du-

rumuna gelecektir. Kiralık işçiler, o işyerinde uzun yıllardır çalışan işçilerle "yasal rekabete atarak" durumuna sokulmak istenmektedir. Yasanın diğer bir amacı da, işçi temsilciliğinin "birlikte karar" olanağının kısıtlanmasınıdır.

Yasanın kısıtlanması

Yasa tasarı, herhangi bir işyerinde, bir ayda 45 saatten az çalışanların "işçi sayılmaması"ni öngörüyor. Sayılan Federal Almanya'da bir hayli olan bu tür işyerilerindeki çalışanların, bu durumda "Fesihden korunma yasanın" yararlanmalarını "işçi sayılmadıkları" için olmaksızın bir hale gelecektir. Ayrıca bu tür işçi çalışan işyerilerinde yasal bir hak olan "İşçi Temsilciliği" kurma olanağı da kendiliğinden ortadan kalkmış olacaktır.

Yarım gün çalışma ve işin bölünmesi

Yasa tasarı, günümüzde zaten varolan yarım gün çalışma veya işin bölünmesi olanağını, geleceğin çalışma ve tam istihdam politikası haline getirmeyi öngörmekte ve buna yasal bir temel hazırlamaktadır. Yasa işverene "İşçi sayılmaması gibi ayarlayın" demektedir. Böylece, bir yanda işyerilerindeki sendikal güç birliği, işin bölünmesiyle torpillenen emek istenirken, öte yanda Helmut Kohl hükümetinin sözüni çok ettiği "tam istihdam" politikasının uyutmacı olduğu belgelenmektedir. Ayrıca, işin bölünmesi sonucu, çalışanlara hastalık ve emeklilik halinde daha az ödeme yapılacağı gerçeği de gizlenmek istenmektedir.

Yasa tasarı, iflas, işyeri kapanması, kısım kapanması veya personel azaltılması nedenleriyle "toplu işçi çıkarmalarda" emekçilerin sorun ümitleri olan ve birkaç kuruluş alabilecekları "Sosyal Plan" olanağının da sınırlamayı öngörmektedir.

Bugüne kadarki uygulamada, if-

Türkiyeli işçilerin başını çektiği bir sendikal örgütlenme savaşımından derslerle dolu kesitler...

Oldorid Fabrikasında patronun sendika yasağı nasıl kırıldı?

Bir işyerine sendika girmesi, bir dile bir de sendika savaşımı vermesi olana kolay. Marl'daki Oldorid fabrikasında 25 yıllık tabu geçtiğimiz günlerde nihayet kırıldı. Türkiyeli işçilerin büyük katkılarıyla işyerine ilk kez sendika girdi. Patron başı vurmadık oyun, baskı bırakmadı. Ama sonunda başarılı. Nasıl? İşçiler ne diyor? İşyerinde neler olup bitiyor? Türkiye Postası gelişmeleri yerinde izledi.

Yücel FEYZİOĞLU

Oldorid'de, 25 yıldır sendika girememiş bir işyerinde sendika savaşımı nasıl gelişti, nasıl kazanıldı?

Fabrikada gerilim arttıktan bu yana işçi arkadaşların yanında olmaya çalıştık. Onları günü gününe izledik, söyleştik, toplantılarına katıldık. Evlerini ziyaret ettik. Kimi zaman kaya gibi sağlam, köklerini sökölmez olduklarını, kimi zaman patronun oyunları karşısında sallandıklarını, umutsuzluğa kapıldıklarını gördük. Taa fabrikanın geçmişin-

Kâmuran, "Bir küçük adım atamazla patron kaç şeyi birden düzeltti. Demek ki sendika girsene daha nice haklarımızı elde edebiliriz."

"- Orası öyle, orası öyle ama..."

"Ama"nın sonunu getirmeden biz söze girdik.

"- En eski işçi sızışsınız fabrikada."

"- Evet Oldorid firmasının ilk genel benim. Benden sonra Konyalı Mustafa girdi. Mustafa Özdemir yani. Bu yanımdaki Mustafa ile kanıştırmayın. 9 yıl

gir. Sendika yoksa, sendika kur, dedi. Kocan değil ters dönmek, direk gibi kalksa da ben bunu imzalamam!"

Herkeste bir rahatlama olmuş. İşyerinde iki kişinin dışında kimseye imzalatılmamış. "Bizi atlatır gene imzalamadık ve de işe gittik" dedi Naciye Ablâ. "O Frank var ya Frank, bana seni polisle attıracakmış dedi. Hele erkeğe bak

lugu'nun ve işçi temsilciliğini birlikte karar olanakları çığne mekte, işyerini kaybedenler sosyal plan hakları da budunarı iki kez cezalandırılmaları legleştirilmektedir.

Bütün bunlardan sonra, ilk yarı piyngosunun biz yabancılar özellikle Türkiyelilere vuracağını dan kimsenin kuşkuşu var mı?

Hollanda Hükümeti ülkedeki yabancı gençlere "evlenme yasağı" koymak istiyor

İki ay süren kampanya sonunda Başbakan Lubers geri adım atmak zorunda kaldı

**Hollanda'da
Türkiyeli
gençler soruyor**

Sayın Lubers, evlenmemize lütfen izin verir misiniz ?

Lubers'in başbakanlığı yaptığı Hollanda'daki CDA hükümetinin ikinci ve üçüncü kuşağının yabancı gençlerin evlenmelerini engellemek amacıyla uygulaması koyduğu "1445 Gulden uygulaması" yabancılar ve Hollanda demokratik kamuoyu tarafından büyük bir tepkiyle karşılandı. Hollanda'daki yabancı işçi örgütlerinin eylemlerini platformu LSOBA'nın ve Hollanda Türküylü İşleri Birliği'nin (HTİB) açtığı kampanya 1 Aralık günü Rotterdam kentinin en büyük salonu AHOY'da yapılan merkez bir toplantıyla noktalandı. Bu toplantıya büyük çoğunluğunu Türküylü gençlerin oluşturduğu 2.600 yabancı genç katıldı. Başbakanı konuşma yapan HTİB Başkanı, LSOBA sözcüsü ve Fasli işçilerin temsilcisi bu ayrımcı uygulamanın durdurulmasını istedikler. Ayrıca toplantıda hazır bulunan İşçi Partisi PvdA senatörüne bir deklarasyon verilerek parlamentoya iletilmesi istendi.

Hükümet geri adım atıyor

Eylül ayından beri sürmekte olan kampanyanın başkanı daha şimdiki hükümeti geri adım attığını buluyor. CDA hükümeti bir süreden beri uygulamaya

soktuğu "1445 Gulden uygulaması"nın, Hollanda parlamentosunda ele alınacağı Nisan 1985 tarihine kadar durdurdu. Rotterdam belediyesi de yabancı gençlerin evlenmesini engellemek için en az 1445 Gulden'lik aylık kazanç sınırını 1335 Gulden'e indirdiğini açıkladı.

Fakat 1 Aralık günü Rotterdam'da yapılan toplantıda, gençlerin bununla yetinmeyecekleri ve bu ayrımcı

uygulama tümüyle kaldırılmalıyacağı kadar mücadele edecekleri vurgulandı. Konuya ilişkin olarak "Daha işimiz bitmedi" başlığı ile bir bildiri yayınlayan HTİB, "1445 Gulden kuralının kaldırılmadığını" hatırlatarak, "Kampanyamızı güçlendirmeliyiz. Eylemlerimizi devam ettirmeliyiz. En önemlisi, gücümüzü, örgütümüzü, birliğimizi korumalı, yeni yeni gençleri bu haki davamıza kazanmalıyız" dedi.

Başarılı bir kampanya

"1445 Gulden uygulaması"na karşı kampanya LSOBA'nın Eylül ayında bir eylem komitesi kurmasıyla başladı. Bu komiteye bağlı olarak Hollanda'nın 40 ayrı yerinde alt komiteler kuruldu ve Rotterdam'daki toplantı öncesinde 14 kentte yerel toplantılar düzenlendi ve gençler konuyu tartıştılar. Kampanya boyunca LSOBA 20 bin bildiri ve 8 bin afiş dağıttı. HTİB

de 7500 posta kartı bastırarak parlamentoya başkanlığına postalanmasını sağladı. Ayrıca 2 bin broşür ve 4 bin bildiri dağıttı. Yabancı gençlerin yürüttüğü bu kampanyayı Hollanda'nın 6 büyük parti-nin gençlik örgütleri desteklediler.

1 Aralık günü Rotterdam'da yapılan geceye 25 kentten 51 otobüsle gelen 2.500'ün üzerinde yabancı genç katıldı. Bu toplantıya basın, radyo ve televizyon geniş bir biçimde yer verdi.

1445 Gulden Yasası nedir?

Hollanda hükümeti bundan bir süre önce başlattığı bir uygulama ile, Hollanda'da yaşayan yabancı gençlerin kendi ülkelerinden birliyle evlenmeleri halinde eşlerini Hollanda'ya getirmelerini bir dizi kısıtla bağlamıştı. Bu koşullardan en önemlisi, "1445 Gulden" kuralıydı. Buna göre, yeni evlendiği eşini Hollanda'ya getirmek isteyen her yabancı genç ayda en az 1445 Gulden kazanmak zorundaydı. Bu kural, aslında 23 yaşından küçük yabancı gençler için bir "evlenme yasağı" demekti. Çünkü 23 yaşın altındaki gençlerin asgari ücretleri 1445 Guldenin çok altındaydı. Kaldı ki, işsizlikten en çok etkilenenlerinde yabancı gençler geliyordu. Başta Türküylüler olmak üzere yabancı gençlerin yürüttükleri kampanyanın etkisiyle hükümet şimdiki geri bir adım atmış bulunuyor. 1445 Gulden uygulaması sonucu yabancı gençlerin ülkelerine geri gönderilmesi, Nisan 1985'e kadar durduruldu. Bu tarihte konu Hollanda parlamentosunda yeniden değerlendirilecek.

HOLLANDA PARLAMENTOSU'NA POSTALANAN KART

Paris'te 6 Kasım 1984 günü başlayan "Türkiye'de insan hakları için nöbet" eylemi her Çarşamba yineleniyor

"Türkiye'de insan hakları" konusu hep gündemde

Türkiye'de insan haklarının durumu 1984 yılı bitip 1985 yılına girilirken dünya kamuoyunun gündeminde bütün tazelikle duruyor. 1984 yılının son günleri de "Türkiye'de demokrasi güçleriyle ve Kürt halkıyla dayanışma" eylemlerine ve çıkışlarına tanık olduk.

formasyonu standı açarak imza kampanyasını sürdürdüler.

Kassel kentinde de 8 Aralık günü Türkiye İşçi ve Öğrenci Derneği Kentin en işlek yerinde bir enformasyon standı açarak imza toplama eylemini sürdürdü.

Belçika

oylaması sırasında da Avrupa Parlamentosu Ortak Pazar'ın 1985 bütçesini 3 oylumla ve 16 kimsenin oya karşılık 321 oyla reddetti.

Viyana

Uluslararası Af Örgütü'nün Vi-

LONDRA HALKEVİ'NİN DÜZENLEDİĞİ DAYANIŞMA GECE'SİNDE...

Batı Avrupa'da İngiliz madencileriyle dayanışma yarışı

İşçilerinin korunması için 41 haftadır direnen İngiliz maden işçileriyle dayanışma hareketi Federal Almanya'da da güçleniyor. Hessen eyaletindeki sendikacılar 45 bin Mark değerinde yiyecek yüklü kamyon İngiltere'ye gönderme kararı alırken, DKP, grevdeki işçilerin çocukları için yiyecek ve oyuncak yüklü bir gemi kaldırdı. Hamburg DKP örgütünün açtığı bağış kampanyasında 100 bin Mark toplanmıştı. Yine Hessen IG-Metall'in gençlik kolu, "noel hediyesi" olarak çocuklara 50 bin Marklık oyuncak gönderdi. İngiltere'de Londra Halkevi'nin Güney Galler'de 2 Aralık günü düzenlediği dayanışma gecesinde de Aberdore kenti Belediye Başkanı David Jenkins'e, FIDEF'in açtığı kampanyada toplanan 4 bin 700 Marklık bağış verildi. Geceye 500'ü aşkın madenci ailesi katıldı. İtalya'da da sendikaların 200 bin Mark bağış topladıkları bildiriliyor. Bağış yapmak isteyenler için Federal Almanya bağış hesap numaraları: Raphaella Krupp, Bank für Gemeinwirtschaft, Wuppertal, BLZ: 330 101 11, Konto Nr: 201 512 3300, "Bergarbeiter".

38,5 saat uygulamasında somut kazanımlar elde edildi

IG-Metall Sendikası geçtiğimiz hafta yaptığı açıklamasında, tüm Federal Almanya'da şimdiki dek 38,5 saatlık iş haftasıyla ilgili olarak 23 işletmede ek işyeri anlaşması yapıldığını duyurdu. 30 bin işçiyi kapsayan ve işyeri işçi temsilciliği ve işveren arasında imzalanı bir anlaşmaların tümünde, 38,5 saatlık iş haftasının uygulanışını imzalı IG-Metall'in öngördüğü doğrultuda belirlendi. Ek işyeri anlaşmalarının en son imzalandığı işletmeler, Baden-Württemberg'deki SEL, Schiele, Dräswerke Maschinbau ve Heinkel Apparatebau firmaları.

Metall İşverenleri Birliği (Gesamtmittel) bildirdiği gibi ek işyeri anlaşmalarında "esnek çalışma" kuralını getirmeye çalışıyor, bir işletmede değişik bölümlerdeki işçileri 40, 38,5, 37,5 yada 37 saat gibi değişik sürelerle çalıştırma yoluyla "38,5 saatlık iş haftasına ulaşmayı" hedefliyordu. Gesamtmittel, kendi üyesi olan patronlarla mektuplar yazarak "savaşı ikinci aşamamızı" başlattı. Bundan sonra işyeri patronları "esnek çalışma"

**"Dolarla
Borçlanma
Tasarısı"
göçmen işçileri
değil SSK'yı
kurtaracak**

Göçmen işçilerin yurtdışından geçen sürelerinin Türkiye'de dönüştürme emekliliklerine sa-

da geçen sürelerin Türkiye'de dönüştürme emekliliklerine sayılabilmesi için dolarla borçlanma esası getirilen yasa tasarısı, Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin (TBMM) 1 Ocak 1985 tarihli oturumunda görüşülmeye başlanacak. Özal hükümeti, emeklilik için Dolarla borçlanma esasıyla, bir yandan işçi döviz girişimlerini artırmak ve öte yandan da, büyük bir ekonomik sıkıntı içine giren ve işçilerin emekli maaşını ödemekte güçlük çeken Sosyal Sigortalar Kurumu'nu (SSK) göçmen işçilerin parasıyla bunalımdan kurtarmak istiyor. Bilindiği gibi Türkiye'deki işverenler SSK'ya olan borçlarını ödemedikleri için bu kurum büyük bir mali sıkıntı içinde bulunuyor.

TBMM'ne sunulan yasa tasarınsa göre, Türkiye'ye göçmen işçiler, bir işe çalışıp çalışmadıklarına bakılmaksızın yurtdışında bulunduktan sürenin tamamını emekliliklerine saydırabilecekler ve bunun için gün başına ABD doları ödeyecekler. Yeni yasa tasarısıyla, göçmen işçilerin yurtdışında geçen sürelerin emeklilik sürelerine eklenmesi hakkı tanınırken, hem Dolarla ödeme esası getirmek ve hem de, ödeme miktarı yüksek tutulmak suretiyle, yurtdışındaki işçilere bir kazaz daha addedi.

Bilindiği gibi, Türkiye'de yaşayan bir kimse, sosyal kurumlara ödeme yaparak çalışmadığı süreleri emeklilik süresine ekletebiliyor ve bunun için, yılda ortalama 48 bin 900 Lira ödeme yapması gerekiyor. Yeni yasa tasarınsa göre ise, Türkiye'ye göçmen işçiler yılda 360 Dolar ödeyecekler. Önümüzdeki yıl 1 ABD Dolarının 600 Lira olacağı düşünülürse, Türkiye'ye bir göçmen işçinin bu haktan yararlanabilmesi için, Türk parası hesabıyla 1985'te ödemesi gereken para 216 bin Lira ediyor. Bir başka deyişle, bu yasadan 1985 yılında yararlanmak isteyen yurtdışındaki işçilerimiz ve aileleri en az 167 bin Lira fazla ödemek zorunda kalacaklar.

Kürt halkıyla dayanışma eylemlerine ve çıkışlarına tanık oldu.

10 örgütün açıklaması

Federal Almanya'da 17 Kasım günü 11 örgüt tarafından başlatılmış olan ve şu anda bunlardan 10'u tarafından devam ettirilen "Kürdistan halkına karşı savaşta son, idamlar, işkenceler durdurulsun, politik tutuklulara özgürlük, genel af" kampanyası sürüyor. Kampanyayı yürüten Birlik Yolu, DİBAF, FİDEF, Gerçek ADK, İşçi Gerçeği, KKDK, KOMKAR, KURD-KOM, Kürdistanlı Devrimciler ve Proleter Dayanışma geçtiğimiz günlerde ortak bir basın açıklaması yayımlayarak kampanya konusunda basına bilgi verdiler. Basın açıklamasında, 15 Ocak gününe kadar sürecekt olan kampanyada Avrupa Konseyi başkanlığına 50 bin protesto kartının gönderilmesinin hedeflendiği ve bugüne kadar da 20 binden fazla kartın postalanmış olduğu bildirildi.

Türkiye Postası, özel

TÜRKİYE'DE DEMOKRASİ DARAĞACINDA SALLANIRKEN...
Kassel İşçi ve Öğrenci Derneği'nin örgütlediği dayanışma eyleminde kentten en işlek yerinde açılan bilgilendirme standı, kurlan darağacı ile geniş ilgi topladı. Darağacına Türkiye'den insan haklarını simgeleyen bir manken asıldı...

Bremen/Kassel

Bu kampanyanın bir parçası olarak 8 ve 9 Aralık günleri Bremen ve Kassel kentlerinde eylemler düzenlendi. 7 Aralık günü Bremen Üniversitesi'nde BBC'nin Türkiye üzerine hazırladığı tele-

vizyon yayınının filmi gösterildi ve Türkiye'deki güncel gelişmeler içinde Kürt halkına yapılan kıyım anlatıldı. Bu eylemi düzenleyen KOMKAR, KKDK, Bremen Gençler Birliği ve Bremen ve Çevresi Türk İşçileri Derneği 15 Aralık günü kente ortak bir en-

toplama emeni sürdürdü.

Belçika

İlyas Hase'nin Hıdır Aslan'ın idam edilmelerinin uyardığı tepkinin yankıları Belçika kamuoyunda sürüyor. Geçtiğimiz günlerde Sosyalist Parti Başkanı K. Van Miert, Kemal Evren'e bir mektup göndererek son idamların Avrupa kamuoyunda yarattığı kaygıların dide getirdi ve Türkiye hükümetinden bu gibi insanlık dışı davranışları son vermesini, insan haklarına saygılı bir demokrasiye dönüşmesini istedi.

Paris'te nöbet

Fransız aydınlarının çağrısı üzerine 6 Kasım günü yapılan "Türkiye'de insan hakları için 18 saat" gösterisinin sonra, Fransa-Türkiye Derneği bu girişimi sürekli bir eylem biçimine dönüştürdü. Paris'te her çarşamba günü saat 15 ile 16 arasında Fransız demokratları Türkiye Büyükelçiliği önünde "nöbet tutma" eylemini sürdürüyorlar. Nöbet yerinde taşınan "Tüm politik tutuklulara özgürlük", "Kürdistan'daki soykırıma uygulamasına son", "İdamlara son", "İnsan haklarına saygı" gibi pankartların yanı sıra, Türkiye'deki baskıları gösteren fotoğraflar da sergilenmekte.

Görüştüğümüz dernek yöneticileri, bu eylemlerin Fransız kamuoyunda uyardığı yankıların beklidiklerinden çok daha geniş olduğunu belirttiler.

Avrupa Parlamentosu

Avrupa Parlamentosu'nda 13 Aralık günü yapılan Ortak Pazar bütçesi oylaması sırasında Türkiye tekrar tartışma konusu oldu. Ortak Pazar Bakanlar Konseyi, Parlamento'nun geçen oturumunda Türkiye'ye yapılacak mali yardımların bütçeden çıkartılması kararını dikkate almayarak bu yardımları tekrar bütçeye koyması, 13 Aralık günlü oturumda tartışılmasına neden oldu ve bu durum Ortak Pazar içindeki kurumsallı bunalımın daha da derinleşmesi olarak yorumlandı.

Tartışmalar sırasında söz alan Komünist grup üyesi Fransız parlamenter F. Wurtz konuşmasında Türkiye'de insan hakları çiğnenirken bu kredilerin tekrar bütçeye konulmasını bir skandal olarak nitelendirdi. F. Wurtz'un bu sözleri parlamentonun ilerici ve demokrat üyelerine alkışlandı. Bütçe

Uluslararası Af Örgütü'nün Viyana Bürosu'nun 73 numaralı çağırması grubu 8 yıla hükümlü TÖB- DER Genel Sekreter Yardımcısı Seyfettin Bican ile Maden-i kongresinde Enternasyonal marşını söylediği için 5 yıla hükümlü Bayram Küçükkuşal'ın serbest bırakılmasını için imza kampanyası başlatıldı. Bu kampanyanın bir parçası olarak aralarında Avusturya Sosyal-Demokrat Partisi Dış İlişkiler Sekreteri Dr. Peter Janakowitsch'in de bulunduğu 15 sosyal demokrat parlamenter kendilerini isimleri doğrultusunda şöyle beherlendirdi: Her cuma 1.5 saat, yada iki hafta bir cuma günü 3 saat erken işi bırakma yada 26 işgünü- leri bir tatil günü, 38,5 saatlik iş haftası, bir dizi işlemede de- günde 18 dakika az çalışma şeklinde gerçekleştirilecek. Söz konusu anlaşmaların tümü 1 Nisan 1985'ten itibaren geçerli olacak. Böylece işverenlerin, toplu sözleşmede emekçilerin ile ila olarak benimsen- diği yönündeki iddiaları da çürütülmüş oldu.

Hannover Konsolosluğu ile Türkçüler elele

Aşağı Saksonya'da Türkçüler demokrat öğretmenlere baskı

Hannover Başkonsolosluğu, Aşağı Saksonya bölgesinde görev yapan Türkiye öğretmenleri üzerinde baskı ve sindirme politikasını sürdürüyor. Türkiye Postası'nın daha önceki sayılarında da, konsolosluğun Batı Berlin'de hazırlanan ders kitabını okutmamaları için öğretmenlere baskı yaptığı haberi- nermişti.

Hannover Başkonsolosluğu ve Eğitim Müşavirliği öğretmenleri bölme ve yola istediklerini daha kolay dayatılabile amacıyla "Aşağı Saksonya Türk Öğretmenleri Yürütme Kurulu" adlı kukla bir kurul oluşturuldu. Mayıs ayında yapılan kurul seçimlerinde buraya yalnız faşist ve sağ görüşlü öğretmenler getirildi. Kurulda bulunan Hannover Ülköçüler Derneği eski başkanı ve şu anda faşistleri örgütlemekte görevli Hilayun Toprak, aktif "ülküci" Numan Turan ve MC'deniminde eğitim müşavirliği yapmış olan Zahir Ögüt gibileri, ilerici demokrat öğretmenleri konsolosluğa işipiyonluyorlar. Konsolosluk da bu kurulan "tavsiyelerine" göre hareket ederek

İkinci sayıyanın "başladığından" söz ediyor, patronlar "emnekçileri" kurallıyla kendilerini yana olan işçileri temsilcilerini de etkileyerek işçileri bölmece çalıştırdı. IG-Metali ise hedefin "herkes için 38,5 saat" olduğunu söylüyor ve ancak bu yolla 35 saatlik iş haftasının yolunu açabileceğini belirtiyor. Nitekim patronlarla çetin görüşmeler sonucunda imzalanan 23 işyeri anlaşmasında da 38,5 saatlik iş haftasının uygulanması şartları sendikaların istemleri doğrultusunda şöyle beherlendirildi: Her cuma 1.5 saat, yada iki hafta bir cuma günü 3 saat erken işi bırakma yada 26 işgünü- leri bir tatil günü, 38,5 saatlik iş haftası, bir dizi işlemede de- günde 18 dakika az çalışma şeklinde gerçekleştirilecek. Söz konusu anlaşmaların tümü 1 Nisan 1985'ten itibaren geçerli olacak. Böylece işverenlerin, toplu sözleşmede emekçilerin ile ila olarak benimsen- diği yönündeki iddiaları da çürütülmüş oldu.

demokrat öğretmenlere-örneğin Batı Berlin'de hazırlanan kitapların okutulmaması yönünde baskı yapıyor. Ayrıca Alman eğitim ma- kamlarına kitabın bilimsel ve pedagojik yönünden zararlı olduğunu bildirerek, yasaklanması için girişimlerde bulunuyor. Konsoloslu- ğa giden öğretmenlere de tehdit mektupları veriliyor.

Kukla kurulan yaptığı işlerden biri de cuntanın "Öğretmenler Gü- nü" olarak ilanı ettiği 24 Kasım'ı öğretmenlere kabul ettirmeye çalışması. Bir de "Öğretmenler Gü- nü Tertip Komitesi" kuran kurul ve Hannover Başkonsolosluğu cuntanın erke gelmesinden bu yana her yıl bu günü "kutluyor" ve toplantıya katılmayan öğretmen- leri kara listeye alıyor. Bu yıl 24 Kasım Salıgıterci de kutlandı. Eğitim Müşaviri tarafından bol bol faşizm propagandası yapılan toplantının sevinçli yanı, Aşağı Saksonya'da ilerici demokrat öğretmenlerin çoğunlukta olmalarının anlaşılması oldu. Geceye çok az sayıda, çoğu faşist oldukları herkeşse bilinen öğretmenler katıldı.

Çok uzaklardan... Avustralya'dan bir dayanışma

Avustralya'da 1 Aralık günü yapılan genel seçimlerde, sembolik olarak Türkiye için de oy kullanıldı. Avustralya'da yayınlanmak olan Yorum gazetesinin bildirildiğine göre, Melbourne kentinde kurulmuş bulunan Türkiye'deki Siyasi Mahkumlara Af Komitesi, genel seçimlerden yararlanarak 1 Aralık günü Melbourne'da 15, Sydney'de ise 3 seçim sandığı çevresinde "Türkiye'de genel af için oy kullanın" pankartlarıyla 18 "seçim sandığı" kurdu. Bu sandıklarda 6.030 Avustralya vatandaşları üzerinde "Türkiye'deki idamlar, işkencileri ve Kürt ulusuna yapılan baskıları kınıyor ve Türkiye'de genel af çıkartılması istiyor"n cümlesi yazılı oy pusulalarını imzalayıp sandıklara atarak oy kullandılar. Oy kullananlar arasında Avustralya Başbakanı Bob Hawke, Senator Mühürhili, parlamenter Peter Baldwin ile bir- çok tanınmış sanatçı ve sendikacı da bulunmaktadır.

Türkiye halkı 1984'de acıyı ve umudu birlikte yaşadı

Türkiye boyalı basınınm 1984 yılı değerlendirmelerini okuyanlar ve Özal'a verilen "karneleri" inceleyenler "Türkiye'de 1984 yılı boyunca fiyat değişimlerinden, ihracattan, faizlerden, enflasyondan, vergilerden başka bir olay olmadı mı? Öyleyse saklanan nedir?" diye sormaktan kendilerini alamadılar. Oysa 1984, daha önceki üç yıla kıyasla, ekonomideki yıkımın da etkisiyle önemli politik gelişmelere tanık olmuştur. Yılın değerlendirilmesi rakamlara boğulurken gözlerden kaçırılmak istenen işte buydu. 1984 yılı, hapishanelerdeki direnişlerle, tutuklu ataların ellerindeki kanlı çamaşırlarla, TBMM'nin kapısına gündemleriyle başladı. "Genel AI", yıl boyunca dayandığı hiç imnenin estilerden biri oldu. 25

Mart'taki yerel seçimlerde halk oylarıyla bugünkü parlamentonun sahteliğini dünyanın gözleri önüne seriverdi. Aydınların dilekçe yetemi ve dünyanın dört bir yanından bu dilekçeye gelen destek... İstanbul'daki işçi toplantısı... Öğrencilerin dilekçe yetemi... Gökova halkının direnişi... Kürt halkının "Kürt sorunu"nu Türkiye'deki demokrasi tartışmalarının baş köşesine oturtan direngen savaşı... Kısacası, 1984 yılı "demokrasiye geçiş" manevrasının, generallerin ve Özal'ın ayağına dolanmış, 12 Eylül sabahı ve 6 Kasım seçimleri öncesi halka verilen sözlerin tümünün aldatmacadan ibaret olduğunun iyice açığa çıkmasıyla başladı, demokrasi isteyen halkın, başta Özal hükümeti olmak üzere diktatörlüğe karşı

hareketlenmeye ve onu köşeye sıkıstırmaya başladı bir yıl oldu. Köşeye sıkışan hem saldırganlaşıp, hem de manevraya zorlanıp geri adımlar attı. Öyle de oldu. Örneğin bir yandan anayasal haklarını kullananlara davalar açılırken, Kürt halkı üzerinde yakın tarihimizde görülmemiş bir kıyıma başvurulurken, idamlar yeniden başlatılırken, öte yandan da DISK yöneticileri ve Barış Derneği'nin 5 yöneticisini tahliye etmek ve ilk grevlerin başlamasına razı olmak zorunda kaldılar. 12 Eylül'ün ve Özal hükümetinin, Türkiye'ye içine yuvarladığı ekonomik, politik ve sosyal çöküntünün 1985 yılında daha da derinleşeceği bir sır değil. Halkta hareketlenmenin 1985 yılında daha da

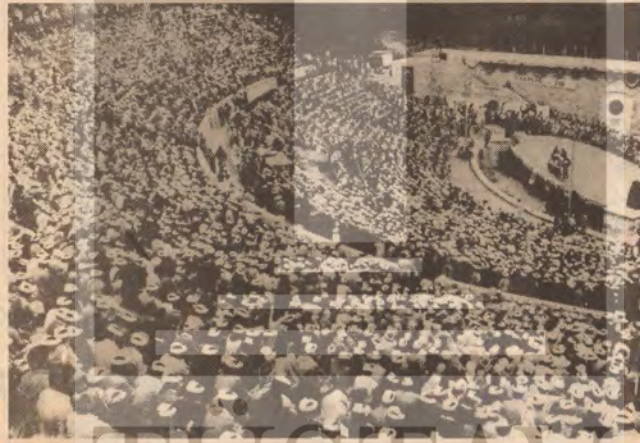
artacağını görmek de çok kolay. Bu yüzden 25 Mart yerel seçimleriyle gündeme giren "erken seçim" isteğinin, 1985'in ana sorunlarından biri haline geleceğini söylemek kehanet olmayacak. Bakalım 6 sol partinin 1984'ün son ayında halka kurulduğu müjdesini verdikleri Sol Birlik, SODEP, DYP ve RP gibi muhalefet partilerini de kararı bir müddetle içine girmeye zorlayabilecek güçte bir çekim merkezi haline gelebilecek mi? Bakalım 1985 yılı Özal hükümetinin yıkıldığı ve diktatörlüğün rejiminin bir daha belini doğrultamayacağı darbeyi yediği yıl Otalebilecek mi? Bakalım 1985 yılı, Evren-Özal rejiminin kaçınılmaz sonuna, tarihin çöplüğüne yollu edildiği yıl olacak mı?

Yıl sonu armağanı: Sol Birlik

1984 biterken 6 partinin (PPKK - TIP - TKEP - TKP - TKSP - TSİP) "Sol Birlik" kurdıklarını açıklamaları Türkiye halkı için gerçek bir yeni yıl armağanı idi. Emekçi halkımızın çok eskilere kadar uzanan beklentilerini gerçekleştirebilecek bir adım olarak Sol Birlik, dışman saflarda da yankılandı. Türkiye tekelci sermayesi olayı ülkedüklerini ve endişelerini yansıtan büyük başlıklarla duyurdular. 1984 bu bağlamda solda güç ve esyem birliğini geliştirecek ortak eylemlerin yoğunlaştığı bir yıl olarak da ilgi çekti. Avrupa Parlamentosu'nda, yurtdışında toplanan 130 bin insanıya oluşan 6 delegasyon, Avrupa'da demokratlara Türkiye'nin gerçek muhalefeti tanıtırken, Avrupa Konseyi'ne Türkiye'de demokrasi olmadığını ilişkin

Parlamento meşruiyetini iyice yitirdi

1984'ün ilk aylarında Türkiye'de yerel seçimler yapıldı. Ancak tüm ülkede bir genel seçim havası est. Seçimin özelliği ve önemli yerel yöneticilerin belirlenmesinden çok yasadışı 12 Eylül parlamentosu ile parlamento dışı bırakılmış bujuva partiler arasında bir boy ölçüşmesine dönüşmesinden kaynaklanıyordu. Yerel seçimlerde parlamento dışında bırakılmış SODEP, DYP ve RP tüm oyların yüzde 42,5'ini aldı. ANAP'ın oyları yüzde 9 geriledi ve yüzde 41,6'da kaldı. Meclisteki sahte muhalefet ise hemen hemen silindi. Yerel seçimlerle ilgili olarak 5 partinin (PPKK - TIP - TKEP - TKP - TKSP) yayınladıkları ortak seçim bildirisi daha seçim öncesinde bir gerçeği vurguluyordu: Gerçek muhalefet parlamentonun dışındadır. 25 Mart'ta yapılan yerel seçimlerle

İşçi sınıfı faşizme boyun eğmediğini gösterdi

12 Eylül'de süngünün sivri ucu öncelikle Türkiye işçi sınıfına yöneldi. Onun savışkan sınıf sendikası DISK yasaklandı. Yıllar boyu kan ve can pahasına elde edilen sendikal kazanımlar yok edildi ve bir avuç tekel için sendikal alan diktensiz göl bahçesine çevrildi. Üretiler, gerçek işçi kitlelerini açık sınırına getirecek biçimde geriledi. Buna karşı 1984 yılı Haziran ayında Türk-İş yönetiminin İstanbul Açık-

Kürdistan'da halka karşı savaşı açıldı

15 Ağustos'ta Erzurum ve Şemdinli ilçelerine Kürt gerillalarının düzenledikleri baskının hemen ardından Türk Silahlı Kuvvetleri bölge halkının üstüne çullandı. Bölgede ilan edilmemiş bir savaştan tüm köşulları yaşamaya başladı. Yüzlerce Kürt köylü işkenceden geçirildi. Huzur Operasyonu adı verilen askeri saldırı Türk sınırlarında da tasarak Irak topraklarında sürdü. "Operasyonlarda" 12 Kürt gerillası öldürüldü. Binlerce kişi de arıyor. Buna karşılık gerillalar da karşı baskınlarında 16 dolayında Türk asker ve subayını öldürdüler. Olayla ilgili ağır bir sansür var. Özellikle Türkiye kamuoyu bu konuda sadece resmi açıklamaları yetim çek zorunda. Bunlara rağmen Erzurum ve Şemdinli baskınlarından ve Huzur Operasyonu'ndan sonra "Kürt sorunu" Türkiye'de demokrasi tartışmalarının en temel nottandından birini oluşturdu. Solun çeşitli kesimlerinden, bujuva demokratlardan kadar uzanan yelpazede

1984 yılı insanlığın bir atom savaşı tehlikesiyle karşılaştığı bir yıl oldu. 1984'de Reagan, cesi 280 milyar Dolara ulaşırken, Reagan'ın yarınımı uzay dahil her alanda sığığını koruma" adı altında Orta Amerika, bağımsız ülkelerin işlerine karıştı; ulusal devlet politikası haline getirdi. Barış planlanan 572 atom füzisinin 93'ü... NATO daha saldırgan ve daha p. sosyalist ülkelere karşı bütünlük sağlan ABD ve NATO, sosyalist ülkelerin silahlı dekl somut önerilerini dikkate almadı her dakika bir milyon dolar silaha giden çocuk açtıktan ötürü. 1984 yılı son aylarında (tarihlerinin en büyük açık olayı) Ağustos ayı içinde Reagan'ın bir mikro sınımdaki sözleri, tüm sağduyulu insanları hem dünyada savaşı isteyen ABD'ye karşı ortaya koyuyordu. Prova sırasında, "...

1984'de silahlar kim tirmandı kim tirmandı

ABD ve NATO: Reagan yönetimi 1984 harcamalarına 297 milyar dolar ayırdı. Böylece silahlanma harcamaları bir önceki yüzde 7'lik bir artış göstererek ülkelerin yüzde 10'una ulaştı. ABD'nin silahları 1981'de 157, 1971'de ise 78 milyar dolar idi. Yeni stratejiler gereğince konvansiyonel silahlar geliştirmek, NATO ülkelerinin on yıllar dolardık bir ek harcamaya yapmalarını ve buna bağlı olarak ulusal silahlanma harcamalarını yüzde dört oranında arttırmalarını gerektiriyor. Aralık ayı başındaki NATO Savunma Bakanları toplantısında, yeni silah sistemlerinin geliştirilmesi üzerinde duruldu, altı yıl içinde NATO'nun askeri alt yapısını mükemmelleştirecek bir programa 22 milyar dolar ayrılmış planlandı.

Sovyetler Birliği ve sosyalist ülkeler: Sovyetler Birliği, silahlanma dengesiyle eşitliği korumak için 1985 yılı savunma harcamalarını 17 milyar rubleden 19 milyar rubleye çıkarmak zorunda kaldı. Ancak bu durumda da 1985 yılı savunma harcamaları bütçenin yüzde 4,9'unu oluşturdu.

avası tehlikesine daha da yok etme emrini içeren bir karar imzalamadığını bildirmek- Asya'da, Afrika'da ve Latin Amerika'daki anti-emperya- alanda istedikleri gibi ilerleyemediler. ABD'nin NATO bahar, dünyanın dört bir yanında, Reagan'ın saldırgan

Geride bıraktığımız 1984 yılı, barış güçlerinin ve emekçi halklarının zaferden zafere koştukları bir yıl olmadı belki. Ama emperyalizm ve gericiile de, günümüz dünyasının serbestice at oynatabilecekleri boş bir alan olmadığını da gösterdiler. İşte bu başarılarına dayanarak 1985 yılına girerken, geleceğe haklı olarak umutla bakıyorlar.

A large crowd of people, many wearing head coverings, gathered outdoors, possibly for a religious or public event. The image is a black and white photograph showing a dense assembly of people, mostly men, many of whom are wearing head coverings or shawls. They are gathered in an open area, possibly a field or a large hall, with a dark, possibly wooded or hilly background. The crowd is dense, filling the frame from the foreground to the background. The image has a grainy, historical quality.

NATO'nun ve ABD'nin silahlanma politikası ve kapitalizmin krizi Batı Avrupa ülkelerinde emekçilerin durumunu giderek kötüleştirirken, bu ülkelerde işçi sınıfının savaşıma da 1930'lu yıllardan beri görülmemiş boyutlar kazandı. İngiltere'de Thatcher hükümetinin 20 kömür ocağını kapatma kararı üzerine 56 bin kömür işçisi ken-

Haziran ayı içinde ise ABD, İran-İrak savaşının şiddetlenmesinden yararlanarak Körfez'e müdahale yönünde yeni adımlar attı. Lübnan'da

Latin Amerika'da ABD desteğiyle ayakta durabilen gerici-faşist diktatörlükler yıl boyunca genellikle sendikaların başını çektiği yığınal gösterilerle sürekli yıpranır ve gücün düşerken, demokrasiye geçen ülkelerde de ana sorunlar ordunun gücü kırılarak demokrasinin sağlanmasını ve ekonomik güçlüklerin temel

Geriye dön, uygun
adım mars, mars!..

verme ve güvenliğin sağlama planı yürürlüğe girer, Beyrut'u işiye ayıran çatışma hattı kaldırılır. Ekim ayı başında ise Lübnan'daki Sosyalist İlerleme Partisi ve diğer bazı yurt-sever grup ve örgütler biraraya gele-

yorlar. Körfez'e müdahale yolu-nunide yeni adamlar atılır. Lübnan'daki yenileniş Körfez'deki kapatmak isteyerek bölgedeki gerici rejimlerle askersel işbirliğini güçlendirdi ve Körfez'deki askersel gücünü artırdı. Geçtiğimiz Eylül ayı içinde döndür-dü yılını dolduran İran-Irak savaşı başlangıcından bu yana ABD tara-fından bölgedeki hegemonyasını arttırma yönünde bir olanak olarak değerlendirilmiştir. 1984'de de zaman zaman şiddetlenerek süren savaş, ABD'nin her an müdahale edebileceği bir gerginlik ve patlama noktası olma özelliğini koruyor. ABD'nin bölgeye sık sık savaş ge-misi yollaması da bunun kanıtı.

güçlü kırılganlık sağlanmış sığınla-mış ve ekonomik güçlüklerin temel dönüşümlerle sağlanmış yolunda adamlar atılması oldu. Arjantin'de de-mokratik hükümetin ilk önlemlerinden biri eski cunta üyelerini yargılamak ve or-dunun gücünü kırmak oldu. Bu yıl için-de birden yükselen yığın hareketleri son-unda Uruguay'da önce kısmi genel af, daha sonra da serbest seçim hakkı elde edildi. Yapılan seçimlerde oyların tama-mına yakınına olan demokratik parti ve örgütler Cunta iktidarı tümüyle terkedinceye kadar birliklerini bozmama kararı aldılar. Latin Amerika'nın en kanlı diktatörlüklerinden birinin hüküm sürdüğü Şili'de ise 1984, Cunta'nın, tüm baskılarına rağmen, iyice halktan soyutlandığı, demokratik cephele-r ve kitlesi arasındaki işbirliğin gelişerek, protesto gösterilerinin ülke çapında yaygınlaş-p, bir halk ayaklanmasına doğru yükseldiği yıldı.

Federal Almanya'da da toplu sözleşme görüşmelerinde işverenler IG-Metall sendikasının 35 saatlik çalışma haftası önerisini tartışmak-sızın reddedince, onbinlerce metal işçisi greve çıktı. Greyv olmaların-da sendika üst yönetimlerini dahi şaşırtan sonuçlar alındı. İşçilerin yüzde 80'i "greve evet" diyor ve böylece Federal Alman işçi sınıfı savaş kararlılığını gösteriyordu. Bu kararlılığı işverenin lokavt kararı da yok edemedi. Birbuçuk ay süren grevlerin sonucunda, sendika üst yönetimlerinin masabaşı görüşmele-rinde verdikleri tavizlere rağmen, işverenlere 38,5 saatlik çalışma haf-tası kabul ettirildi.

n ve sosyalizmin mihenk taşı: işsizlik

1984'de kapitalist sistemin her köşesinde işsizlik arttı on milyonlarca emekçi işsiz

1984 yılında çıkan ilk Türkiye Postası'nda, 1984 yılında kapitalist dünyada emekçilerin işçi umut olmadıkları söylenmişti. Gerçekten de geçtiğimiz yıl işi kapattıkları ülkelerdeki emekçilerin için, baş-ta işsizlik olmak üzere, ekonomik sorunların daha da ağırlaştığı bir yıl oldu.

ABD'de Haziran 1984'de çalışabilir nüfusun yüzde 7'si işsizdi. İş bulabilmiş olanların ücretlerine ise yapılan toplu sözleşme görüşmeleri sonucunda yüzde 2,8'lik bir artış yapılmasına ve bu anlaşmaların süresinin üç yıl olmasına karar verildi. Bu oran ABD'deki enflasyon oranının altında kalmaktaydı.

ABD'de bu yılın ilk üç ayında yüzde 10,7 olan ulusal gelir artış hızı, Eylül sonunda yüzde 1,9'a düştü. Bu oranın 1985'te daha da düşmesi bekleniyor. 120 bilim adamının katıldığı bir bilimsel toplantıda da, yine ABD'de 35,3 milyon kişinin resmi yoksulluk sınırının altında yaşamakta olduğu açıklandı. 1984 yılının ilk haftalarında ABD'de "yeni yoksulluğun" ne denli büyük olduğu tüm dünyayı şaşırtırken, yıl içinde bu insanların yaşam koşullarının düzeltilmesi yolunda hiçbir önlem alınmadı. ABD'nin 1985 yılı bütçe-si hazırlanırken de yoksullara yardım fonlarından birkaç milyon dolar daha kesinti yapılması kararlaştırıldı.

Batu Avrupa ülkelerinde ise durum daha da kötü. AET üyesi on ülkede Ekim ayı sonunda çalışabilir nüfusun yüzde 11'i işsiz olarak resmen kayıtlıydı. Yani Batı Avrupa ülkelerinde toplam 12 milyon işsiz. En yüksek işsizlik oranları İrlanda'da (yüzde 16,6) Belçika'da (yüzde 15,2) ve Hollanda'da (yüzde 14,4) kaydedildi. Bu işsizlerin üçte birini 25 yağan altındaki gençler oluştunuyor. Bu ülkelerin sendikaları, ülkelerindeki gerçek işsiz sayısının çok daha yüksek olduğunu söylüyorlar. AET, önümüzdeki yıl Batı Avrupa'daki toplam işsiz sayısının daha da artmasını ve işsizlik oranının yüzde 11,5'e çıkmasını bekliyor.

Federal Almanya'da Kasım ayı sonunda resmen kayıtlı işsiz sayısı 2 milyonun üzerindedir. Bu sayı nüfusun yüzde 8,8'ini oluştunuyor. Federal Almanya'da en büyük sorunlardan biri de sürekli işsizlik. Bu ülkede ortalama işsiz kalma süresi 8 ay olup, daha da artma eğilimindedir.

Ortadoğu'da da gerginliği, emperyalizmin okarları dönüştürsün "di-ri" tutma politikasının yansılardan bir de Kırtı halkı üstüne oynanan oyunlarda gözlemlenmekte. Türk ordusu önce Türkiye Kürdistanı'na daha sonra da Irak topraklarına so-kularak gerginliğin tırmadınılması-na araç olarak kullandığı ve kulla-nılmakta. Güneydoğu Anadolu'da Mus ve Batman illeri ve Kıbrıs'ta Geçitkale illerine yeni saldırı ola-nakları elde etmeyi hesaplayan ABD, böylece Türkiye'yi de gerginliğin içi-ne sürükliyor. Bu ise Türkiye'nin bölgede komşularıyla iyi ilişkiler ku-rabilmesine engel oluyor. Tersine sa-vaş tehlikesini arttırıyor...

Nikaragua halkı hem devrimi hem dünya barışını koruyor

Geçtiğimiz yılın başından bu yana ABD'nin Orta Amerika'daki saldırıları Nikaragua devrimi üstünde odaklandı ve yoğunlaştı. Reagan yönetimi Nikaragua'daki ilerici rejimi yıkmak amacıyla askersel ve ekonomik saldırılarını 1984 yılı boyunca sürdürdü. Komşu ülke Honduras'da eğitilen CIA pıyonu karşı-devrimci cepeler ülke topraklarına sürülürken, karasuları ABD savaş gemileri ile

lal edildi; casusluk uçakları Nikaragua hava saha-sı üzerinden esik olma, limanlar mayınladı. Ancak Nikaragua halkı tüm saldırılara karşı devrimini bir yandan saldıran bir yandan da üretimi arttıran savundu. Tüm engellemelere rağmen Nikaragua'da 4 Kasım'da yapılan ülke te-rarhinin ilk özgür seçimlerinde iktidardaki Sandi-nist Cephe'nin adayları oyların yüzde 70'ini al-dı.

Halkın mevcut yönetime verdiği güçlü destek, ABD'nin, Nikaragua'yı denizden kuşatarak işgal etme hazırlıklarını hızlandırmasına yol açtı. Her ne kadar dünyadan yükselen güçlü protestolar karşısında Reagan yönetimi askersel gövde gösterilerini ıstıla ile sonlandıramadysa da Nika-ragua olayı dünya barışının bir numaralı sorunu olma durumunu koruyor.

Üç ülke ve üç düzmece seçim

1984 yılında iş savaşını sürdüğü El Salvador, işgal altındaki Grenada ve ırkçı Güney Afrika'da mevcut ge-rici rejimlere yasa görüntüsü verme amacıyla göstermek için seçimler yapıldı. Seçimler, ABD yönetimi ve diğer emperyalist ülkelerin hükümetlerin-de desteklendi.

El Salvador'da 26 Mart'ta yapılan seçimlere sadece gerici ve faşist partilerin katılması isten verildi. ABD'nin hibe ettiği 6,7 milyon Do-lar yardımı ve süngü zoruyla yapı-lan seçimler katilim çok düşük ol-du. Yurtseverlerin kontrolünde bu-lunan ülke topraklarının üçte birik

bölümünde ise seçimler yapıla-madı. Seçimler sonucunda Hristiyan Demokrat Partisi'nin aday eski cun-ta şeflerinden N. Duarte başkan ol-du.

25 Ekim 1983'ten beri ABD iş-gali altında olan Grenada'da ise 15 kişilik parlamento için düzmece seçimler 3 Aralık günü yapıldı. "Se-

çim görevlisi" olarak 150 ABD askerinin getirildiği bir ortamda yapı-lan seçimlerde, ABD işbirlikçisi ve işgali açıkça destekleyen Yeni Ulusal Parti (NNP)'nin adaylarının 15 san-dalyeden 14'ünü almaları sağlandı. 22 ve 28 Ağustos tarihlerinde Gü-ney Afrika'da ırkçı beyaz yönetim, iktidarı kalıcılaştırmak amacıyla göstermek bir parlamento için se-çim düzenlendi. Beyazlar, melezler ve Asyalılar için üç ayrı meclisten oluşan parlamento için yapılan se-çimlerde nüfusun yüzde yetmişini oluşturan yerli halkın varlığını dahi söz edilemedi.

Flick davası tekeli kapitalizm gerçeğini sergiledi

Kasım ayı içerisinde, savaş sonrasında Federal Almanya'nın en büyük krizi olarak nite-lenen Flick skandalı kamu-oyunun tüm dikkatini üzerine çekti. Savcılığın yaptığı soruşturma, milyonlarca Mark vergi kaldırıldığı ve Başba-kan Kohl'ün, Strauß, Gen-scher, von Weizsäcker, Scheel, Benda gibi çok sayıda bakan ve politikacının tekelinden mil-yonlarca Mark rüşvet aldıkları-na, bu rüşvetler karşılığında devlet yöneticilerinin tekel-deren onay almadan hiçbir ekono-mik veya politik karar alma-mış oldukları saptandı. Bir "hükümet krizi"nden söz etti-ren skandal, Flick'den 1,7 mil-yon Mark rüşvet aldığı ortaya çıkan Meclis Başkanı Barzel'in da istifaasına yol açtı. Rüşvet al-dıkları saptanan politikacılar, mecliste temsil edilen tüm par-tilerin oluşturdugu komisyon önünde, önümüzdeki yıl da ifade vermeye devam edecek.

İşçi sınıfına
bir saldırı daha...

Kıdem tazminatı hakkı yok ediliyor

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı tarafından hazırlanan ve önümüzdeki günlerde Türkiye Büyük Millet Meclisi'ne (TBMM) sunulacak olan "Kıdem Tazminatı Fonu" yasa tasarıyla, kıdem tazminatı hakkını düzenleyen bütün yasalara ve toplu sözleşmelerle kazanılmış haklar geçersiz kılınarak, işçilere bir darbe daha vurulmak isteniyor. Hazırlanan yasa tasarılarına göre, işverenler işten atma, işten ayrılma ve iş akdinin sona ermesi hallerinde işçilere hiçbir tazminat ödemeyecekler ve ancak işçinin ölmesi, emekli olması veya sakat kalması halinde "Kıdem Tazminatı Fonu"ndan küçük bir ödeme yapacak.

Bilindiği gibi, halen yürürlükte olan yasal düzenlemelere göre, işverenler işçilerin sakat kalması, ölümü ve emekli olmasını yanı sıra, kendin isteğiyle işten ayrılma, işten atma veya iş akdinin sona ermesi durumlarında da, yasalardan öngörülen ya da toplu sözleşme esaslarına uygun olarak kıdem tazminatı adı altında işçilere toplu bir para ödemek zorundadır. Özal Hükümeti, işçilerin çıkarlarını kolaylaştırmak ve öte yandan da, işçileri emekli ikramiyesi boyutlarında olan kıdem tazminatı hakkından mahrum etmek, bir anlamda iş güvenliği olan bu hakları işçileri yoksun bırakmak istiyor.

Tekel,
tekellere

"İyi hal"
soruşturması

"Dışsatım teşvik" adı altında 17 holdinge aktarılan devlet desteği 750 milyar lirayı aşıyor

Dışsatım patlamasının içyüzü !!!

Özlem ÖZGÜR

Dışsatımda patlama yaptık... Dışsatımda rekora gidiyoruz, Türkiye köşeyi dönüyor... Borçlarımızı tükür tükür ödüyoruz, dışarıda itibarımız çok çok iyi... IMF ve Dünya Bankası, Türkiye'yi dünya örnek gösteriyor... Yaklaşık son dört yıllık boyalı basına gözatanlar, bu ve benzeri haber başlıklarının, ayda birkaç kez manşetlerde yer aldığını görecektirler.

Gerçekten de, Türkiye'nin dışsatım miktarı 1980'den itibaren sürekli yükseldi ve 1984 yılında 1980 öncesine oranla yaklaşık 3,5 kat artarak 7 milyar dolarlık bir düzeye ulaştı. Dört yıl boyunca yürütülen bu propaganda, dışsatım miktarındaki bu artışlardan kalkılarak sürdürüldü. Ancak dışsatım dışsatım arasındaki olumsuz fark olan dış ticaret açığının azalması mıdır, yoksa artması mıdır? Türkiye'nin ödemesi gereken yıllık dış borç yükü gerilemiş midir, yoksa tersi mi olmuştur? Türkiye'nin döviz açıklarının oluşturan döviz gelirleriyle gelirleri arasındaki olumsuz fark büyümüş müdür, yoksa küçülmüş müdür? Gerçekleştirilen dışsatım artışları kalıcı mıdır ve bu artışların futuru ne olmuştur? Arta, "dışsatımda patlama yaptık" propagandası dört yıl boyunca sürdürüldü; ama, sorunun esasını oluşturan bu ve benzeri soruların yanıtlarını veremeden de, aynı derecede kaçınıldı.

İstatistikler:
gerçeklerin dili

Döviz darboğazı, 1970'li yılların ortalarında başlayan ekonomik bunalımın en önemli göstergesi oluşturunca; döviz tükeli nedeniyle, Türkiye süresi gelen dış borçlarını ödeyemez bir konuma düşüyordu. Türkiye ekonomisini döviz darboğazına sürükleyen nedenlerin başında da, büyüyen dış ticaret açığının ve dış borç

Federal Almanya ve İsviçre'ye yapıldığı iddia edilen 1 milyar 248 milyon dolarlık dışsatımın yüzde 45'inin hayali olduğu belirlendi. Üstelik bunu beceren üçkağıtçı firmalar değil, ödülleri kazanan ünlü holdingleler de hayali dışsatımcılar listesini onurlandırdılar. Bu hayali dışsatım rakamları düşüldükten sonra ise 1984'ün ilk on ayındaki dışsatım sadece 5 milyar 130 milyon dolardan ibaret

Enka, Koç ve Sabancı Holding'in patronları Tanık Şara, Vehbi Koç ve Sakıp Sabancı: Dışsatım teşvik uygulamasının kaymağını yiyenlerin başında bunlar geliyor.

kararları'nın birinci maddesini oluşturuyor; ve 24 Ocakçılar, beş yıl içinde dışsatımda patlama yaparak dış ticaret açıklarının ortadan kaldırılacağını ve dış borç yükünün hafifletileceğini söylüyorlardı. Oysa, resmi istatistikler, döviz sorununun aşılmak şöyle dursun, 1980 öncesine göre daha da ağırlaştığını gösteriyor. Örneğin, ekonomik bunalımın başlangıcı ve tımanış dönemini oluşturan 1975-79'u kapsayan beş yılda Türkiye'nin dış ticareti toplam 15 milyar 500 milyon dolar açık verdi. Yani 1980 öncesinde Türkiye'nin dış ticareti yılda ortalama 3 milyar 100 milyon dolar açık veriyordu.

1980-1984 dönemini kapsayan son beş yıl içinde ise Türkiye'nin dış ticareti 19 milyar 300 milyon dolar açık verdi. Bu rakam, 1975-1979 döneminde yılda ortalama 3 milyar 100 milyon dolar olan Türkiye'nin yıllık dış ticaret açığının, 24 Ocak döneminde yılda ortalama 3 milyar 860 milyon dolar yükseldiğini gösteriyor.

kiye'nin yıllık dış borç yüküne bakıldığında, durumun çok daha kötü olduğu görülüyor. Örneğin, Türkiye 1975-1979 dönemini kapsayan beş yıl içinde 2 milyar 788 milyon dolar dış borç ödedi. Yani, bu dönemde Türkiye'nin yıllık ortalama dış borç yükü yalnızca 557 milyon dolardı.

1980-1984 döneminde ise, Türkiye 11 milyar 74 milyon dolar dış borç ödedi. Yani 1980-1984 döneminde Türkiye'nin yıllık dış borç yükü 1980 öncesine oranla yaklaşık dört kat artarak 2 milyar 210 milyon doları turandı. Dahası, Türkiye önümüzdeki yıl 3 milyar 500 milyon dolar dış borç ödeyecek. Bu rakam da, şimdi Türkiye'nin yıllık dış borç yükünün, 1980 öncesine oranla yaklaşık yedi kat arttığını gösteriyor.

Ya hayali dışsatım

Kaldık ki, "24 Ocak Kararları"yla birlikte dışsatımcı holdinglelere "dışsatım teşvik" adı altında sağlanan devlet desteği, "hayali dış-

satımının gerçek olandan çok daha büyük miktarlarda görünmesine neden oldu.

Devlet İstatistik Enstitüsü'nün (DİE) geçtiğimiz günlerde yaptığı açıklamaya göre, Ocak-Ekim 1984 dönemini kapsayan on ay içinde, Türkiye 8 milyar 408 milyon dolar dışsatım ve 5 milyar 712 milyon dolarlık dışsatım yaptı; ve on ayık dış ticaret açığı, 2 milyar 696 milyon dolar olarak gerçekleşti.

DİE'nin bu açıklamasından birkaç gün sonra, Ankara'ya "hayali dışsatım"la ilgili olarak bir araştırmanın haberini veriyor ve Ocak-Ekim 1984 döneminde, Türkiye'nin Federal Almanya'ya yaptığı dışsatımın yüzde 33'ünün ve İsviçre'ye yaptığı dışsatımın yüzde 90'ının "hayali" olduğunu bildiriyor. Anka'nın haberi, Federal Almanya'ya ve İsviçre'ye yapılmış gibi görünen 1 milyar 248 milyon dolarlık dışsatımın 582 milyon dolarlık bölümünün "hayali dışsatım" olduğu belirtiliyor ve holdinglelerin teşvik alabilmek için sahte belgelerle dış-

"hayali dışsatım" dikkate alındığında, Ocak-Ekim 1984 döneminde Türkiye'nin dışsatımının ilan edildiği gibi 5 milyar 712 milyon dolar değil, 5 milyar 130 milyon dolar olduğu ve on ayık dış ticaret açığının da, 3 milyar 278 milyon dolar olarak gerçekleştiği görülüyor. Bu rakam da, 1984 yılında Türkiye'nin dış ticaretinin 4 milyar dolardan üzerinde açık verdiğini gösteriyor.

Dışsatımı teşvik adı altında holdinglelere devlet kasasından paralar aktarıldığı biliniyor, ancak bunun miktarı hakkında kesin bilgi verilmeyen. Geçtiğimiz günlerde, Karadeniz Bölge Toplantısı'nda bir konuşma yapan Odalar Birliği Başkanı Mehmet Yazar, 1984 yılında 17 dışsatımcı büyük holdinge "dışsatım teşvik" adı altında 750 milyar lira ödeniğinin açıklandı. Yine Mehmet Yazar'ın açıklamasına göre, 1984 düzeyindeki dışsatımın gerçekleştirilebilmek için, önümüzdeki yıl bu 17 dışsatımcı büyük holdinge bir trilyon liralık teşvik vermek gerekecek.

Ancak, yaklaşık beş yıldır devlet kasasından holdinglelere verilen teşvikler, devletin ve ekonominin taşıyamayacağı miktarlara ulaştı ve örneğin, Özal Hükümeti, 1985 yılı bütçesine 1 trilyon liralık gerekismeye karşılık, "dışsatım teşvik" fonu olarak ancak 500 milyar liralık ödenek koyabildi.

O zaman, ister istemez, akla "1980 öncesinde oranla dış ticaret açıkları ve yıllık dış borç yükü daha da artmışsa, Türkiye'nin giderek büyüyen döviz gerekismini nereden ve nasıl karşılanabilir?" sorusu gelmektedir. Türkiye, son beş yıldır giderden artan döviz gerekismini dış borçlanmaya karşılıyor. Ancak, Türkiye ekonomisi, hem borçlanmanın ve hem de, devlet desteğinin malların fiyatlarını yarıyarak düşürerek dışsatımı arttırmaya sınırlandırdı. Bu nedenle 1985 Özal hükü-

Yunanlı çocuklardan Reagan'a mektup var !

Sayın Başkan,

Sizin için değerli olduğuna bildiğimiz bez dakikanızı alacağız. Ama söyleyeceklerimizin buna değerliğini sanıyoruz.

Her beş dakikada bir dünyamızda 150 çocuk açlıktan ölüyor.

Her beş dakikada dört bin çalışan kişi işsizler ordusuna katılıyor.

Her beş dakikada bir, bir o kadar yetişkin insan beslenme yetersizliğinden ölüyor.

Ve her beş dakikada bir dünyamızda 6 milyon 500 bin dolar silahlara harcanıyor.

Her beş dakikada bir sadece sizin ülkenizde 1 milyon 500 dolar silahla gidiyor.

Bazı kişiler okul çocuklarının dersleriyle ilgilenmesini, politikaya katılmasını söylüyorlar. Ama, politika bizim işlerimize karşıyor ve bizim yaşamımızı tehdit ediyorsa biz ne yapabiliriz ki?

Eğer siz de böyle düşünüyorsanız lütfen bu mektubu bizim derslerimizin bir parçası sayın. Çünkü onu yazarken toplama, çarpma ve bölme yapmak zorunda kaldık. Örneğin, silahlara harcanan paralar ile 50 milyon sineğin...

NATO Dışişleri Bakanları toplantısı, Avrupalı müttefiklerin ABD'ye daha az bağımlı olmak istediğini gösterdi

NATO'da ABD ile Avrupa'nın çelişkisi derinleşiyor

13-14 Aralık günleri Brüksel'de yapılan NATO Dışişleri Bakanları Toplantısı'nda NATO üyesi ülkeler ABD ile Sovyetler Birliği arasında yeniden bağlayacak olan silahsızlanma görüşmelerinde NATO'nun politikasının ne olacağı üzerinde durdular. Toplantı bitiminde açıklanan sonuç bildirgesinde, bir taraftan NATO'nun yüksek silahlanma politikasına ve özellikle Batı Avrupa'ya yeni atom füzelelerinin yerleştirilmesine devam edileceği vurgulanırken, diğer taraftan da Cenevre'de 7-8 Ocak'da başlayacak olan Gromiko-Schultz görüşmelerinin memnuniyetle karşılandığı belirtildi.

Son NATO Dışişleri Bakanları Toplantısı, gerek sonuç bildirgesinin taşıdığı tutarsızlıklar, gerekse bakanlar arası konuşmalardan buna sızanlar, ABD ile NATO'nun Avrupalı müttefikleri arasındaki çelişkileri yansıttı. NATO içinde varolan çelişkilerin son dönemlerde sertleştiği izleniminde idi. Her ne kadar kararlar yine ABD'nin istediği yönde çıkmakta ise de NATO'da ortak bildirilerde vurgulanan "birlik, beraberlik" havası yoktu; müttefikler hoşnutsuzluklarını açıkça dile getirmeye başlamışlardı.

ABD'ye bağımlılık

Bir süredir ABD yönetimi Hollanda ve Belçika hükümetlerine, ABD-Sovyet görüşmelerine önceden de füzeleri yerleştirmeye başlayacaklarını ilan etmeleri yönünde baskı yapıyor, böyle bir durumun görüşmelerde ABD'nin konumunu güçlendireceğini ileri sürüyordu. Buna karşın şimdiye dek Belçika ve Hollanda'nın tavır, görüşmelerin bir yumaşma sürecine kapaz dahi zaman kazanmak, görüşmelerin sonucunu beklemek şeklinde oldu.

Son dönemlerde ABD'nin Avrupalı müttefikleri, ekonomik ve stratejik nedenler ve ülkelerindeki başlıca hareketlerinden gelen baskı...

ve özellikle uzay silahlanmasına karşı çıkmakta, bu nedenle de ABD ile Sovyetler Birliği arasındaki diyalogun gelişmesini desteklemektedir. ABD'nin her yıl müttefiklerinin savunma bütçelerine yeni yükler bindirmesi sert tepkilerle karşılanmaya başlamıştır.

Kimi hesaplara göre Avrupa, ABD'ye sattığı her bir dolarlık silah karşılığında üç dolarlık silah almaktadır. NATO'nun Avrupalı üyeleri kendi aralarında yaptıkları araştırmalar sonucunda mevcut silah sistemlerini daha ucuza değiştirebilecekleri sonucuna varmışlardır. Ayrıca mevcut ekonomik koşullarda, ABD'nin kendi...

lerine dayattığı yüksek silahlanma harcamalarını karşılamaları mümkün değildir.

Öte yanda Federal Almanya hükümetinin şimdiye dek daha çok olumlu tavır almasına karşın, İngiltere ve Fransa Reagan yönetiminin "Yıldızlar savaşı" ve uzayın silahlandırılması programlarına karşı olumsuz tavır almaya başlamışlardır. Fransa ve İngiltere'nin bu konudaki karşı çıkışları stratejik bazı kaygıları da içermektedir. Çünkü uzay silahları ve füze savunmalarının geliştirilmesi bu iki ülkenin elindeki füze sistemlerini tümüyle işe yaramaz hale getirecekti.

Weinberger ve Lord Carrington NATO Dışişleri Bakanları toplantısında

Birleşmiş Milletlerde ABD, 150-1 yenildi

12 Aralık akşamı Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'nda uzayın silahlandırılmasına karşı Sovyetler Birliği, bağımlı ülkeler ve Çin'in birlikteliği hazırladıkları bir önerge oylandı. Uzayın silahlandırılmasını mutlakla engellemesini vurgulayan önergeye, Kurul'a katılan 151 ülkeden 150'si "evet" derken sadece ABD olumsuz yanıt verdi.

Atomi silahlarının dondurulması önerisi de sadece birkaç NATO ülkesi tarafından reddedildi. Öte yanda aynı günlerde B.M. Genel Sekreteri Perez de Cuellar Genel Kurul'da yaptığı bir konuşmada silahsızlanma yönünde somut adımlar atılmasının acil önemini üzerinde durdu, dünya halklarını bir atom savaşını engellemek için ellerinden gelen her şeyi yapmaya çağırdı. Resmî bir B.M. görevlisi-nin Kurul'da bu şekilde konuşması Birleşmiş Milletler...

Çok pahalı yeni sistem silahların geliştirilmesine ve özellikle uzay silahlarına karşı Reagan yönetimi son dönemlerde ABD kongresi içinde ağır eleştirilere uğramaktadır.

Gorbachev-Thatcher

16 Aralık'ta Londra'da yapılan Gorbachev-Thatcher görüşmesinde de Gromiko-Schultz buluşması üzerinde duruldu. Sovyetler Birliği Komünist Partisi Merkez Komitesi Sekreteri ve Politik Büro üyesi Gorbachev, İngiliz Parlamentosu'nda yaptığı konuşmada ve Thatcher'le görüşmesinde Sovyetler Birliği'nin, uzay silahlanmasında, atom silahları, kimyasal silahlar...

Nikaragua'da kızılderililere temel bazı haklar sağlandı

Nikaragua ile ABD arasında ilişkilerin normalleştirilmesi için yapılan görüşmelerin dokuzuncu turu hiçbir başarı sağlanmadan sona ererken, ülke topraklarına CIA destekli karşı devrimcilerin saldırıları da sürüyor. Geçtiğimiz günlerde Nikaragua hükümeti bir taraftan ABD istisnası talebine karşı savunmasını güçlendirirken, diğer taraftan da ülkedeki ulusal azınlıkların haklarını korumak adına...

60'ın aşkın oluşturan bu bölgede 400 yıldan fazla süredir kızıl derililer yaşıyor. Miskito, Suma, Rama ve Kreol kabilelerinden oluşan bu kızıl derili toplumun bugünkü nüfusu 160 bin'i aşmıyor.

Bugün ülke yönetiminde bulunan Sandinistler daha 1969 yılında ulusal azınlıkların hakları üzerine bir program hazırlamışlardı. Devrimden sonra da, ulusal azınlıkların kültürlerini korumakla üzerine bir karar aldılar.

Nikaragua hükümeti Atlantik kıyısında yaşayan kızıl derililerin temel hakları üzerine bir deklarasyon yayınladı. Bu belgeyle kızıl derililere kendi dillerini kullanma, iki dilde ve iki kültürle eğitim yapma, geleneksel toprak mülkiyet biçimlerini koruma ve bölgenin doğal zenginliklerinden yararlanma hakkı veriliyor.

Bu arada İçişleri Bakan Yardımcısı Luis Carrion'un başkanlığındaki bir komisyon, ülkenin doğusunda kızıl derililere özerklik verilmesi konusunda bir yasa tasarısı hazırlıyor. Eğer tasarı gerçekleştirilemezse, güvenlik konusundaki, dış politikası, savunma, politikası ve ekonomik gelişmelerin yönlendirilmesi...

alanında köklü değişiklikler yapmaya ve ABD ile diyalogu sürdürmeye hazır olduğunu vurguladı. Başbakan Thatcher'ın da, Doğu-Batı diyalogunun sürmesine önem verdiklerini vurgulaması, Avrupa ülkelerinin Sovyetler Birliği ile ilişkilerin geliştirilmesini olumlu karşıladıklarını, bu yönde beklentileri olduğunu gösterdi. ABD-Sovyet görüşmeleri arifesindeki Gorbachev-Thatcher buluşması, Sovyetler Birliği'nin de 7-8 Ocak'taki görüşmelerin başlanıncasına ve diyalogun sürmesi yönünden NATO'nun Avrupa kanadından destek beklediğinin bir işareti oldu.

Uruguay'da KP yasallaşılıyor

Uruguay'da genel seçimlerden sonra yapılan bir gösteride konuşan "Freunde Ampla"nın başkanı Liber Seregni, ancak genel af ilan edildiği takdirde idarede gerçek demokrasiden söz edilebileceğini söyledi. UKP Genel Sekreteri Rodney Arismendi'nin yeni devlet başkanıyla yaptığı görüşme ise Uruguay'ın politik yaşamı ve UKP'nin...

surunda kaldı. Örneğin, silahlara harcanan paralar ile 50 milyar şişe süt alınabileceğini hesapladı.

Ayrıca bu mektubu sosyalolojilerimizden bir parçası da sayılabılır. Çünkü silahlara giden paranın birleşik yeni okulun yapılması, dünyada cehaletin kökünün kazınması ve binlerce yeni fabrikasının kurulması için de yeterli olduğunu ortaya çıkardı.

Bu mektup toplumsal bilinç açısından da bir alışırma olarak düşünülebilir, çünkü biz bu mektupla ülkemizde ve tüm dünyada yaşayan insanlara duyduğumuz sevgiyi gösteriyoruz. Özellikle ülkemizdeki ve tüm Avrupa'daki çocuklar için kaygı duyuyoruz.

Bize, bu sorunlarla büyüyen, ilgilenilebileceğimizi söylüyorlar. Ancak biz büyüme sanamız olup olmayacağımızı, ya da en azından barış içinde bir dünyada yetişip yetişmeyeceğimizi bilemediğimiz için şimdiden bu sorunlarla ilgilenmeye karar verdik.

Biz barış içinde yaşamak ve büyümek istiyoruz. Ne Balkanlar'da, ne Avrupa'da, ne de dünyanın herhangi bir yerinde atom silahı istemiyoruz.

Siz Avrupa'ya yeni füzeler yerleştirmeyi sürdürdüğünüz, savaşız bize daha da yaklaştırdığınız sürece bu nasıl sağlanacak?

Lütfen bizi bu füzelerin "gerekli dengeli sağlama için yerleştirildiği" konusunda ikna etmeye kalkışmayın. Siz hangi dengeden söz ediyorsunuz? Bugün dünyamızda mevcut nükleer stoklar gezegenimizi 50 kez ortadan kaldırmaya yeterli.

Bir kez yerine hiçbir 50 kez yok olmak gerekiyor söyler misiniz? Bu biraz fazla değil mi?

Sizin daha fazla vakitinizi almayacağınız, çünkü bizim de kaybedecek vaktimiz yok...

Bir beş dakika daha geçtiler.

Ve 150 çocuk daha açlıktan öldü.

stratijik nedenler ve ülkelerimizdeki bariyer hareketlerini geleneksel olarak Reagan yönetiminin yüksek silahlanma gereklerini projelerine

Gorbachev ve Thatcher Londra'daki görüşmelerinde

ül. Kurul'da B.M. görüşmelerinde Kural'da bu seki konusması Birleşmiş Milletler tarihinde ilk kez olmaktadır.

ka, savunma politikası ve ekonomik gelişmelerin yönlendirilmesi yine Managua'daki merkezî hükümet görevi olarak kalacak. Ancak

kısmen yapıldığı görüşüme ise Uruguay'da politik yaşamı ve UKP'nin yasallaştırılması üzerinde duruldu.

Bugün Bhopal'de...yarın dünyanın herhangi bir yerinde...

Filiz KARDAM

Hindistan'daki zehirli gaz trajedisinin sorumlusu Union Carbide, ABD'nin 37. büyük endüstri teki. Kimya alanındaki Dupont ve Dow'dan sonra üçüncü büyük teki. Nişnya'dan, Yeni Zelanda'ya kadar 38 ülkede fabrikaları olan teki, 130 ülkeye mal ihrac ediyor. Union Carbide'in ABD'deki işletmesi, West Virginia eyaletindedir. Tüm Amerika'da zehirli fosgen gazını yine öldürücü bir kimyasal madde olan "methyl isocyanate"e dönüştüren tek işletme bu.

İşletmenin bulunduğu bölge Kimyasal Yada adıyla anılmakta ise de civarda oturanların tıpkı Bhopal'da olduğu gibi, fabrikanın ne ürettiğini tam olarak bilmedikleri söylenmektedir... Gerçi fabrika binalarından çıkan sarı dumanların çürümüş lahanayı andıran kokusu ve sık sık çalan alarm zilleri bazı tehlikelere işaret ediyordu ama işletme, nahos kokularına, gözyaşartıcı dumanlarına karşın bölge halkı için herseyden önce ekme kapasıydı. İşsizliğin, yüzde 16 ile ülke ortalamasının üzerinde olduğu bu eyalette Union Carbide onbin kişiye iş sağlamaktaydı. Hoş bu eyalette işsizlik gibi kanser oranı da ülke ortalamasının çok üzerindeydi ama insanlar işsiz kalmaktansa kanser korkusuyla yaşamayı tercih ediyorlardı.

672 bin nüfuslu Bhopal kentindeki işletme ise bir geçeköndü bölgesinin yanına kurulmuştu. Çevredeki yoksul halk fabrikada ne ürettiğinden haberdar olmadığı için işletmeden yükselen dumanları gördüklerinde çoğu kaçmayı bile düşünememişti. Oysa Bhopal'deki ilk kaza değildi bu...

Union Carbide tarafından kullanılan bökcek ilaçlarını ürettiyordu. Bu ilaçların yapımda kullanılan zehirli madde "methyl isocyanate"i 1980 yılından itibaren ithal etmek yerine bu fabrikada üretmeye başladı. O tarihten bu yana 1982 ve 1983 yıllarında boru sistemlerindeki bazı bozukluklar nedeniyle zehirli gaz civardaki geçeköndü bölgesine yayıldı. Ancak szımtı az miktarda olup, vahim sonuçlara yol açmadığı için olaylar fazla duyulmadan örtbas edildi. İşletmede çok karmakarışık ve tehlikeli bir kimyasal süreç derme-çatma koşullarda, gerçekleş-

tilmekteydi. Güvenlik önlemleri yetersizdi, halka tehlikeli bir durumda nasıl alarm verilebileceği ve ne yapmaları gerektiği söylenmemişti. Union Carbide ve onunla işbirliği içindeki yerli sermayedarlar çevre halkının yoksulluğundan, bilgisizliğinden yararlanıyorlar, halkı göz göre göre zehirliyorlar.

1981 ve 1982 yıllarında mahalefat partilerinden bazı yerel yöneticiler ve özelli-

le Komünist Partisi'nden M. Karma, işletmenin yerinin ve çalışma koşullarının yarattığı tehlikelere işaret edip, bu nedenle bir kampanya yürütülmesi de fayda etmedi. Union Carbide'in yöneticileri güldüldü, Union Carbide ilk yıldır Hindistan'daydı. Yerli yöneticiler, işbirlikçi sermaye ile iyi ilişkiler kurmuştu.

Hindistan'da akü ütiyle işe başlayan teki, 1969'da Hindistan'ın "Yeşil

Devrim" planına uygun olarak zirai ilaçları üretimine geçmişti. "Yeşil Devrim" Hindistan'daki besin açığı sorununa son vermek üzere tımsal alanda modern araç ve gereçlerin kullanılması üretimi artırmayı hedeflemekteydi. Bu nedenle, zirai araçlar, önemli bir gereksinim idi ve Union Carbide Hindistan'ın ekonomik gelişmesine katkıda bulunduğuna için yerel vergilerden muaf tutuldu; gerekli elektrik ve suyu düşük tarifeyle ucuzca sağladı. Bhopal'da insan emeği de insan canı kadar ucuza zaten... Böylece, öldürücü gazların üretimi ucuza getirildi.

Zehirli gaz sadece bökcek ilaçları için mi üretilirdi ?

Kimya tekiilerinin, özellikle Vietnam savaşı sırasında ve ardından Pentagon'la yakın işbirliği içinde çalıştıklarına ait kamitlar dosyalar doldurmaktadır. Hele günümüzde Pentagon'un ve NATO'nun yeni savaş stratejilerinin kimyasal silahların kullanımına verdiği ağırlık için bu işbirliğini daha da geliştirdiği ortadadır. Union Carbide'in Pentagon'la işbirliği içinde Bhopal'da bir laboratuvar olarak kullanılması hiç de uzak bir olasılık değildir.

Hint basın ajanslarının bildirdiğine göre olayın ardından bir bilim adamları ordusu kente dolmuştu. Bunların 50-60 kadan NATO ülkelerinden gelmekteydi. Üstelik ABD, Federal Almanya, İngiltere ve Kanada'dan gelen doktorların bir kısmı kimyasal savaş uzmanıdır. İşin bir ilginç yanı da bu bilim adamlarının hastalardan tedaviden çok zehirli gazın hangi organları ile ölüme yol açtığına, hastaneye getiriliş ile ölümler arasında ne kadar zaman geçtiği gibi konularla ilgilenmektedir. Anlaşılan yoksul Bhopal halkının yaşadığı trajedi, NATO'nun savaş uzmanları için eşi bulunmaz bir laboratuvar ortaya çıkarmıştır.

Doğal sonuç mu, yoksulların kaderi mi ?

Bhopal olayının ardından pekçok yorum yapıldı. Kimilerine göre olay çağımızda endüstriyel gelişmenin doğal bir sonucuydu. Yani Bhopal modern dünyamız... Bu tür değerlendirmeleri yapanlar, tekiilerin politikasını, kapitalizminin

"insandan ve herseyden önce kâr" ilkesine göre işleyişini ve bunun doğurduğu sorunların örtbas etmesi, yani esası suçluların gizlemeye çalışmaları.

Diğerleri ise, Bhopal'ın yaşadığı trajediyi geçtiğimiz yıl da iki geri kalmış ülkede, Meksika ve Brezilya'da yaşandığını dikkatlen çekerek, bunun bir rastınu olmadığını bu tür olayların geri kalmış tekiilerin kaderi olduğunu vurguladılar. Gerçi uluslararası tekiilerin geri kalmış ülkelere düşük kaliteli, denemiyş yada modası geçmiş teknolojiler gönderdiği, bunların geri kalmış ülke yapılarındaki genel örgütüsüzlüklerle birleşince vahim sonuçlara yol açtığı doğrudur. Ama tehlike gelişmiş kapitalist ülkeler için de vardı. Bu ülkelerde de zehirli maddelerin üretiminde, depolanmasında yada taşınmasındaki güvenlik önlemlerinin yetersizliği, tekiilerin bahlı olduğu için bazı tedbirleri almakta kaçınmaları geçtiğimiz yıllarda en önemlisi İtalya'nın Seveso kentinde olmak üzere çeşitli kazalara yol açmıştı.

Federal Almanya'da Leverkusen'de Bayer, Ludwigshafen'da BASF kimya işletmeleri her yıl binlerce ton fosgen gazı üretmekte ve bunu bökcek ilacı yada maddelerin yapımda kullanılmak üzere başka bölgelere nakletmekteydiler. Geçtiğimiz yıllarda bu işletmelerde de bir çok fosgen kazası olmuş, fosgenle ilgili bölümlerde çalışanların ölümlerine yol açmış, ancak olayların yaygın bir şekilde duyulması engellenmiştir.

Daha önemlisi, bugün ABD'de yığılan, NATO ülkelerinde depolan ve bu ülkelerde yerleştirilmesi öngörülen kimyasal silahlar ve zehirli gaz depolarının dünyadaki tüm canlı varlıklarını yoketmeye yeterli olduğu saptanmıştır. Pentagon'un önmümüzdeki yıllarda içinde Türkiye de olmak üzere bir dizi NATO ülkesinde kimyasal silah depolarını arttırmayı planları bu tehlikeyi daha da büyütecektir.

Washington'un ve NATO'nun kimyasal silahları arttırmaktan vazgeçmediği, Pentagon'daki merkezî kimya laboratuvarında 1400 araştırmacının sadece bu iş için çalıştığı, her yıl burada yarı başka laboratuvarda beş bin üretilen öldürücü maddenin deneyiminin yapıldığı koşullarda dünyamızda her an bir başka Bhopal olayı yaşanabilir.

Poison Gas Victims in India

BİLİM/TEKNİK

"Robot" ne demektir?

"Robot" ve "bilgisayar" (yabancı dildeki adıyla Computer) sözcüklerini günlük dilde çoğu kez eş anlamda kullanıyoruz. Robot deyince, madenden bir insan veya bir zırh görünümünde, her işi yapabilen bir makineyi, bilgisayar deyince, bir çeşit çok gelişkin hesap makinesini hatırlıyorsak da, günlük konuşmamızda iki sözcük birbirine karışıyor. Aslında bu eş anlamlığın hem doğru, hem de yanlış bir yanı var. Günümüzde fabrikalarda işçilerin işini yapan, ağır yük kaldırma, tehim, kaynak, oto montajı, kalite kontrolü vs. gibi işlerde çalışan, temizlik işlerini çözümlayebilen, hatta artık hastanelerde hastabakıcılık da yapan robotlar, diğer onları idare eden, çalıştıran, bir çeşit beyinleri olan bilgisayarlar olmasaydı, birer metal makine veya hantal oyuncaklardan ibaret kalırlardı.

"Robot" sözcüğü Çekoslovak dilinde "roboita" yani angaryalı çalışması sözcüğünden geliyor. Bu sözcüğü ilk kez ünlü Çek yazar Karel Čapek (1890-1938) R.U.R. adlı tiyatro oyununda kullanmış. Oyunda insan biçimindeki adları "Robot" olan makineler birden ayaklanıp insanları öldürüyorlar. Robot sözcüğü başka dillere geçenken "insana benzeyen ve insanın yaptığı işleri yapan makine" anlamını da birlikte götürmüş. Robotların ilk kez büyük ölçüde geliştirildiği Amerika'da, Robot sözcüğü Čapek'in verdiği ilk anlamda kullanılıyor. Günümüzde robotların en fazla geliştiği ve dünya piyasasında gerek ABD'ye gerekse Avrupa'ya meydan okuyan Japonya'da, Robot sözcüğünün anlamı bu kadar kısır değil. Japonlar robotun mutlaka insan biçiminde olmasına itiraz ediyor ve tüm bilgisayar kumandalı makineleri robot olarak kabul ediyorlar.

Türlerin kaybolmasına çare: Gen bankası kuruluyor

Torunlarımızın torunlarını, günümüzde soyları yavaş yavaş tükenmekte olan kimi hayvanları sadece kitaplardaki, ansiklopedilerdeki resimlerden tanıyacaklarını düşünmek insanın fenasına gidiyor. O güzelim pandaslar, sumatralar, keşitler, kimsi, neşir, tiftikler,

len eski 196 derecede dondurulmuş deney farelerinin bireme hücre ve embriyonları bulunuyor. Şimdiki örnekğin inekten, küçük mûdahalelerle çok farklı türler elde edilebileceği anlaşıyor. Profesör Wep-rinzew, "Bir gen bankası he-

ANADIL
TARTIŞMASINDA
İKİ EĞİTİMCİ

Rıza Baran
Kemal Şeref

Bavyera Modeli'ne ilişkin yürütülen tartışmada, genel olarak bu modelin eğitim alanındaki sonuçları, yansımaları konuşuldu. Böylece eğitim ve ekonomiye politik süreçler ve kararlar arasındaki ilişki yeterince dile getirilemedi. Bize konuya ilişkin tartışma aşağıda belirtmeye çalışacağız ilkelere doğrultusunda geliştirilmelidir. Bu yöntem izlendiğinde tartışmanın verimli sonuçlara ulaşması kolaylaşacaktır.

Federal Almanya'nın ekonomik çıkarları

İşgöçmenleri, Federal Alman ekonomisinin işgücü gereksiniminin yerli işgücü ile doyurulmaması sonucu alınan ekonomik karar temelinde Federal Almanya'ya getirildiler. İşgöçmenlerinin toplumsal yaşamı buradan çıkarak Federal Alman ekonomisinin istemleri ve gelişim eğilimleri doğrultusunda düzenlendi ve günümüzde de bu karakterleri korumaktadır. Yabancılar Yasası bunun somut belirtisidir. Bu eğilim gerek eğitim alanına da yansdı ve uygulanan eğitimin içerik ve yöntemini belirledi, amaçlarına damgasını vurdu. Bavyera Modeli'nin bize en belirgin özelliği yukarıda açıklandığı gibi günümüzde öğrenim almış (1). İşgöçmenleri, altmış yılların sonuna değin Rotasyon (değiştirme) ilkesine göre ele alındılar, yani, belirli bir süre çalışacaklar, sonra ülkelerine dönecekler; onların yerine yeni işgöçmenleri getirilecek ve böylece işgöçmenlerinin en ucuz işgücü olarak çalıştırılmaları sağlanmıştır.

Bilindiği gibi işgöçmenleri en pis, en ağır ve iş kazaları açısından en tehlikeli iş alanlarında çalıştırılırdı. Bu sırada yaptıkları işlerin gerektirdiği deneyim ve nitelikler

lamak için toplumun her kesiminde geniş kapsamlı harcamalar yapılmak gerekirdi. Ve böylece parasal yükü Federal Almanya üstlenmemelidir. 3- Zaten işgöçmenlerinin önemli bir bölümü uyum politikasına kuşku ile bakmaktadır. Çünkü uyum politikası onların ülkelerine geri dönme olanaklarını daraltmaktadır. (2)

Bavyera Modeli'ne dört eleştiri noktası

Yukarıda olanakların aktardığı, bu model toplumsal politik bir bütün içinde görülmeli ve aşağıda irdeleneceğimiz açılardan eleştirilmelidir:

1- İşgöçmenleri ve onların aile üyeleri ekonominin gereksinimini doğrultusunda salt emeklerinden yararlanılması gereken bir varlık olarak görülmekte, onların toplumsal yaşamını insancılaştırarak

her türlü harcamadan özenle kaçınılmaktadır. Sözde iki kültürlü-iki dilli eğitim ile ikinci kuşakın, istemsiz, niteliksiz, hak arama yeteneğinden yoksun, ileride birinci kuşakın yerini alabilecek şekilde yetiştirilmesi amaçlanmaktadır.

2-Bu model, kültürlü değişim, yenen, duragan bir olgu olarak değerlendiriyor; kültürlerin birbirlerini etkileyerek değişmesini engellemek için yapıy biçimde her kültür için toplumda ayrı ada yaratarak, onların çeşitliliği içinde bir bütüne dönüşmelerini zorlaştırıyor. Bu durumu haklı çıkarmak için anne-babaların içinde bulundukları güvencesiz, belirsiz durumda kaynaklarına eğitim gerekçe olarak öne sürülüyor. Bize bu, anne-babaların, çözümsüzlüğe ve kültürel erime politikasına seçenек olarak ulusal değerleri ayakta tutma eğiliminin, bilimsel yönden kuşku götürür bir biçimde ve tek yanlı olarak abar-

tasmasından başka bir anlam taşımaz. Göçmenlik psikolojisi içinde yaşayan insanlar ülkelerine birgün geri dönme düşüncesini sürekli diri tutarlar. Bu olağan, insana özgü bir tavrıdır. Ülkemizden gelen işgöçmenlerinde bu özlem daha da belirgin olabilir, çünkü onlarda doğup büyüdüğü yerlere, dağlara taşlara, imraklara vs. ilişkin izlenimler son derece canlıdır ve bu izlenimler onların yer bilincinin belirleyici öğeleridir. Bu izlenimler ve özlemler onların Federal Alman toplumunda uğradıkları haksızlıklara aşılamlar ve daha önemlisi yasal ve kültürel baskılardan dolayı güncel yaşamda dışa vurmaktadır. Bu durumun doğmasına yol açan en belirleyici olgu ise onlara karşı uygulanan baskıcı politikadır. Burada açıklandığı gibi ulusal kökenli değerleri güçleştiren eğilimi eğitsel politika ve önlemleri belirlemeye temel alınmaz. Çünkü bunlar eğitilimsel

yönden belirleyici bir kategori olarak değerlendirilemez, ama eğitimi biçimlendirmede gözönünde tutulmak zorundadır.

3- Bu modelin diğer bir amacı toplumsal alanda kendini şöyle göstermektedir: İşgöçmenlerinin ve Alman emekçilerinin ulusal kökenleri ve kültürel anlayışları mutlaklaştırılarak toplumsal dayanışmaların zayıflatılmaktadır. Çıkarlarının ortaklığı gerçeği karartılarak kültürel ve bilimsel gelişmeleri önlemek, hem de ulusal düşünce ve ulusal çarkı sürekli olarak onların her beraber Alman egemenlerine hizmet etmeleri istenmektedir.

4- Bavyera'da uygulanan eğitim anlayışı, eğitim içerik ve amaçlarının var olan somut durumdan kazanılması gerektiği yolundaki eğitilimsel bilginin yadsınması dayanmaktadır.

5- Yukarıda öne sürdüğümüz savı şöyle gerektirebiliriz: Bavyera eyaletindeki göçmen işçi çocuklarının eğitiminde kullanılan araç-gereçlerin büyük bölümü, çocukların geldiği ülkelerden getirilmektedir. Okutulan kitaplar o ülkelerin içinde bulundukları toplumsal ve politik gerçeklere göre yapıldığı için Federal Alman toplumunun gerçeğine uymamaktadır. Bugün Federal Almanya'da çeşitli kültürel ve ulusal kökenden gelme insanlar birarada yaşadığı için, çok kültürlü bir ortam vardır. Bu çok kültürlü ortamda kültürler birbirlerini karşılıklı olarak sürekli etkileyerek değişmektedir. Bu olgu ders araç-gereçlerinin yapımında mutlak gözetilmelidir. Ve gerçekleştirilen eğitim içerik, yöntem ve amaçları bu olgudan çıkarılmalıdır. Bir diğer konu ise öğretmenin sorunudur. Bavyera'da çalışan öğretmenlerin genellikle

ceği insanın fenasına diyorlar. Oğuzkım pandalar, samurlar, kartallar, kimi geyik türleri, çok türleri her geçen gün yok oluyor. Hayvan türlerinin yok olması sadece estetik bir sorundan ibaret de değil. Çünkü her türün doğada belli bir yeri, bir fonksiyonu var. Türlerin yok olması yeryüzünün biyosferini, kısaca yaşadığımız dünyanın havasını, suyunu, toprağını olumsuz yönde etkiliyor.

Sovyetler Birliği Biyofizik Enstitüsü laboratuvar seçlerinden Profesör Boris Weprinzev bu olumsuz gelişimin bir çözümü olduğu görüşünde. "Türleri azaltmaya yüzütan hayvanları türesel özelliklerinin tümünün bulunduğu türün devamını sağlayan hücreler toplanabilir ve korunabilir" diyor. Profesör Weprinzev'e göre, bunun için özel bir "gen buzdolabı" yeterli. Belli iş koşullarında hücreler dondurularak çok uzun süre bozulmadan ve özelliklerini yitirmeden korunabilir. Hayvan türlerinin bugün karşı karşıya bulundukları tehlikeler, çevre kirlenmesinin veya yanlış ve kaçak avlanmanın yol açtığı türlerin tahribi tehlikesi böylece yenilebilir.

Profesör Boris Weprinzev ve asistanı Nikolay Rott'un dondurulmuş hücrelerden türü yeniden üretme denemeleri, bilimin bugünkü düzeyinde gerçek ama baba olmadan türün yeniden üretilmesinin bilimsel olduğu sonucu verdi. Biyofizik laboratuvarında ha-

Bugün bilim adamları bir beyaz fareden siyah fare elde edebiliyorlar. Çeşitli genler üzerinde oynayarak bir tür fareden bir diğer tür fare döle alınabiliyor. Süni dölleme sırasında, gerçek ananın yerine geçirilen hayvanın organizmasında genleştirilecek kimi değişiklikler, farklı türden yavru alınabilmesini sağlıyor.

Bugün için hayal gibi görünen bir olayın teorik olarak mümkün olduğu ve deney aşamasına geçtiği anlaşılıyor. Örneğin Sibirya'nın buzulları arasında binlerce yıl önce donmuş kalmış bir mamutun alınacak üreme hücrelerini bir file aşılamak ve mamutların doğum süresi olan iki yıl sonunda bir bebe mamut elde etmek olanaklı. Canlı hücreler üzerinde yapılan araştırmalar, insanlığın önüne yeni ufuklar açıyor. Hücrelerin donmuş olarak ölmeden korunabilmesi özellikleri ve "gen bankası"nın kurulabilmesi, gelecekte hayvan türlerinin yok olmasının önüne geçilebilmesine; insanlığın ihtiyaç duyduğu hayvandan istendiği kadar üretilmesine olanak sağlayacak. Hücre ve embriyonların değişik bir tür aşılanması (transplantasyonu) da tam anlamıyla gerçekleştirildiğinde, bilim, insanlığın önüne yeni ve geniş ufuklar açmış olacak.

Uzayda bu kaynatılabilir misiniz?

Hayal bu ya! Farzedin ki astronotsunuz ve uzayda canınız birden gözünüz bir çay istedi. Çaydanlığı elektrik ocagının üzerine koydunuz. Suyun üç beş dakikada kaynaması gerek. Ama aradan bir saat geçiyor, su hala kaynamıyor. Tabii gerçek bir astronotsanız bu işe hiç girmezsiniz, çünkü yerçekiminin çok alt düzeyinde indigi uzayda su kaynatamayacağınızı bilirsiniz. Yerçekimi işi su kaynatmanın ne ilgisi var diyeceksiniz. İlgisi var. Çünkü yeryüzünde ateşteki su kaynarken ateşe yakın olan dipte ki sular insaniya hafifleyip yukarı çıkar. Üstteki soğuk su su suların yerini alır ve su böylece bir çeşit döne döne kaynar. Suların böyle sürekli yer değiştirmesini sağlayan yerçekimidir. Yerçekiminin olmadığı yerde, bu hareketlilik de sağlanamaz. Ama yine gerçek bir uzaycasınız, uzayda su kaynatmanın yolunu da bilirsiniz. Ama yine sabırsız olmamaya, saatlerce beklemeye de bilmeniz gerek. Çünkü uzayda kaynama, suyun yer değiştirmesiyle değil sıcaklığın bir cisimden ötekine geçmesiyle olur. Bir uç kuzgun bir cismi, örneğin bir demir parçasını suya sokarsanız ve suyu döndürürseniz buradan da sıcaklık yayılacağından su temas yoluyla ısınır. Tabii bu da zaman alır.

Size kendi durumumu, daha doğrusu çocukların durumuna aktarmak istiyorum. Birini buraya 8 yaşında getirdim. Öteki burada doğdu ve büyüdü. Şimdi ikisi de hemen hemen Türkiye bilmiyorlar. Bildikleri Türkiye evdeki günlük hayatın konusmalarını sürdürmeye yetecek kadar. Her Türkiye kitap okuyorlar, daha doğrusu okumuyorlar, Türkiye'deki büyükelere Türkiye mektup yazıyorlar. Biz, ana baba çalmıyoruz. Çalmışsak, onlara daha çok vakit ayırsak bile, dil konusunda yussu yetle ilgilenmedikçe, bizim onlara

İşte üç fotoğraf. Batı Avrupa'nın getirolarını dolduran Türkiyeli göçmen işçilerin küçük çocuklarından üç acı tablosu. Ezilen, itilen kâğıtları, bu arkadaşlarının yada ana babasının dilini anlamayacak hale gelmiş küçük yavruları... Soruların çözüm bekleyen çocuklar, çocuklarımız...

Anadil tartışmasında ilginç bir okuyucu mektubu...

Mesela benim çocukların durumunu ele alalım

Almanya'da 12 yıldan beri çalışan, öğretmenlikten gelme bir işçiyim. Birli 14, birli 10 yaşında iki çocuk babasıyım. Türkiye Postası'nda çocuklarımızın eğitimini, dili konusunda yazılar çıktığını bir arkadaşım öğrendim. Arkadaşım bana gazetenin birkaç sayısını da getirdi. Çoğu uzun olan bu yazılar birazda zorlanarak birkaç defa okudum. İki çocuğumun dili ve eğitim durumları, geleceklere açısından beni de çok ilgilendiren bir konuda düşünmeye başladım. Okuduğum yazılar bana careyi göstermedi ama hiç değişilme düşünceme yardımcı oldu.

evde verebildiğimiz Türkiye birkaç yüz, bilemedin bin kelimeyi aşamaz, aşmıyor da. Büyük kızımı, geç geldiği ve Almanca'yı iyi öğrenemeyeceği korkusuyla her Türkiye derslerine yazırdım. Doğrudan Alman okulunda Almanca dilyle okutmuş, Dördüncü yıldan sonra, Sonderschule'ye (geri çocuklar için özel okul) git-

medi ama ancak meslek okuluna devam hakkı kazandı. Almancaş gerektiliyle. Küçükü, daha başta Kindergarten'e verdim. O zaten dile Almanca'yla başladı. Bu defa Türkiye hiç bilmedikçe diye korktu, onu bulduğumuz yerde mecburi olmayan ama okulda hafada iki üç işyeri saat yapılan Türkiye ek derslerine soktuk. Bir zaman sonra çocuğum kendiliğinden istemedi, gitmedi. "Benim Alman arkadaşlarım gitmiyorlar" dedi.

Bizim aile çevremiz Türktür. O da çok sayıya değil. Çalışınca, Almanya'da böyle sık kompulsu etmek falan zor. Burada yazılarımı, arkadaşlarımla, bazen en sık onlarla ailece görüyoruz. Çocukların muhiti, arkadaşları hep Alman. Hem bazen eve "Bizi uyum sokmadılar, bizi doğum günlerine davet etmediler" diye ağılayarak gelirler, hem de yine asıl Almanlarla arkadaşlık etmeye bakarlar. Büyük kızım bundan birkaç yıl önce "Bu arkadaş beni Türkiye benzetiyor, benimle e yüzden bazıları arkadaş olmak istemiyor" diye şikâyet ne dedikçe kökünden kestirmek istedi. Şimdi iş öteki uca gitti, Türkiye'ye övünüyor, Almanlara saldırganlaşıyor. Ama bu değişim durumları rağmen okul ve oyun çev-

releri hep Alman. Çünkü Almanlardan uzak olurlarsa kendilerini yavaşlınız hissedecekler. Bir baba olarak ben bunu anlayabiliyorum. Ama anlamak yetmiyor ki... Bütün bunları neden mi yazıyorum? Size durumu açıkça göstermek ve çok faydalı olan, çocuklarımızın eğitimini, dilleri konularında da yazılarda bu canlı, yaşanan durumlara bir cevap alabilmek için. Uzmanlarımızdan bir, mesela benim ve çocuklarımızın durumu alsın. Ne yapalımsa gerekirdi, bundan sonra ne yapabiliriz, yazsın. Ben çocuklarımızın hem topluma uyumlarını, burada sıkıntı çekmemelerini aşılamlamalarını, yarınlarımızı istiyorum. Hem de, Türkiye'ye yakın zamanda dönmeyi düşünmediğimiz halde, onlar belki hiç dönmeyecek oldukları haldе, dillerini unuttular mı, iş bilimlerini, memleketterini tanımlarını istiyorum. Bu sorulara cevap verilirse, yol gösterilirse yazılarınız çok daha faydalı olacak. Saygılarımla.

Bu yazımda eleştirel bir tavırla söz konusu sayıya etiket uygulanan eğitimden toplumsal-politik geri planına dikkati çekmeye çalıştım. Bu yavrapken su amaç gözettili: Göçmen işçi çocuklarının Alman çocuklarla birlikte okullarında kalması, ailesiz yitirilmiş tatmasında, amuzunda, sınırlırlıklarla hep Baye-na Model'i'ni öne sürerek gizleme eğilimi doğdu. Bu eğitim Almanca yapılan tartışmalar olumsuz yönde etkiledi, kalıcı ve yol gösterici sonuçlar çıkarmaya ve göçleri biraraya getirmeye zorlastırdı.

Türkiye Postası'nın notu: Gazetemizin gelecek sayısında, bu mektuba uzman öğretmenlerden gelen ve somut öneriler getiren cevaplar yayınlanacaktır.

çıkartılmadı. Bir diğer konu ise göçmenlerin sorunudur. Bayyera'da çalıştırılan öğretmenler genellikle geldikleri ülkelerin koşullarına göre yetiştirildikleri için, çok kültürlü bir ortamın istilerine yanıt verecek niteliklere çoğu durumda sahip değiller. Bu da göçmen işçi çocuklarının eğitiminde ek bir olumsuzluk olarak kendini göstermektedir.

İki dil, iki kültürle eğitim mi?

Yazımın sonunda Bayyera Model'i'ni irdeleyen bir soruna değinmek gereğini duyuyorum. Bu eyletelle iki-kültürlü, iki-dilli eğitim kivesi altında sunulan eğitimin gerekpte iki-kültürlü, iki-dilli eğitime pek ilgili yoktur. Eğitimsel tartışmada iki-kültürlü, iki-dilli eğitimi iki kültürün ve iki dilin aynı anda eşit koşullar altında öğretilmesi anlaşılır. Burada ise böyle bir durum söz konusuna değildir. Yapılan, iki kültürün özellikle yazmanın doldurmuş öğelerinin yalıtılması bir konumda öğretilmesinden başka bir şey değildi. Ve böyle bir eğitimle yetiştirilen genç, dünyaya ancak çok dar bir pencereden bakmak durumundadır. Çünkü, kültürlerin evrensel yönlerini törpöleyen, böylece de çeşitli kültürel kökenden insanların, çağdaş demokratik bir kültür anlayışı temelinde yakınlaşmalarını ve yaşadıkları toplumun yapısını taşıyan insanların çıkarları doğrultusunda değıştirmelerini, demokratikleştirmelerini zorlastırarak aynıncı bir eğitimden geçirilmiş olmaktadır.

Bu yazımda eleştirel bir tavırla söz konusu sayıya etiket uygulanan eğitimden toplumsal-politik geri planına dikkati çekmeye çalıştım. Bu yavrapken su amaç gözettili: Göçmen işçi çocuklarının Alman çocuklarla birlikte okullarında kalması, ailesiz yitirilmiş tatmasında, amuzunda, sınırlırlıklarla hep Baye-na Model'i'ni öne sürerek gizleme eğilimi doğdu. Bu eğitim Almanca yapılan tartışmalar olumsuz yönde etkiledi, kalıcı ve yol gösterici sonuçlar çıkarmaya ve göçleri biraraya getirmeye zorlastırdı.

(1)- Bakınız, Ray C. Rist, Die ungewisse Zukunft der Gastarbeiter (Konak İşçilerinin Geleceği) Stuttgart 1988, S. 189.
(2)- Bakınız, Gerhart Mahler, Zweitsprache Deutsch (İkinci Dil Almanca) 1976, Donauwörth

BU KİTABI OKUDUNUZ MU?

Ege'de savaş
rüzgarları
estirenlere
tokat gibi
bir yanıt

Benden selâm söyle Anadolu'ya...

Bekir KARAKURT

Savaşların çektiği acılar dünya edebiyatını birçok sayılı romanında anlatmıştır. Bunlardan biri de "Benden selâm söyle Anadolu'ya...". Toprakları kanla suladık diye bize garzenlemiş... Ve kardeş kardeş kırılan cephelerini alıttı bir belası versin, sözleri ile biten; Dido Sotiriyu'nun romanıdır. Roman özgün adı "Kanlanmış Topraklar"dır. Çeviren ya da yazarı, bu adı "Benden Selâm Söyle Anadolu'ya" olarak değiştirmiştir. Bence bu ad daha çok yakışır.

Okuduğum baskısı 1974 yılında, Sander Yayınları, Çağdaş Dünya Yazarları Dizisi'nde yayınlanmış. Türkçeye Afilla Tokatlı'nın çevirisi.

"Benden Selâm Söyle Anadolu'ya" Türkiye'de 1974'de yayımlandığı zaman yasaklanarak toplatılmıştır. Halâ yasak mı bilmiyorum!

Yayımlandığında okuyamamıştım. Şimdi okuyunca kendi sinifsal çıkarları açısından haklı gördüm bujuvazinin yarılmasını! Hani onlara da pek çok kızmamak gerek! Bir sürü sözlüm-ona ilericilik kişi ve kuruluşu "Kubus Barış Harekati" adlı örgüt eteyimlik alkışladığı, dahası para yardımıyla bulunduğu örgüt bujuvazinin değerli yarıları da küçük bir hizmette bulunarak bu "millî duygulanım" romanı yayınlamışlardır.

Romanın ortaya koymak istediği, okuyuculara iletmek istediği mesaj şu: 1914 yılına kadar Anadolu'da Rumlarla Türkler kardeşçe bir arada yaşamaktaydılar. Aralarında hiçbir düşmanlık yoktu. Olmayabilirdi de. Bu düşmanlığı malzeme sağlayan olaylarda Yunanlı ve Anadolu'lu Rum emekçilerin suçları yoktu. Aynı zamanda Anadolu'lu Rumları katlettilerinden de Türk emekçilerin suçları yoktu. Asıl suçları emperyalistlerdi. Emperyalistler çıkarları uğruna yüzyıllardır kardeşçe birarada yaşamış iki halkı birbirine düşman etmeyi başarmışlardı. Yazar 131. sayfada şöyle diyor: "-Ve ekonomik hakimiyetleri emniyet altına almak için en alçakça planları kuran yabancı monopol, herşeyden önce Orta Doğu'nun petrol bölgelerine ölsün Asya'nın masallara yazılgın bölgelerinden geçerek Bağdat'tan İzmir'e ulaşan demir yolu hattını ele geçirmek istiyorlardı."

Roman, Aydın'ın Kırkca köyünden Manoli Aksiyotis'in anlatılarda olmaktadır. Buna değin olarak yazar şöyle diyor: "Buradaki hikayeyi ağzından dinleyeceğim Manoli Aksiyotis, Anadolu Rum köylüsünün sembolüdür. 1914-1918 arası Amede Tabur'u da bulunmuş Anadolu'lu Rum istilası ile birlikte Elen uniformasını sırtlamış, esareti görmüş ve nihayet Yunanistan'da da müteciğin zehirli ekmeğine ortak olmuştur. İltica ettikten sonra kırk yıl boyunca doketmiş, sendikacılık yapmış; İkinci Dünya Harbi'ni izleyen Yunan Milli Direnme Hareketi'ni ka-tılmıştır. Emekli olunca da, alması yılı aşkın yaşantısını kaleme almıştır Manoli. Büyük bir sabırla ve cefa çekerek: Çünkü, doğ-ru dürüst okuma yazma bilmemektedir."

Fikret eskimiş dilinden, Yahya Kemal şiirinin içeriğinden dolayı artık yaşamıyorlar

Yahya Kemal 100, Tevfik Fikret 117 yaşında

Tevfik Fikret ve Yahya Kemal...Dilimizin, bir-birinin çağdaşı sayılabilecek iki büyük şairi. Yahya Kemal, doğumunun 100. yılında Türkiye'de anılıyor. 24 Aralık ise, Fikret'in 117. doğum günü. Yahya Kemal daha genç, daha "yeni". Ölüm yılı olan 1958'e kadar geliyor şiir-

leri. Tevfik Fikret ise sadece 1915'e kadar yaşıyor. Genç kuşaklar, bu iki şairimizi, sıkı-cı hale getirilmiş edebiyat dersleri, okul sıra-larında artık pek okumuyor. Oysa her ikisinin de alınacak tadları, daha da önem-li ikisinin karşılaştırılmasından çıkarılacak

dersler var. Şiir ve sanat anlayışları, dünyaya farklı bakışları tümüyle birbirlerinin zıddı olan bu iki şairin yaşlarının, yani Fikret'in ne ka-dar daha genç, ne kadar daha çağdaş ol-duğunu görmek ilginç. Bu iki şairimize ilişkin iki küçük incelemeyi sayfamızda bulacaksınız.

20. yüzyılın başında bir enternasyonalist: Tevfik Fikret

24 Aralık 1867'de İstanbul'da doğan Tevfik Fikret, "Tekmil İnsan-ların" kardeş olduğuna, "bir hayat" sayıya bile "bin canla" inanmış. "Özgürlük ve insanlık şairi" Fikret, mücadeleci ve dön-vermeyen kişiliğiyle, bir Marksist olmadıkça halde dünya görüşünü mısralarında şöyle dile getiriyor-du:

"Toprak vatânım, nev'i beşer milletim...

İnsan insan olur ancak buna iz'ânla inandım."

O, bu insanlığın yüzünden Os-manlı despotizmi ve yobazlıkta az çekmemişti.

1888-1896 yılları arası, şirde arayış yıllarından sonra, 1896'da "Servet-i Fîlân" dergisinin yazı-şeri müdürü olduğunda, arık Fikret'in şiir anlayışı ve hayata ba-şığı değişmiş, bu değişikliği Servet-i Fîlân dergisine ve ha-reketine de yansıtarak yenilikçi ede-biyata doğru yöneliş başlamıştır.

Arık Tevfik Fikret, "Sanat şahsı olamaz; kendi şahsı için asar-ı sa-nat vücuda getirenler bulunsa bile, sanatkarlar yalnız kendi şahısları için tevliid-i sanat edenler değildir. O halde sanatkarın hayat-ı umu-miyeden ayrılmaması, bilakis onu teyizin ve takviye etmesi lazım ge-rir" düşüncesine ulaşmıştır. Bu dönemde, toplumun ezilen katta-rındaki insanları yansıttığı şiirler yazar. Abdülhamit döneminin baskı ve zorbalıkları yoğunlaşınca, 1901'den 1908'e kadar Fikret inzivaya çekilir. Elden ele gitti-gizli dolaşan "Şehrinin", "Sis", "İzler", "Sabah Olursa", "Tarihi Kadın" adlı şiirler bu dönem in ürünüdür.

1908'de İttihat ve Terakki'cile-rin yönetimi alınması ve Mesrut-i

luya bu görevi kabul eder. Daha sonra Robert Kolle'ye öğretmenlik yapar.

Bu dönem, aynı zamanda Fik-ret'in sanat anlayışının tam anla-mıyla şiirine yansıdığı, başkaldırı şiirinin en güzel örneklerini ver-diği dönemdir. Dili arık yalnızlı-mıştır. Konuşma dilinden yarar-lanmaktadır. Divan şiirinin kalı-plarından kurtulmuş, ses ve kulağı

bağlı uyakla Türk şiirine yeni bir soluk gelmiştir. Dünya görüşün-de ise yaşadığı toplumu çok aşan materyalist, hümanist bir öz; bi-limsiz de olsa kendiliğinden bu-lunmuş diyalektik kavramları; ge-leceğe ve ilerlemeye, en çok da insana inanç belirir. Meclis-i Me-busan'ın geçici olarak kapatılması üzerine yazdığı "95'e Doğru", "Millet Şarkısı", "Haluk'un

HALUK'UN AMENTÜSÜ

Bir kudretli külliye var ulvi ve münezzeh,
Kutsal ve muallâ, ona vîcdanla inandım.

Toprak vatânım, nev'i beşer milletim... İnsan
insan olur ancak buna iz'ânla inandım.

Şeytan da biz, cin de, ne şeytan, ne melek var;
Dünya dönercek zemzeme insanla inandım.

Fitretat tekamül ezeldir, bu kemale
Tevrat ile, İncil ile, Kur'ânla inandım.

Ebnâyi beşer birbirinin kardeşi... Hülyal
Ötün, ben o hülyaya da bin canla inandım.

Kollar ve boyunlar çözümlü bağlanacak hep
Yumruklar o zincir huruşana inandım.

Bir gün yapacak fen şu sıyah toprağı alıtın.
Herşey olacak kudretli İrfanla inandım.

Amentüs" ve özellikle "Han'ı Yağma" bu dönemin ürünleridir.

İktidarda bulunan ittihatçıların şahsında, halk düşmanı egemen güçlere yönelen bir isyanın ifade-si olan "Han'ı Yağma" şu dizeler-le son bulur ve ittihatçıların hisım ve saldırlarına hedef olur.

Verir zavallı memleket, verir ne
varsâ; mâlini,

Vücudunu, hayatını, ümidini,
hayalini,

Bütün ferâğ-ı hâlini, olanca
şevk-i hâlini.

Hemen yutun, düşünmeyin
harâmını, helâlini...

Yiğiri, efendiler yiğiri; bu hân-ı
İstihâz sızın;

Doyunca, tıksırınca, patlayınca
kadar yiğiri!

Bu harmanın gelir sonu, kapıştın
gidersin!

Yarın bakarsınız süner bugün
çatırdayan ocak.

Bugün ki mi-deler kavi, bugün ki
çorbalar sıcak.

Atıştın, tıksırtın, kapış kapış,
canak canak...

Yiğiri, efendiler yiğiri; bu hân-ı
pür-nevâ sızın;

Doyunca, tıksırınca, patlayınca
kadar yiğiri!

Daha sonraki yıllarda 1. Payla-

şım Savaşı patlak verince Osman-lı İmparatorluğu da Almanya'nın yanında savaşa katıldı. Fikret, bu katliamın ülkeye ve insanlara ge-tireceği yıkımı, acıları görülebil-yordu. Dini politika alet ederek savaş kıskırtıcılığı yapanlara karşı "Sancağı Şerifin Huzurunda" şiir-yle saldırdığı gibi.

Fikret, son dönem şiirlerinde derin izleri görülen barışçı, ilerle-meci, özgürlükçü düşüncelere rağmen, bu düşünceleri sistem-leştirebilmiş, asıl kaynağı olan Marksizm'e bağlayabilmiş de-ğildir. Buna o dönem Türkiye'sinin ekonomik ve siyasal yapısı, işçi si-finin nüfus oranı, bu sınıfların ekonomik nicel nitel güçsüzlüğü, o dönem adanlarını asıl etkileyen burjuva demokratik düşünce kalıpları olmasa elverişliyordı. 1915 yılında ölen Fikret'in, özle-diği ve kendisine yakışmayan dünya görüşüyle tanışıp büyülenmesi-ne 48 yıllık kısa ömrü olanak tanı-madı.

Fikret'in şiirlerinin ve dünya görüşünün özelliklerini, onun in-sana, bilime, gelişmeye ve gelece-ğe inancını en iyi yansıtan, oğlu Haluk'a bir öğüt, bir çağrı, bir va-siyet olarak yazdığı "Haluk'un Amentüsü" şiirini sayfamıza alı-yoruz.

Cumhuriyet çağında bir Osmanlı: Yahya Kemal

Birbirini izleyen imgeler: Bir güneş batışı, bir deniz, bir kıyı, bir bahçe, bir minare, parlayan camlar, kızıl bir sal, güller, selvi-ler, evler...Büyükçe, onbinlerce imge. Ve adeta bir müzde dönmüş, dilin müzikle, ritme ayını-larak Paris'e gittiğinde 19 yaşındaydı. Bu yıllarını, kendi kalemin-den şöyle anlatıyor: "1904 senesi Paris'e kılavuzluğunda Osmanlı'nın genç ve sosyalist cereyanını sert bir rüzgâr gibi estiği bir seneydi. Müteferri ve nümâyışlere karış-

duyuş, konu, imge yönünden öye-lisine Türkçeleştirilmişlerdir ki, yadırganmaz. "Şiir, dilin, dinin; milliyetçi, milliyetçi olalıdır. Hatta komünist hislerle dolu Verlaine'in Charles Maurice'e ithaf ettiği şiir benim çok

şimşir. Emekli olınca da, altmış yıl sonra yasasının kalenâ abıyısı Manoli. Büyük bir sahne ve cefa çekerek: Çünkî, doğ-
ru dürüst okuma yazma bilmemektedir."

Roman bize Manoli'nin öyküsünü Yunanistan'a iltica eden-
kadar anlatıyor. Romanın önsözünden de anlaşılacağı gi-
bi Manolilerin yani Anadolu'lu Rum emekçilerinin Yunanis-
tan'a iltica ettikten sonraki hayatları da acılarla doludur.

Yunanlı bir gazeteci olan Dido Sotiriyyu'nun romanı bir
"hıyapı" değil kuşkusuz. Kimi yerlerde anlatı dokusunda
görülen tikanıklıklar etkileyiciliğini azaltıyor. Ama Türk-Yu-
nan gerginliğini bir yandan Türk faşistleri ve diktatörlük et-
yandan gerici Yunan siyasi çevrelerine körüklediği ve iki
halkın birbirine karşı alabildiğine küskünlüğü şu günlerde
"Benden Selam Olsun Anadolu'ya" okunmasında yarar olan,
dostluk, özlem, insanca duygular dolu bir roman.

ORUĞUDU.

1908'de İttihat ve Terakki çile-
rin yönetimi almaları ve Meşrutie-
yet'in ilanıyla, beklendiği "hürri-
yet" in geldiğini sanan Fikret, İtti-
hatçı hareketinin temelindeki
ekonomik, sınıfsal temelleri ka-
ramadığından, önce yeni düzenin
çoşkulu övgülerini yazar, karam-
sarlığandan sınırlı. "Ferda" adlı
şiir bu dönemin ürünüdür. Bu sı-
ralarda Tanin gazetesiini çıkarma-
ya başlar ama sürdüzmez. Bu
arada, kendisine Galatasaray Li-
sesi müdürlüğü teklif edilince,
yetkilere karşılamaması koşu-

lar, evler, Binlerce, onbinler
imge. Ve adeta bir müzge dönuş-
müş, diün müzikle, ritimle aynı-
laşmış bir şiir. Tarihe, insanlara,
toplumsal, kültürel değerlere yö-
nelmeye çalışmış, bu konulara
çıldığı zaman bile, Yahya Ke-
mal'in şiirinde bu temalar, söz-
cüklerin müziğinin, ritmin bir
yardımcısından ibarettir. Onun
şiiri, "şir için şiir" dir. Dünya gö-
rüşünün veya dünya görüşüzü-
lünün bir yansımasıdır.

1884'de Üsküp'de doğan Yahya
Kemal "Genç Türk" akımına kapı-

azmış ve sosyalist cereyanın sert
bir rüzgar gibi estiği bir seneye.
Mitinglere ve nümayişlere katı-
lırdım. Sokaklarda "Internati-
onal" dillerken kalbim geniş bir
insanlık sevgisiyle doluyordu...İh-
tilâci hareketim 1905'e kadar sür-
dü ve sonra sünneme yüz tuttu.
Kendimi Paris'in eğlencelerine he-
va vü heveslerine kapıldım."

1912 yılında, Yahya Kemal Pa-
ris'ten İstanbul'a döndüğünde
Meşrutieyet ilan edileli dört yıl ge-
miş, İttihat ve Terakki iktidar ol-
muştu. Ama, o bu dönemde de
politikayla ilgilienmedi. Kurtuluş
savaşının ilk dönemlerinde kimi
gazetelere yazdığı yazılarda, utan-
çaz biçimde de olsa Kurtuluş Sa-
vaşı'na yandaş göründüye de,
Yunan orduları karşı saldırıya ge-
cip Kurtuluş Savaşı'nı geleceği-
ni belirsizleştirdi, tehlikelerin
arttığı günlerde, bu tür yazıları ka-
serek yurt dışına çıktı. 1922'den
sonra, yeni Türkiye'nin kaderi be-
lirginleşirken, belirsiz ve tehlikeli
ortamlardan her zaman kaçmış
olan Yahya Kemal, yeniden ortaya
çıkarak sonradan Ulus olan Haki-
miyet-i Milliye ve Milliyet gazete-
lerinde başyazarlık yaptı. Daha
sonra çeşitli Avrupa ülkelerinde
Büyükelçilik, 1935-1946 arasında
da milletvekiliği yaptığını görü-
yoruz. "Şir ritmin ilânı haline ge-
lmesidir" diyor ve her dizesinin bir
"müzik cümlesi" olmasını hedef-
liyordu.

Yahya Kemal'in şiirinin bir baş-
ka yönü Fransız şiirinin etkisidir.
Onun bazı dizeleri Fransız şiiri-
nin etkisidir. Onun bazı dizeleri
Fransız şairlerinden doğrudan bir
çeviridir. Ama bunlar Türkçe'ye
öyle ustalıkla aktarılmışlar, dil,
ENDÜLÜS'TE RAKS

Cumhuriyet sonrası şiirinin ilk
çağdaş temellerini attı, kuralları
ni koydu. Neydi Yahya Kemal'in
şiiri "iyi şiir" yanan?
Yahya Kemal şiirin herşeyden
önce sözcüklerle örülmüş bir ya-
pı olduğunu kavramıştı. Fransız
şairi Mallarmé'nin "Bir mısra ke-
mellerin yanyana dizilmesinden
meydana gelir" sözünün, öünde
ufuk açtığı anlatan Yahya Ke-
mal, "Şir ritmin ilânı haline ge-
lmesidir" diyor ve her dizesinin bir
"müzik cümlesi" olmasını hedef-
liyordu.

Yahya Kemal'in şiirinin bir baş-
ka yönü Fransız şiirinin etkisidir.
Onun bazı dizeleri Fransız şiiri-
nin etkisidir. Onun bazı dizeleri
Fransız şairlerinden doğrudan bir
çeviridir. Ama bunlar Türkçe'ye
öyle ustalıkla aktarılmışlar, dil,

milliyetist olablir. Hatta kahlmist
hisierle dola Verlaine'in Charles
Maurice'e ithaf ettiğı şiir benim ç
hoşuma gider, çünkü şiiridir. İçi-
deki komünist duygular beni ala-
kadar etmez. Zaten duyusun deşil
olması şiridir. Şiir hazırları, elem-
lerini ifadesidir." diyen Yahya Ke-
mal'ın şiiri gerekten de böyle ol-
du. İspanya'nın en sarımsıtı, en
hareketli, acılı günlerinde o "En-
dülüs'de Raks"ı yazdı ve İspan-
ya'da sadece "Zil, şal ve gül"ü gör-
dü. Yeni bir Türkiye ve yeni bir
dünya kurulumken geçmişe sığın-
dı, geçmişini anladı. Yaşadıkça
anlatması kah korktuğu, kah korusu-
nu yememesi çalıştığı ölüm
öldü. Ünlü "Sessiz Cem" şiiri,
"Senhazar", "Rindlerin Ölümü"
ve "Rindlerin Aşkama" şiirleri bu
dönemin ürünüdür. Özetle bir
Tevfik Fikret, bir Nazım Hikmet
şiirleriyle haykırarak, dünyayı de-
ğiştirmek ve yeniden kurmak is-
terlerken; şiir onların dilinde, ka-
leminde süslenmez bir çığlık,
bir zorunluluk olurken, Yahya
Kemal'in şiiri, şiir yazmak için
ortulmuş bir masanın başında,
büyük çaba ve özenle, ustalıkla,
müzik ve ritim duygusıyla kaleme
alınmış uyumlu, müzikli dizele-
rdir. Ve bu kadar olduğu içindir ki,
kendi dilini, Türkiye'yi aşamamış,
evrensel boyutlara ulaşamamış-
tır.

BU FILMI GÖRDÜNÜZ MÜ ?

Ormanlar Kralı Tarzan'ı tanır mısınız ?

Balta gımemiş ormanlarda,
ağaçlardan ağaçlara dev sarma-
şıkla tutunup atlayan, sevgilisi
Jane ve maymunu Çita da kendi-
si kadar ünlü olan Tarzan'ı tanı-
mayan var mı? Tarzan filmleri-
nin ilki, bundan 66 yıl önce çevi-
rilmiş. O günün bu yana tam 44
Tarzan filmi yapılmış. Sinemanın
kahramanların E.T'ler, uzay
yaratıkları, süpermenler olduğu
çağımızda Tarzan'ın artık unutul-
duğu, ucuza bir sokak sinema-
larında sinemaya ilk gelen çocuk-
lara sunulan eskimiş, modası ge-
çmiş bir kahraman olduğu sanıldı-
ğı bir sırada, Tarzan filmleri ye-
niden beyazperdeye döndü, hem
de yine işe rekortörün kararık.

Tarzan'ın "babası", Edgar Rice
Barroughs adlı, eski bir asker,
bir maceracı, bir altın arayıcısı,
başarısız bir işadımıydı. 1912'de
bir seri çizgi roman olarak Tar-
zan'ı hazırladı ve bu onun ger-
çek başması oldu. Hollywood
Tarzan'a el attı. 1918'de çevrilen
ilk Tarzan, Afrika'ya düzen geirmeleri (I) gi-
bi, o da Afrika ormanına düzen
getirdi. Ancak bu, Tarzan'ın bir
yüzüdür. Tarzan, şirinin öteki ya-
nı: doğa! Şal, şal güzelliklerini, te-
miz, iyi değerlerini kaybetmiş uy-
gar Batı toplumuna salıfın, doğa-
ğallığın ve doğanın tepkisi simge-
si de görmek gerek. Tarzan asıl
bu yönüyle sevimlidir.

EN SON TARZAN FİLMİNDEN: ORMANDA BİR BEBEK VE BÜYÜK TARZAN OLMUŞ

İşin aslı aranarsa, sömürgeci veya
emperyalist "Beşyaz Adam"ın ide-
alize edilmiş bir modelidir. Sö-
mürgecilerin, emperyalistlerin
Afrika'ya düzen geirmeleri (I) gi-
bi, o da Afrika ormanına düzen
getirdi. Ancak bu, Tarzan'ın bir
yüzüdür. Tarzan, şirinin öteki ya-
nı: doğa! Şal, şal güzelliklerini, te-
miz, iyi değerlerini kaybetmiş uy-
gar Batı toplumuna salıfın, doğa-
ğallığın ve doğanın tepkisi simge-
si de görmek gerek. Tarzan asıl
bu yönüyle sevimlidir.

Çok şeyin değıştiği günümüz
dünyasında Tarzan da değışti.
Gençliğimizin unutulmaz Tar-
zan'ın yakışıklı Johnny Weismul-
ler artık sıkıyama başlayınca, Tar-
zan bir macnevi oğul bulmaktan
başlayıp, Bu Derek'in Jane'i oyn-
nadığı son Tarzan'lardan birin-

de olduğu gibi işe seks, erotizm
kadin karıştırılır Tarzan Tarzan-
lıktan çıkartılıyordu.

Bu yıl, yönetmen Hugh Hud-
son'un "Greystoke Lordu Tar-
zan" filmiyle, Tarzan yine ara-
mıza dönüşmüş bulunuyor. Hud-
son, Tarzan'ı yeni bir yorum ge-
tirmeyi deniyor. Bu nedenle de
Tarzan'ın kökenine, ilk Tarzan
filmlerine iniyor. Hikâye bir bakı-
ma basit: Soylu bir İngiliz aile-
sinden gelen Tarzan, tesadüfieri
ormadan kaybolur. Ormanda gö-
riller tarafından büyütülür. Hay-
vanlar arasında gelişir. İlk beyaz
insanla karşılaşır ve onun ara-
cılığıyla ilkel bir beyaz insan dñi
öğrenir. İngilizlere'ye dönüp soylu
Greystoke'ların arasına girdiğün-
de, İngiliz soyluluğunun tüm in-

sansızlığıyla karşılaşır. Sevgilisi
Jane ve büyükbaba dışında her-
kes ona düşmandır, herkes onu
yadırgar. Bilimsel araştırmalar
için öldürülmeyi bekleyen hay-
vanlar, bunlar arasında da kendi-
sini büyütmüş olan Goril'i gör-
mesi filmin düğüm noktasıdır.
"İnsanlık" denen bu düzen mi
yoksa ormanın vahşeti mi? Han-
gisi daha uygar, daha iyi, insan
daha yakın? Hugh Hudson'un fi-
mi "uyarlık" denilen şey üzeri-
ne şiirli ve felsefi bir düşüncü-
nün Tarzan simgesiyle anlatı-
lıdır. Hudson'un Tarzan'ı, filmin
sonunda soylu ailesini ve uygarlı-
ğı bırakıp ormanına döner. Tar-
zan filmi gelecekte de, bu film-
le bir aşama yaparak toplumsal
eleştiri ve uygarlık konusunda bir
görüş netliği kazanır.

ENDÜLÜS'TE RAKS

Zil, şal ve gül. Bu bahçede rakam bütün hızı...

Zevk akşamında EndülüS, üç defa kırmızı...

Aşkın şihirli farkısı yüzlerce diledir.

İspanya neş'esiyle bu akşam bu zillidir.

Yelpaze çevrili gibi birden dönüşleri,

İşveyle devriliş, saçlıs, örtünüşleri...

Her rengi istemez gözümüz şimdî aldadır;

İspanya dalga bu akşam şaladadır.

Alnında halka halkadır aşfıte kâküllü,

Göğsünde yosma Garnata'nın en güzel gülü...

Altın kadeh her elde, günes her gönlüdedir;

İspanya varlığıyla bu akşam şaladadır.

Dans ortasında bir durup oynar, yürür gibi;

Bir baş çevirmesiyle bakar öldürür gibi...

Göl tenil, kor dudaklı, kömür gözü, sürmeli...

Şeytan diyör ki aasmalı, yüftün ke öpmeli...

Gözler kamaştıran şala, meftun eden güle,

Her kalbi dolduran zile, her sineden "Ole"

SİZİN İÇİN GÖRDÜK, DUYDUK, OKUDUK...

DEDİLER Kİ...

"Bizim bulunduğumuz yerden köşe görünmüyor. Köşeyi uzaklaştırıyorlar her gün. Bir bakıyorum dolar şöyle olmuş, böyle olmuş. Köşe uzaklaşıyor" TV'deki "Köşe döndü" tiyoinin yaratıcısı oyun yazarı ve tiyatro sanatçısı Ferhan Şensoy

"Çıkıp ben mi oynayım yani" Galatasaray Kulübü Başkanı Ali Uras

"İnşallah Keban'ın da hisse senetleri ortaya çıkınca hepimiz sabah erkenden kuyruğa girip alacağız" ANAP Genel Muhabisi Doğancan Ak-yürek

"Suratına bakın, ben aptal mıyım?" YÖK Başkanı İhsan Doğramacı

"Zaten futbol küstüm. Bana heyecanlı bir basketbol maçı bulun da gideyim" 8-9'luk İngiltere yenilgisinden sonra diktatör Evren

Kar, yağmur, soğuk... ve anayurtta umut kuyruğu!

Fakirin ekmeği umut. Türkiye emekçi halkı yoksullaştıkça, Milli Piyango, Spor Toto, At Yarışları gibi şans oyunlarına rağbet artıyor. İşte karakışın hüküm sürdüğü yurdumuzda, İstanbul'da Bahçekapı Nimet Abila Milli Piyango Biletleri Gişesi'nin önünde sürekli uzayan bir kuyruk: Umut kuyruğu... Ortadirek dona tıyere umut peşinde. "Umut kuyruğu", "Kastelli kuyruğu", "İş kuyruğu", "kuyrukları kaldır-dırdı" diye övünen Özal'ın uzaıyıp giden kuyrukları.

Artık geçim sıkıntısına değil, can derdine düşmüş olan Türkiye halkı gerçekten de umudunu talih oyunlarına bağlamaktan öte yol bulamamışa benziyor. Önce patırır gürlüyle satışa çıkarılan Boğaz Köprüsü'nden sadece 10 milyar lira "gelir" elde edilirken, aynı haftada yalnız İstanbul'da at yarışlarında tam 25 milyar lira yatırıldı. Özal'ı yakında elinde milli piyango biletleri ile Yenice mi önünde görürsek şaşmayacağız. Yada Vefefendi Çayırı'nda atlı ganyan oynarken...

Eski "ülkücü" kızlar şimdi pavyonlarda çalışıyormuş

Adana MHP Ek Davası'nda cinayet suçıyla ve idam istemiyle yargılanan Osman Engin adlı MHP'li komando şu itiraflarda bulundu:

"Bizleri şu zamana kadar Türk İslam ülküsünün yılmaz neferleri-

Pek yerinde, pek yararlı, pek gerekli bir yardım

Zengin kapitalist ülkelerde, sık sık yoksul ülke çocukları ve halkları için giyecek yardımı toplanır. Herkesin çöpe atacağı modası geçmiş eski giysilerini, yardım örgütleri toplayıp dağıtırlar. Bu türden yardımları kendini kandırmaktan öteye geçemediğinin, yoksul halklarla

Türkiye Postası

Çocuk satışları hızlanıyor

Dünyaya gözlerini açmadı daha. Henüz ana karnında ve altı ayı daha var doğmaya. Ayşe mi olacak Memet mi belli değil. İzmir'in gecekondularında Sabahat Dibekeci kocası Hasan'ın da onayını alarak doğmamış çocuğunu "bir kat karşılığı"na satılığa çıkarıyor. Her gün bir kap yemekle çocuk bakılır mı? Haftalık gelir 1500. Eve günde 5 ekmeğe girer. Kuru ekmeğe talim ederiz. Yok mu öyle bir zengin. Biz de hele bir kat sahibi olalım" diyor. En büyüğü 13, en küçüğü 3 yaşında dört çocuk sıralanıyor Sabahat'ın yanına.

Anababaları suçlamak kolay. Ama sormak gerek: Anababalar mı canavar, düzen mi? Suçlu kim?

Uyuşturucu alışkanlığı yayılıyor

Son beş yılda, Emniyet Genel Müdürlüğü ve jandarma kuvvetleri Türkiye'de 19 bin kilo esrar, 919 kilo eroin, 568 kilo afyon, 350 kilo bazmorfın ele geçirdiler. Aynı kaymaklar, en etkin bir mücadeleye bile piyasadaki uyuşturucunun ancak yüzde 10'unu yakalanabildiğini belirtiyorlar. Türkiye'de iç piyasadaki uyuşturucu madde kullanımı ortalamaya 16 milyar 500 milyon Lira kabul ediliyor. İç piyasada, yaklaşık 70 kilo saf eroin tüketiliyor. Eroinin gramı Türkiye'de 5 bin Liradan satılıyor. Uyuşturucu madde tüketimi tehlikeli boyutlarda artarken, son beş yılda Türkiye, Mafya bağlantılarıyla en büyük uyuşturucu pazan ve ihracatçısı haline geldi.

Gülmeyin! Türkiye'de "yerli malı haftası" düzenlendi

Çocukluğumuzda ilkokullarda Yerli Malı Haftası kutlanırdı. Yerli Malı Haftası küçük öğrenciler için, bol bol hindik, üzüm, incir, meyve yemek demektir. Aslında, Cumhuriyet sonrasında ve devletçilik döneminde ulusal ekonomi ve sanayinin geliştirilmesi çabalarına eşlik eden sembolik bir olaydı Yerli Malı Haftası. "Yerli malı kullanmalı" belgisiyle, genç kuşaklar dışa bağımlı ekonomiye karşı bilinçlendirilmek, yabancı mal kullanma alışkanlığına son vermek, ulusal pazan geliştirmek hedeflenirdi.

Yıl 1984-1985. Diktatörlüğün

Başbakanı'nın adıyla anılan ekonomi modelinin esaslı ithalat ve ihracat serbestliğine dayanıyor. Türkiye tarihinin hiçbir döneminde görülmemiş oranda yabancı mal piyasaları kaplamış durumda. Tuvalet kağıdından dış macununa, ayakkabıdan peynire, etten muza kadar herşey ithal malı, her mal yabancı. Mahalle bakkalından bile, yabancı sigara, yabancı çay, kahve, sabun, peynir, istenirse yabancı parayla, dövizle satın alınabiliyor. 1984 sonunun ekonomik belgisi "Yabancı malı kullanmalı" ya dönüşmüş. Ve zavalı öğretmenler, bu ortama programa göre yine Yerli Malı Haftası'nı kutuyor. Çocuklara yerli malı kullanmanın faydalarını anlatıyorlar. Yezenin semtine-

550 bin memur

"Muhaletet orta direğe hep sınıf diyor. Biz ve milletvekili arkadaşlarımız hiçbir zaman sınıf kelimesini kullanmadık. Bu Anayasa dışı bir tabiridir" Sanayi ve Ticaret Bakanı Cahit Aral

"Futbolumuzu düştüğü çukmadan kurtarmak sayın Kenan Evren'in ellerindedir" Milliyet spor sayfasında Türk futbolunun 25 otoritesinin ortak görüşü

"Afşin-Elbistan termik santraline 400 milyon lira veren varsa, parayı getirsin santrali hemen satalım. Biz satmaya hep hazırız" Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Cemal Büyükkaya

"Özal yakın zamanda Toros Dağları'nı ve Gülek Boğazı'nı da satışa çıkarırsa Türk seçmeni şaşırmasın" DYP Adana İl Başkanı Mustafa Bozer

"Kimin cebine el atsam para çıkmıyor" Yankesici Ahmet Sarıç

"Babanızın bile fatura isteyin" İzmir Anket Belediye Başkanı Burhan Özfatura

"Boğaziçi köprüsünden kendisi için senet almayan Başbakanımız, daha karlı gördüğü Keban Barajı'nı gelir ortaklığı senetlerinden alacak" Devlet Bakanı Mesut Yılmaz

"Devrini kapatan Osmanlı İmparatorluğu'nun yerine sarı, şimşek gözü Buzkurt Mustafa Kemal çıkıyor" ANAP Bingöl milletvekili Hakkı Arıkanşayan'ın TBMM'deki konuşması

Büzeri'ye zamanla kışkırtılan İslam ülküsünün yılmaz neferi-yiz diye mevcut olan komünizm tehlikesinin karşısına mercek gibi diktiler. Bizler komünistlerle çarpışırken kendileri otellerde dansözlerin, pavyon kadınlarının caklarında güllerini gün ettiler. Biz ne diydik? Komünist tehlikesini önlemek. Aslında bunları nke ne Türk İslam ülküsü ne de komünizm tehlikesine reaksiyondur. Aslında bu oyundun altında sinsice iktidara gelmek emelleri yatıyor... MHP yöneticileri yüzlerce genç ülkücü kızını kırıtmışlardır. Hatta içlerinden bir tanesini, Erdem adını bir ülkücü kız köyü yola düşünce davaya leke getiriyor diye öldürmüşlerdi. Dosyası Adana Emniyet Müdürlüğü'ndedir. Eskiden ülkücü olan birçok genç kız şimdi pavyonlarda çalışıyor. İsmail Karataş'ın davadan döndüğü için öldürdük. Önder Ersoy bana İsmail Karataş'ın hain olduğunu, öldürmesi gerektiğini, bu emrin büyük yerden geldiğini ve yöneticilerin durumu bildiğini söyledi... Cezaevinde, Adana MHP davasına gelirken Başbuğ Türkiye'ten 'Aman bu olay hakkında ifadeleri çok güzel hazırlayın. Özellikle İsmail Karataş'ın davadan dönmeyişi belirtilen' diye haber gönderdi. 'Davaya yön veren kişiler gençliği bir yığın olaylara buluşturup şimdi yüzüştü kendî kaderlerine terkettiler. Sadece kendilerini kurtarmak için uğraşıyorlar.'

Ankara'nun hava kirlilik oranının açıklanması bile yasak

Her yıl bu aylarda olduğu gibi, bir yıl da Ankara'da hava kirliliği alarmı sınırına yaklaştı. Hamile kadınların kentinin piknamları, pencerelerini açılmaması, kaloriferlerin yakılmaması istenirken, kentin havasının kirliliğinin tehlike suvarını aştığı da bildirildi. Gazetelerde, başkentin sisler içinde fotoğrafları yayınlanırken Ankara hükümetinin Devlet Bakanı Ahmet Karaveli Hıfızışuha Enstitüsü'ne emir vererek, hava kirliliği ölçümlerinin sonuçlarının gizli tutulmasını, hükümete sorulmadık veya izin alınmadan asla açıklanmamasını, yani kısaca halktan gizlenmesini istedi.

geçmiş günümüz İslam ülküsünün yılmaz neferi-yiz diye mevcut olan komünizm tehlikesinin karşısına mercek gibi diktiler. Bizler komünistlerle çarpışırken kendileri otellerde dansözlerin, pavyon kadınlarının caklarında güllerini gün ettiler. Biz ne diydik? Komünist tehlikesini önlemek. Aslında bunları nke ne Türk İslam ülküsü ne de komünizm tehlikesine reaksiyondur. Aslında bu oyundun altında sinsice iktidara gelmek emelleri yatıyor... MHP yöneticileri yüzlerce genç ülkücü kızını kırıtmışlardır. Hatta içlerinden bir tanesini, Erdem adını bir ülkücü kız köyü yola düşünce davaya leke getiriyor diye öldürmüşlerdi. Dosyası Adana Emniyet Müdürlüğü'ndedir. Eskiden ülkücü olan birçok genç kız şimdi pavyonlarda çalışıyor. İsmail Karataş'ın davadan döndüğü için öldürdük. Önder Ersoy bana İsmail Karataş'ın hain olduğunu, öldürmesi gerektiğini, bu emrin büyük yerden geldiğini ve yöneticilerin durumu bildiğini söyledi... Cezaevinde, Adana MHP davasına gelirken Başbuğ Türkiye'ten 'Aman bu olay hakkında ifadeleri çok güzel hazırlayın. Özellikle İsmail Karataş'ın davadan dönmeyişi belirtilen' diye haber gönderdi. 'Davaya yön veren kişiler gençliği bir yığın olaylara buluşturup şimdi yüzüştü kendî kaderlerine terkettiler. Sadece kendilerini kurtarmak için uğraşıyorlar.'

TÜRKİYE POSTASI "YILIN ADAMINI" SEÇTİ

Yıl uğursuzsun... Yılın adamı: Turgut Özal!

Adettir, bir yıl biterken o yılın bir dokümanı yapılır. Önemli olaylar bir kez daha hatırlatılır. O yıla damgasını vuran kişiler bir kez daha tanıtılır. Bir de "yılın adamı" seçilir. Biz de diye yaptık. 1984'ü uğurlarken "yılın adamı" ni seçtik: Turgut Özal... Kolay bir seçim oldu. Halk de-yişlerimizden biri bize yö göster-di:

Halkımız, "yıl uğursuzsun" de-miş, böyleyse yılın adamı Turgut Özal'dır.

Özal'ın sayfalar ve sayfalar dolusu yazılıp çizilebilecek özellikleri, kepezilikleri, hamhallaflıkları ve aklı olanaksız suçları var... Ama biz onun temel bazı karakter özelliklerini (şu "karakter bozuklukları" diye anılan) sıralamak yetinceceğiz.

Turgut Özal, tekelilerin adamıdır. Özal'ın hayat hikayesi ile Türkiye tekel sermayesinin son yirmi yılı sıkı sıkıya bağlı. 1966'dan itibaren Devlet Planlama Teşkilatı'nın (DPT) başına örneklenen ünlü "takunyahı braderler" ekibinin elebaşısı DPT Müsteşarı Turgut Özal'dır. İlk kez 1966'da devletin tekelere yönelttiği teşvik tedbirleri uygulamasının gerekçesi mian Özal'dır. Keza 1970 yıllındaki büyük devalvasiyonun ve dev boyutlu uzam paketi-nin de (dolan 9 liradan 15 tiraya çıkarmıştı).

1974 yılında Özal bu kez büyük tekellerle doğrudan çalışmaya başladı. Önce Sabancı Holding'e genel koordinatör oldu. Ardından Koç Holding adına Asil Çelik'i kurdu ve örgütledi. Aynı günlerde Çumitaş'ta trak-

tör üretiminden biçerdöver ve mibzer üretimine geçmesini sağladı.

1976'ya gelindiğinde ise Türkiye tekelci sermayesi kara ünlü MESS'i, Turgut Özal'a emanet etti. Türkiye'nin en önemli iyyen örgütlenmelerinden biri olan Madeni Eşya Sanayicileri Sendikası'nın (MESS) naylon Genel Başkanı Şükrü Er, ESS yönetici-si, beyin ve kumayısı ise Özal'dır. Maden İşçisi'nin MESS grevleri ipte bu günlere rastlar. 1979 yılında, gösterdiği başarılar yüzün-den Özal, MESS'in başına res-men getirildi. İkinci MESS grev-i-nin karşısında dikmiş ankarı-fanların kurmay başkanı Turgut Özal'dır. O görevden ayrılmışsı-yı ünlü 24 Ocak Kararları'nı uygulamak üzere. Demirel tıra-fından bakanlarüstü yetkililerle donatılmış Başbakanlık Müsteşar-ı olarak Ankara'ya gelmesi gere-

kecekti. O günden bu yana olup bitenleri ise burada yinelemeye-lim.

Özal, ABD'nin adamıdır. Tek-nik Üniversitedeki "başarı" öğ-renciliği yaşamının ardından bil-gisini daha da derinleştirmek için ABD'ye giden Turgut Özal, o gün bugündür ABD'nin ülkemizdeki en güvenilir adamlarından biri (bugünlerde: birincisi) olma özelliğini hiç yitirmemi. 12 Mart 1971'de DPT müsteşarlığı gö-revinden alındıktan sonra Özal, bir kez daha ABD'ye gitti. Orada, ABD emperyalizminin en önemli mali kuruluşlarından biri-nin, Dünya Bankası'nın pek de-ğeri bir uzmanı oldu. Taa 1973 yılına kadar orada kaldı. Döndü-ğünde daha da yükselmisti. Bu dönem bakanlarüstü yetkili Baş-bakanlık Müsteşarı olarak nokta-ladı.

12 Eylül'dün ardından Özal bir kez daha ABD'ye gitti. Kastelli'nin kaçışının ardından işifa et-misti. Biraktığı pistliği, Adnan Ba-ser Kafaçoğlu temizlemeye ça-barken Özal da kansıyla birlikte ABD'ye uçuyordu. Özal giderken "zayıflama gittiğini" söylüyör-du. Gerçekten de kilo verip geldi. Kilo vermisti ama önemli görev-ler ve destekler de almıştı. ABD "demokrasyle geçen" Türkiye'de başbakanlık koltuğunda Özal'ı görmek istiyordu. Nitekim öyle oldu. 6 Kasım'da başsiyle, üp-kacısiyle, sahtekar müslüma-nıyla birlikte kurduğu ANAP, iktidarı aldı. Ve Özal, ABD adına, tekeliler adına, angelsiz, muhale-fesiz hükümet ermeye başladı... Özal, İslam perçiliğinin ada-

550 bin memur 33 milyar borçlu

Emekçi halkın, işçinin, memur-un, dar gelirlinin uçan kuşa bir-ca var. Artık bakkallar ortadire-ğec acır odular. "Borçlarını hatırlat-maya utanıyoruz. İçimiz parçalan-mıyor" diyorlar. Borçla yaşama-ya çalışan milyonların yanında 550 bin memur da Emekli San-dığı'na borçlu. 1984 yılında E-mekli Sandığı'nın memurlara ver-diği borç 33 milyar, 260 milyon lirayı buldu. Bir yıl önce bu mik-tar 22 milyardı.

Emekçi halkın, işçinin, memur-un, dar gelirlinin uçan kuşa bir-ca var. Artık bakkallar ortadire-ğec acır odular. "Borçlarını hatırlat-maya utanıyoruz. İçimiz parçalan-mıyor" diyorlar. Borçla yaşama-ya çalışan milyonların yanında 550 bin memur da Emekli San-dığı'na borçlu. 1984 yılında E-mekli Sandığı'nın memurlara ver-diği borç 33 milyar, 260 milyon lirayı buldu. Bir yıl önce bu mik-tar 22 milyardı.

VE BİR SÖYLEŞİ...

Süllün Osman köprü satışını değerlendiriyor

Köprü satıldıktan sonra, Cum-huriyet gazetesi muhabiri Karaköy Köprüsü'nü, Galata Kulesi-ni satmakla ünlü eski büyük do-landırıcı Süllün Osman'la konuş-tu:

-Köprü satıldı Sayın Osman Sü-lün.Sizin yapamadığınızı başka-ların başardı.
-Ben olmadığım için. Töbe etik ya...
-Töbe etmeseydiniz ne olurdu. Siz de satabilirdiniz?
-Laftı mı olur? Benim zamanımda bu kadar saf adam yoktu. Ben şimdii bu millete istesem aynı köp-rüyü bi daha satardım.
-Sizin zamanınızda millet nasıl-dı?
-Abi bizim zamanımızda millet köprüyü satın alacağı zaman her yamına bakıyordu.Simdi uzaktan bakıyorlar.
-Sonra sizin Sayın Özal gibi im-kanlarımız da yoktu. Televizyon-da reklam gibii...
-Abi ben iyi ki töbe etmişim, yoksa bize ekme kalmazdı bun-lar varken...